

EUROPEISKA CENTRALBANKEN

BANKTILLSYN

ECB:s årsrapport om tillsynsverksamheten

2015

Mars 2016

BANKENTOEZICHT

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР BANKTILSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHLAD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

BANKENAUF SICHT

SUPERVISÃO BANCÁRIA

Innehåll

Förord av Mario Draghi, ECB:s ordförande	3
Förord av Danièle Nouy, tillsynsnämndens ordförande	4
1 Organisationsstruktur: ECB:s banktillsyn	11
1.1 Uppfyllande av kraven på ansvarighet	11
1.2 Beslutsprocess	12
1.3 Rekrytering till ECB:s banktillsynsfunktion	16
1.4 Tillämpning av uppförandekoden.	18
1.5 Tillämpning av principen om åtskillnad mellan det penningpolitiska uppdraget och tillsynsuppdraget	19
1.6 Ramverk för datarapportering och informationshantering	20
2 Tillsynens bidrag till finansiell stabilitet	22
2.1 Kreditinstitut: huvudrisker och allmänna resultat 2015	22
2.2 Deltagande i krishantering	25
2.3 De "regelbundna" samlade bedömningarna	28
2.4 Genomförandet av SSM:s tillsynsmodell	31
Ruta Indirekt tillsyn – behovet av konvergens mot enhetliga höga tillsynsstandarder inom hela SSM-området	46
3 Tillstånd, rapportering av överträdelser, verkställighets- och sanktionsförfaranden	49
3.1 Tillstånd	49
3.2 Anmälan av överträdelser, verkställighets- och sanktionsförfaranden	54
4 SSM som del av den europeiska och globala tillsynsstrukturen	57
4.1 Europeiskt och internationellt samarbete	57
4.2 Bidrag till utvecklingen av det europeiska och internationella regelverket	62
5 Rapportering om budgetutnyttjande	70
5.1 Utgifter 2015	70

5.2	Avgiftssystem: november 2014–december 2015	72
6	Rättsakter om banktillsyn som antagits av ECB	76
7	Ordlista	77
	Förkortningar	81

Förord av Mario Draghi, ECB:s ordförande

När beslutet fattades 2012 om att införa en gemensam tillsynsmekanism i euroområdet var det många kritiker som menade att det antingen var omöjligt eller skulle ta alldeles för lång tid. I dag har vi likväl redan firat den gemensamma tillsynsmekanismens (SSM) första årsdag och kan se tillbaka på ett mycket framgångsrikt första år för den europeiska banktillsynen.

SSM var varken den första eller den sista i raden av institutionella reformer som vi var tvungna att genomföra för att återupprätta den stabilitet i Europa som är en förutsättning för hållbar tillväxt. Men det var ett viktigt steg och på många sätt helt avgörande för att komma vidare.

Under eurons första år levde vi i föreställningen att vi hade skapat en fullt utvecklad valutaunion. Eftersom de allra flesta pengar skapas av privata banker kan det emellertid inte finnas någon gemensam valuta utan ett gemensamt banksystem. För att en valuta i verklig mening ska vara gemensam måste den oavsett fysisk form och geografisk plats vara helt fungibel. Det betyder att länder som delar en valuta måste ha en starkare gemensam styrning av banksektorn.

Det var delvis för att svara mot detta behov som vi inrättade SSM. Med en gemensam tillsynsmyndighet som tillämpar enhetliga metoder internaliseras ett ömsesidigt förtroende. Detta stärker i sin tur inte bara skyddet för medborgarna utan har även betydande fördelar för medlemsländerna, vars finansinstitut kan ta tillvara alla möjligheter till skalekonomiska fördelar som erbjuds på den inre marknaden.

Tanken var emellertid att bankunionen skulle vila på tre pelare: en gemensam tillsynsmekanism, en gemensam resolutionsmekanism och en enhetlig insättningsgaranti. Alla tre behövs för att en valuta ska vara verkligt gemensam. Det var viktigt att ta sig an tillsynen först eftersom den är en nödvändig förutsättning för bankunionens övriga pelare. I början av 2015 inrättades den gemensamma resolutionsmekanismen som den andra pelaren. För att vår bankunion ska bli fullständig måste vi bygga den tredje pelaren: en enhetlig insättningsgaranti. Först då kommer vi att ha en stabil konstruktion.

Bankunionen är inte ett självändamål, utan ett nödvändigt steg för att skapa en gemensam europeisk marknad för bank- och finanstjänster. Integrerade och väl fungerande bank- och kapitalmarknader är livsviktiga för en stabil och framgångsrik euro och bidrar till tillväxt och sysselsättning, vilket i sin tur gynnar alla EU:s medborgare.

Förord av Danièle Nouy, tillsynsnämndens ordförande

När den första årsrapporten offentliggjordes i mars 2015 var den gemensamma tillsynsmekanismen (SSM) inte ens ett halvår gammal. Den hade en ljus framtid, men en mycket kort historia. I denna andra årsrapport kan vi se tillbaka på ett och ett halvt år av europeisk banktillsyn¹. SSM har fortfarande en ljus framtid men numera också en hoppig historia.

Under 2015 gjorde vi stora framsteg i uppnåendet av målen för den europeiska banktillsynen. Vi bidrog till säkra och sunda kreditinstitut och till ett stabilt finansiellt system. Vi främjade även en hel och sammanhållen inre marknad där kreditinstitut behandlas lika. SSM bidrog till harmonisering, införde en inträngande banktillsyn, ökade samarbetet med EU-institutioner och andra tillsynsmyndigheter, samt förbättrade kommunikationen. Målet om en verkligt europeisk banktillsyn har visserligen ännu inte uppnåtts, men vi har kommit en god bit på väg.

Främja integration och harmonisering – tidigare framgångar och nya utmaningar

Under 2015 tog den europeiska banktillsynen ett stort kliv framåt mot en harmoniserad och opartisk tillsyn genom den **översyns- och utvärderingsprocess (ÖUP) för hela euroområdet** som genomfördes enligt en gemensam metod. För första gången bedömdes alla betydande institut i euroområdet efter samma måttstock. Kvantitativa och kvalitativa faktorer beaktades i s.k. begränsade expertutlåtanden (utlåtanden som gjordes inom vissa parametrar). Detta borgade för enhetlighet, gjorde det omöjligt för tillsynsmyndigheter att överse med överträdelse och tog hänsyn till institutens särdrag. Den gemensamma metoden hade god nytta av nationella behöriga myndigheters tidigare erfarenheter och goda exempel. Erfarenheterna av den första harmoniserade översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP) bådär sammantaget gott för kommande år.

En ökad harmonisering av tillsynsmetoderna inom SSM är emellertid inte möjlig utan en ytterligare harmonisering av reglerna. Det europeiska regelverket (det s.k. CRR/CRD IV-paketet), som består av mer än 160 föreskrifter, lämnar fortfarande visst utrymme för nationella tillsynsmyndigheter och regeringar att besluta hur de europeiska normerna ska genomföras rent konkret. En del av dessa s.k. **nationella alternativ och handlingsutrymmen** tar hänsyn till länders specifika särdrag, men många av dem är bara resultatet av aldrig ifrågasatta traditioner, nationella

¹ Enligt skrivreglerna för ECB:s engelskspråkiga texter bör "European banking supervision" generellt användas som beteckning för den gemensamma tillsynsmekanismen (SSM). Termen "Single Supervisory Mechanism" får emellertid fortfarande användas i beskrivningar av hur tillsynen bedrivs (snarare än av vem) och får även behållas i rättsakter och texter som beskriver banktillsynsuppgiften och dess upplägg.

egenintressen och s.k. *regulatory capture* (att tillsynsmyndigheten börjar gå tillsynsobjektens ärenden). De har en väsentlig inverkan på hur strängt kraven tillämpas och på möjligheterna att jämföra kapitalrelationer. Dessutom skapar de ännu ett komplexitetsskikt och bäddar för regelarbitrage.

För att ta itu med detta problem inrättade vi en högnivågrupp som identifierade omkring 120 nationella alternativ och handlingsutrymmen som kan utövas av ECB och där harmonisering är möjlig. De handlar om allt ifrån redovisning av uppskjutna skattefordringar, undantag för stora koncerninterna exponeringar och undantag från likviditetskrav. Vi har enats om en gemensam tillämpning av dessa nationella alternativ och handlingsutrymmen i hela euroområdet som ska vara anpassad till globala standarder eller – om det inte finns några globala standarder – vara så konservativ som möjligt. Detta resulterade i en förordning och en handbok som efter ett offentligt samråd antogs av ECB. Förordningen kommer att träda i kraft i oktober 2016. Detta är ett stort framsteg mot ett harmoniserat regelverk för euroområdet.

Samtidigt är regelverket fortfarande i viss grad fragmentiserat. När det t.ex. gäller CRD IV har medlemsstaterna gjort olika tolkningar av flera av dess föreskrifter. De nationella lagarna varierar mellan ett strikt, ordagrant införlivande av den europeiska lagstiftningen och s.k. överimplementering (*gold-plating*). I vissa länder har de nationella lagstiftarna ökat fragmentiseringen ytterligare genom att omvandla icke bindande tillsynspraxis till bindande rättsakter.

Att införliva EU-direktiven är en rättighet som tillkommer nationella lagstiftare. Ett fragmentiserat regelverk motverkar emellertid bankunionens övergripande mål. Det är dessutom långt ifrån idealiskt att den gemensamma europeiska tillsynsfunktionen ska behöva hantera en uppsjö olika nationella lagar. Vi uppmuntrar därför aktivt en ytterligare **harmonisering av regelverket** för banksektorn. Så länge regelverket är fragmentiserat räcker det inte att tillsynsmetoderna konvergerar för att se till att det råder lika spelregler. På det här området bidrar SSM aktivt till Europeiska bankmyndighetens (EBA) arbete med att upprätta en gemensam regelbok och en gemensam tillsynshandbok för EU.

Banksektorn och tillsynsverksamheten under 2015

Under 2015 var utgångspunkten för vårt tillsynsarbete resultaten av den samlade bedömning som gjordes 2014. Denna kompletterades med en analys av det makroekonomiska läget och en ingående analys av nyckelriskerna för banksektorn. Utifrån detta underlag fastställde tillsynsnämnden följande fem prioriteringar för tillsynsverksamheten 2015:

- Affärsmodeller och lönsamhetsfaktorer.
- Styrning och riskapitet.
- Kapitältäckning.
- Kreditrisk.

- Cyberrisker och dataintegritet.

Under hela 2015 förde de gemensamma tillsynsgrupperna diskussioner med bankernas högsta ledning för att göra klart SSM:s tillsynsförväntningar och kontrollera hållbarheten i deras **affärsmodeller och lönsamhetsfaktorer**. Horisontella analyser av jämförelsegrupper som tar hänsyn till olika affärsmodellers särdrag gjordes av en expertgrupp med ett betydande deltagande av nationella behöriga myndigheter.

När det gäller **styrning och riskaptit** inleddes en omfattande tematisk granskning i mars 2015 som användes som underlag för översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP). Granskningen avslutades i januari 2016 med att det skickades uppföljande skrivelser till instituten. Den tematiska granskningen ingick i tillsynscykeln och gjorde det även möjligt för de gemensamma tillsynsgrupperna att fastställa uppföljande tillsynsåtgärder för 2016 och områden som ska kontrolleras vid framtida inspektioner på plats. En rapport om goda exempel som identifierats under den tematiska granskningen kommer att offentliggöras senare i år.

Kapitaltäckning var under 2015 en prioriterad fråga som vi arbetade med fortlöpande. Resultaten av den samlade bedömningen gav de gemensamma tillsynsgrupperna en bra utgångspunkt för deras uppföljande arbete. Genom arbetet med nationella alternativ och handlingsutrymmen togs ett stort kliv närmare en mer harmoniserad definition av lagstadgade kapitalkrav för banker i SSM-området. Ett annat fokusområde var den riktade granskning av bankernas interna modeller som ska se till att de utmynnar i en tillräcklig mängd riskvägda tillgångar. Målet är att kontrollera att de uppfyller lagstadgade standarder och är enhetliga mellan olika institut. En första inventering gjordes under 2015 och ett förslag har lagts fram om en riktad granskning av interna modeller som ska göras de närmaste åren.

När det gäller **kreditrisk** inleddes under 2015 en tematisk granskning om finansiering av högt belånade förvärv (eng. *leveraged finance*). Syftet med granskningen var att få en bättre bild av denna verksamhet i institut under tillsyn, att bedöma vilka faktorer som påverkar denna marknad och dess dynamik, samt att identifiera goda exempel. Ett annat syfte var göra en benchmarking av institut som är verksamma inom finansiering av högt belånade förvärv. Tillsynsnämnden inrättade dessutom en tillfällig arbetsgrupp för att utarbeta och införa en enhetlig tillsynsmetod för institut under tillsyn som har en stor andel oreglerade lånefordringar.

När det gäller **cyberrisker och dataintegritet** inleddes en tematisk granskning av IT- och cybersäkerhet i början av 2015 för att identifiera betydande instituts cyberriskprofiler och göra en benchmarking av data som samlats in från banker. De preliminära resultaten användes för att besluta på vilka banker inspektioner skulle göras på plats under 2015 och 2016. Tillsynsnämnden godkände även en modell för hantering och information om cyberbrottsincidenter och inrättandet av en databas för sådana incidenter. För att stödja arbetet inom dessa områden tillsattes en expertgrupp med deltagare från de nationella behöriga myndigheterna.

Den europeiska banksektorn i början av 2016

Under första kvartalet 2016 påverkades den europeiska banksektorn av det försämrade globala finansiella läget. Dagens europeiska banksektor ser emellertid helt annorlunda ut än tidigare. För det första har bankerna förbättrat sitt **kapital i fråga om både kvalitet och kvantitet**. Sedan 2012 har betydande institut i euroområdet i genomsnitt förbättrat sin kärnprimärkapitalrelation från 9 procent till omkring 13 procent. Dessa institut står väl rustade inför de grundläggande kapitalkrav i pelare 1 som kommer att vara helt införda 2019. Och när det gäller särskilda kapitalkrav i pelare 2 har den europeiska banktillsynen gjort klart hur mycket pelare 2-kapital bankerna förväntas hålla när ekonomin följer en jämviktsbana (s.k. steady-state). Förutsatt att förhållandena inte förändras kommer tillsynskraven inte att skärpas ytterligare.

Den europeiska banksektorn har på det hela taget betydligt bättre förutsättningar att klara av oförutsedda motgångar än för bara några år sedan. De betydande instituten fortsatte dessutom att öka sina vinster 2015 och kunde därför tillämpa en lämplig utdelningspolicy samtidigt som de uppfyllde grundläggande och särskilda kapitalkrav i pelare 1 och 2. Detta gällde även utdelningar på primärkapitalinstrument.

Det finns emellertid fortfarande ett antal europeiska banker som har en stor andel **oreglerade lånefordringar**. Dessa lånefordringar upptäcktes i samband med den samlade bedömningen 2014, då en harmoniserad definition användes för första gången någonsin. Det bör emellertid påpekas att rimliga avsättningar har gjorts för dessa oreglerade lånefordringar. Vi har därför hyggliga förutsättningar att under ordnade förhållanden minska de oreglerade lånefordringarna ytterligare de närmaste åren.

Det har slutligen skett ett genombrott när det gäller banksystemets struktur. Tack vare direktivet om återhämtning och resolution av banker (det s.k. krishanteringsdirektivet) och den gemensamma resolutionsnämnden (SRB) har vi nu en **resolutionsordning** på plats som gör att banker kan avvecklas under ordnade former. Denna ordning säkerställer att kostnaderna för avveckling inte längre övervältras på skattebetalarna utan bärs av bankernas aktie- och fordringsägare. Även om krishanteringsdirektivet har lett till ökad marknadsdisciplin verkar ökningen av spreadarna första kvartalet 2016 inte vara motiverad med tanke på att bankerna håller betydligt mer kapital.

Tillsynsprioriteringar under 2016

Även under 2016 kommer bankernas affärsmodeller och lönsamhetsfaktorer att stå i fokus för den europeiska banktillsynen. Båda har ställts inför hårda prövningar på grund av den långa perioden med låga räntor och de stora nedskrivningarna. Andra viktiga riskfaktorer, som varierar i betydelse mellan länderna, är kreditrisk och förhöjda nivåer av oreglerade lånefordringar, plötsliga omslag i jakten på avkastning, uppförande- och styrningsrisk, statskreditrisk, geopolitisk risk och ökande

sårbarheter i tillväxtekonomier, samt, återigen, IT- och cyberbrottsrisk. Bankerna måste även förbereda sig inför de nya grundläggande kapitalkraven i pelare 1.

Dessa risker och utmaningar stod i fokus när vi fastställde våra tillsynsprioriteringar för 2016. Eftersom många av de grundläggande riskerna och utmaningarna inte har förändrats nämnvärt sedan 2015 överlappar några av tillsynsprioriteringarna för innevarande år och förra året. En del av prioriteringarna för 2015 var dessutom redan från början avsedda att gälla i mer än ett år. Mot denna bakgrund har SSM antagit fem **tillsynsprioriteringar** för 2016 som offentliggjordes i början av detta år:

- Affärsmodell- och lönsamhetsrisk.
- Kreditrisk.
- Kapitaltäckning.
- Riskstyrning och datakvalitet.
- Likviditet.

Affärsmodell- och lönsamhetsrisk fortsätter att vara en viktig prioritering 2016. På grundval av de analyser som gjordes 2015 har en tematisk granskning inletts av bankernas lönsamhetsfaktorer på företagsnivå och mellan olika affärsmodeller. Man kommer i detta sammanhang i synnerhet att titta närmare på om lönsamhet uppnås genom t.ex. sänkta kreditkrav, ett ökat beroende av kortfristig finansiering eller genom en ökad riskexponering.

Kreditrisk är en annan viktig prioritering. Den försämrade kreditkvaliteten på utlåningen till företag och hushåll är liksom sänkta kreditkrav en källa till oro i flera SSM-länder, i synnerhet de som drabbats hårdast av krisen. Förutom uppföljningen av det arbete som inleddes 2015 kommer ECB:s banktillsynsfunktion även att undersöka orimligt stora riskkoncentrationer på vissa områden, t.ex. mot fastighetssektorn. Genomförandet av den nya redovisningsstandarden IFRS 9 – finansiella instrument – som påverkar redovisningen av kreditnedskrivningar och värderingen av finansiella instrument, har nära anknytning till detta. En relevant tematisk granskning kommer att inledas inom kort.

En annan prioritering för 2016 är **kapitaltäckning**. Särskilt relevant i detta sammanhang är om bankerna har bra och enhetliga interna kapitalutvärderingsprocesser (IKU), inklusive en intern stresstestkapacitet, samt genomförandet av tillsynsmyndigheters stresstester, t.ex. det EU-omfattande stresstest som samordnas av Europeiska bankmyndigheten. Andra centrala inslag i tillsynen 2016 är uppföljningen av kvaliteten och sammansättningen på bankernas kapital (vilket även har kopplingar till nationella alternativ och handlingsutrymmen), samt granskningen av om bankerna är förberedda på nya lagstadgade standarder som minimikravet på kapitalbas och kvalificerade skulder (MREL) och total förlustabsorberande kapacitet (TLAC). Den riktade granskningen av bankernas interna modeller och mängden riskvägda tillgångar kommer att vara en annan viktig prioritering 2016 och åren därefter.

Bankernas **riskstyrning och datakvalitet** kvarstår som en prioritering 2016 mot en bakgrund av låg lönsamhet och potentiell jakt på avkastning, samtidigt som det finns gott om billig finansiering. Finanskrisen visade dessutom klart och tydligt att bankernas styrelser ofta saknade den information de behövde för att fatta kloka affärsbeslut. Något som SSM nu måste prioritera är att tydligt formulera vad som förväntas av bankerna i detta sammanhang. En tematisk granskning kommer dessutom att göras av bankernas tillämpning av Baselkommitténs principer för effektiv riskdataaggregering och riskrapportering. Denna granskning kommer även att underbygga de uppföljande åtgärder som ska vidtas med anledning av den tematiska granskning av riskstyrning och riskaptit som SSM gjorde 2015. För att säkerställa datakvalitet och datasäkerhet krävs slutligen en toppmodern IT-infrastruktur. IT-risker kommer därför att ingå i analysen.

Likviditet lades slutligen till som en ny tillsynsprioritering 2016. Den årliga översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP) 2015 visade att många banker fortfarande inte helt uppfyller de tillsynsförväntningar som ställs på dem i fråga om en sund hantering av likviditetsrisker. ÖUP-metoden för likviditetsrisk håller därför på att vidareutvecklas. Metoden innefattar en noggrann granskning av bankens likviditetstäckningsgrad och en bedömning av hur säker dess likviditetsriskhantering och riskaptit är, såsom de framgår av den interna likviditetsutvärderingen (ILU) eller ett jämförbart system.

Dessa prioriteringar är på många sätt giltiga för både betydande banker, som står under ECB:s direkta tillsyn, och mindre betydande institut, som står under de nationella behöriga myndigheternas direkta tillsyn och ECB:s indirekta tillsyn. De leder till ett enhetligt synsätt inom hela SSM som samordnas med de nationella behöriga myndigheterna och respekterar proportionalitetsprincipen.

Konsolidering av SSM:s tillsynsmodell

Tillsynsprioriteringarna för 2015 och 2016 betonar det långsiktiga perspektivet i SSM:s banktillsyn. Vårt viktigaste mål är att ta itu med potentiella problemområden utan dröjsmål. Genom att förbättra förutsättningarna att göra benchmarking och titta på jämförelsegrupper främjar vi även **flera olika riskperspektiv**. Vi försöker få en fördjupad inblick i varje instituts riskfaktorer, riskaptit och affärsmodell, men samtidigt ta hänsyn till de många olika affärsmodeller som finns hos bankerna i Europa. Detta är en uppenbar styrka hos den europeiska tillsynsfunktionen.

Det är främst våra hängivna och hårt arbetande team som vi har att tacka för det som har uppnåtts hittills. Vi kommer under 2016 att fortsätta att fostra en **SSM-anda** inom ECB och de nationella behöriga myndigheterna. En sådan laganda är viktig eftersom alla de mycket kompetenta personer som arbetar med SSM befinner sig på olika myndigheter i olika länder och deltar i en unik form av integrerat samarbete. I linje med EU-lagstiftarnas allmänna önskemål kommer vi att fortsätta att utforma en personalpolicy för utbildning, återkoppling i arbetet och möjligheter att byta tjänst inom SSM för att främja en gemensam tillsynskultur och en verkligt integrerad tillsynsmekanism.

Mycket arbete återstår fortfarande för att SSM ska kunna införa de bästa metoderna för en oberoende, inträngande och långsiktig tillsyn som ser till att det råder lika spelregler för bankerna i euroområdet. Allteftersom våra erfarenheter växer och vi blir mer sammansvetsade kommer takten i arbetet för att uppnå detta mål att öka.

1 Organisationsstruktur: ECB:s banktillsyn

Organisationsstrukturen inom ECB:s banktillsynsfunktion² visade sig under detta första verksamhetsår vara mycket väl lämpad att stötta den gemensamma tillsynsmekanismens (SSM) arbete. Med tanke på projektets omfattning och den korta förberedelsefasen är det emellertid inte överraskande att det finns utrymme för förbättringar. Åtgärder har därför vidtagits, och kommer att vidtas, för att förbättra organisationsstrukturen ytterligare.

Med tanke på den stora mängden beslut som måste fattas inom SSM har åtgärder vidtagits för att effektivisera beslutsprocessen. Det blev även uppenbart under detta första verksamhetsår att flera av de grundläggande uppgifterna kräver fler resurser än vad som förutsågs. Under de kommande två åren kommer därför ytterligare personal att anställas.

För att säkerställa en god organisationsstyrning gjordes en översyn av det etiska ramverket för alla ECB-anställda så att det beaktar det nya banktillsynsuppdraget. Det reviderade ramverket trädde i kraft den 1 januari 2015. En byrå för efterlevnad och organisationsstyrning inrättades samtidigt för att ge anställda råd och underlätta tillämpningen av det etiska ramverket. Åtskillnaden mellan det penningpolitiska uppdraget och banktillsynsuppdraget på beslutsnivå fungerade också under hela 2015 och medlingspanelen behövde inte ingripa. Tillgången till data av hög kvalitet som behövs för tillsynen, liksom informationshanteringssystem som omfattar hela SSM, förbättrades ytterligare.

1.1 Uppfyllande av kraven på ansvarighet

Denna årsrapport är en av ECB:s banktillsynsfunktionens viktigaste kanaler för att uppfylla de ansvarighetskrav som fastställs i SSM-förordningen. I SSM-förordningen föreskrivs att det som en motvikt till det tillsynsuppdrag som tilldelas ECB ska fastställas lämpliga krav på transparens och ansvarighet. Att upprätthålla det [ramverk för ansvarighet](#) som baseras på det institutionella avtalet mellan Europaparlamentet och ECB och på samförståndsavtalet mellan EU-rådet och ECB fortsatte att vara en av ECB:s viktigaste prioriteringar under 2015.

När det gäller Europaparlamentet framträdde tillsynsnämndens ordförande inför parlamentets utskott för ekonomi och valutafrågor för att presentera ECB:s årsrapport om tillsynsverksamheten 2014 ([31 mars](#)), vid två ordinarie offentliga utfrågningar ([25 juni](#) och [19 oktober](#)) och vid två särskilda diskussioner (25 juni och 19 oktober). Några av de viktigaste frågor som diskuterades var s.k. nationella alternativ och handlingsutrymmen i CRR/CRD IV-paketet, samt översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP). Under 2015 offentliggjorde ECB 26 svar på frågor

² Enligt skrivreglerna för ECB:s engelskspråkiga texter avses med "European Banking Supervision" ECB:s tillsynsfunktion.

från EU-parlamentsledamöter på sin [webbplats](#). Man förklarade den rättsliga ramen och ECB:s policy i en rad olika tillsynsfrågor, t.ex. den samlade bedömningen 2014, ECB:s tillsynsåtgärder, tillsynsbeslutens proportionalitet och särskilda risker för banker under tillsyn.

I enlighet med det interinstitutionella avtalet skickade ECB även protokollen från tillsynsnämndens möten till Europaparlamentet.

När det gäller EU-rådet deltog tillsynsnämndens ordförande i två möten i Eurogruppen som handlade om bankunionen: den 24 april lade ordföranden fram ECB:s årsrapport om tillsynsverksamheten 2014 och den 7 december deltog Danièle Nouy i en diskussion om bl.a. genomförandet av tillsynsramen, harmoniseringen av nationella alternativ och handlingsutrymmen i CRR/CRD IV-paketet och den samlade bedömningen 2015.

Som ett led i uppfyllandet av rapporteringskraven i SSM-förordningen deltog representanter för ECB i diskussioner med nationella parlament.

1.2 Beslutsprocess

1.2.1 Tillsynsnämnden och styrkommittén

År 2015 var SSM:s första hela verksamhetsår. Tillsynsnämnden höll totalt 38 möten, varav 22 i Frankfurt am Main och 16 i form av telekonferenser. Under dessa möten diskuterades en rad frågor om både enskilda banker under tillsyn och mer allmänna frågor, t.ex. upprättandet av policymeddelanden och fastställandet av gemensamma metoder. Förutom möten och telekonferenser kan tillsynsnämnden fatta beslut genom ett skriftligt förfarande³. Under 2015 fattades de flesta besluten på detta sätt, i synnerhet beslut om ledande befattningshavares lämplighet.

³ Enligt artikel 6.7 i [tillsynsnämndens arbetsordning](#) kan beslut även fattas genom ett skriftligt förfarande, såvida inte minst tre av de röstberättigade ledamöterna i tillsynsnämnden kommer med invändningar. I så fall ska punkten sättas upp på dagordningen inför nästa möte i tillsynsnämnden. Ett skriftligt förfarande ska i normala fall kräva minst fem arbetsdagar för behandling av tillsynsnämnden.

Figur 1

Viktiga siffror som rör tillsynsnämndens verksamhet

*OBS: Siffrorna i figuren gäller enskilda tillsynsbeslut som riktades till enskilda tillsynsobjekt eller deras potentiella köpare. Tillsynsnämnden fattade dessutom beslut om flera övergripande frågor (t.ex. gemensamma metoder) och institutionella frågor.
1) De 921 besluten om tillståndsförfaranden omfattar mer än 2 000 individuella förfaranden (se avsnitt 3.1.2).

ECB fattade ett stort antal beslut om enskilda banker (se figur 1). Detta förutsätter en effektiv beslutsprocess. Utkast till enskilda beslut måste läggas fram inför tillsynsnämnden för godkännande och därefter till ECB-rådet för slutligt antagande enligt förfarandet med implicit godkännande (*non-objection procedure*). Alla banker som står under tillsyn har dessutom inte godkänt att formella ECB-beslut meddelas dem på engelska. Beslut till 34 banker meddelades därför på ett annat officiellt EU-språk.

Även om ECB:s banktillsyn grundar sig på EU-rätten, i synnerhet CRR/CRD IV-paketet, har medlemsstaterna införlivat CRD IV i sin nationella lagstiftning på olika sätt. Detta försvårar beslutsprocessen ytterligare, eftersom det innebär att man även på central nivå måste vara insatt i 19 olika nationella lagstiftningar. Regelverket fragmentiseras dessutom ytterligare till följd av att vissa länder omvandlar icke-bindande tillsynspraxis till bindande rättsakter. Ländernas införlivande av CRD IV och nationella rättsliga krav som går längre än EU-normen har i vissa fall gett upphov till diskussioner om exakt vilka tillsynsbefogenheter ECB har. I några fall har ECB fått utöva tillsyn genom att ge instruktioner till de nationella behöriga myndigheterna.

En rad åtgärder vidtogs under 2015 för att strama upp beslutsprocessen. För att hantera den stora mängden beslut kommer man att titta närmare på möjligheterna till delegering.

Förutom beslut om enskilda banker fattade tillsynsnämnden beslut om övergripande frågor, i synnerhet användningen av gemensamma metoder och ramverk för särskilda delar av tillsynen. I tre fall gav tillsynsnämnden tillfälliga strukturer (två högnivågrupper och en arbetsgrupp) bestående av höga chefer från ECB och de nationella behöriga myndigheterna i

uppdrag att arbeta med i) frågan om nationella alternativ och handlingsutrymmen i EU:s lagstiftning, ii) ÖUP-metoden, och iii) en enhetlig tillsynsmetod för institut under tillsyn som har en mycket stor andel oreglerade lånefordringar.

Tillsynsnämnden

Första raden (från vänster till höger):

Alexander Demarco, Jouni Timonen, Cyril Roux, António Varela

Andra raden (från vänster till höger):

Andreas Dombret, Fabio Panetta, Julie Dickson, Luc Coene, Danièle Nouy, Sabine Lautenschläger, Anneli Tuominen, Stanislava Zadravec Capriolo, Jan Sijbrand

Tredje raden (från vänster till höger):

Mathias Dewatripont, Vladimír Dvořáček, Robert Ophèle, Ignazio Angeloni, Karol Gabarretta, Yiangos Demetriou, Claude Simon, Fernando Restoy Lozano, Zoja Razmusa

Fjärde raden (från vänster till höger):

Raimund Röseler, Andreas Ittner, Andres Kurgpöld (suppleant för Kessler), Helmut Ettl, Ingrida Šimonytė, Norbert Goffinet, Ilias Plaskovitis

Ordförande	Danièle Nouy	Cypern	Yiangos Demetriou (Central Bank of Cyprus)
Vice ordförande	Sabine Lautenschläger	Lettland	Kristaps Zakulis (Finanšu un kapitāla tirgus komisija) (t.o.m. den 28 januari 2016) Pēteris Putniņš (Finanšu un kapitāla tirgus komisija) (fr.o.m. den 15 februari 2016) Zoja Razmusa (Latvijas Banka)
Företrädare för ECB	Ignazio Angeloni Luc Coene (fr.o.m. den 11 mars 2015) Julie Dickson Sirikka Hämäläinen	Litauen	Ingrida Šimonytė (Lietuvos bankas)
Belgien	Mathias Dewatripont (Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique)	Luxemburg	Claude Simon (Commission de Surveillance du Secteur Financier) Norbert Goffinet (Banque centrale du Luxembourg)
Tyskland	Elke König (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) (t.o.m. den 28 februari 2015) Felix Hufeld (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) (fr.o.m. den 1 mars 2015) Andreas Dombret (Deutsche Bundesbank)	Malta	Karol Gabarretta (Malta Financial Services Authority) Alexander Demarco (Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta)
Estland	Kilvar Kessler (Finantsinspeksioon) Madis Müller (Eesti Pank)	Nederländerna	Jan Sijbrand (De Nederlandsche Bank)
Irland	Cyril Roux (Central Bank of Ireland/Banc Ceannais na hÉireann)	Österrike	Helmut Ettl (Finanzmarktaufsicht) Andreas Ittner (Oesterreichische Nationalbank)
Grekland	Vassiliki Zakka (Bank of Greece) (t.o.m. den 31 juli 2015) Ilias Plaskovitis (Bank of Greece) (fr.o.m. den 31 juli 2015)	Portugal	António Varela (Banco de Portugal) t.o.m. 7 mars 2016)
Spanien	Fernando Restoy Lozano (Banco de España)	Slovenien	Stanislava Zadravec Capriolo (Banka Slovenije)
Frankrike	Robert Ophèle (Banque de France)	Slovakien	Vladimír Dvořáček (Národná banka Slovenska)
Italien	Fabio Panetta (Banca d'Italia)	Finland	Anneli Tuominen (Finansinspektionen) Kimmo Virolainen (Finlands Bank) (t.o.m. den 1 januari 2016) Jouni Timonen (Finlands Bank) (fr.o.m. den 1 januari 2016)

Styrkommittén, som består av åtta ledamöter från tillsynsnämnden, stöttar nämnden i dess arbete och förbereder dess möten. Styrkommittén höll 22 möten 2015. Nitton möten hölls i Frankfurt am Main och tre möten i form av telefonkonferenser⁴. De fem ledamöter från nationella behöriga myndigheter som utses för en ettårsperiod byttes ut för första gången i april.

1.2.2 Den administrativa omprövningsnämndens verksamhet

Under 2015 mottog den administrativa omprövningsnämnden **åtta ansökningar** om omprövning av ECB:s tillsynsbeslut⁵. Nämnden lämnade sex yttranden: i två fall om att det ursprungliga beslutet skulle upprätthållas och i fyra fall att beslutet skulle ändras eller motiveringen förbättras. De resterande två ansökningarna drogs tillbaka.

Nämndens omprövningar – process och omfattning

När det gäller själva processen har den **muntliga förhandling** med den/de sökande som kan hållas enligt nämndens arbetsordning⁶ visat sig vara en viktig del av omprövningen. Den ger sökande, som ofta representeras av sin högsta ledning, en möjlighet att framträda inför den administrativa omprövningsnämnden medan ECB får möjlighet att lägga fram sina synpunkter.

I de två fall där ansökan om omprövning drogs tillbaka innan nämnden lämnade ett yttrande bidrog nämnden och dess sekretariat genom att medla till **en lösning** som både den/de sökande och ECB var nöjda med.

Som fastställs i artikel 24.1 och skäl 64 i SSM-förordningen bör omfattningen av nämndens omprövning hänföra sig till den processrättsliga och materiella överensstämmelsen av ECB:s beslut med SSM-förordningen med respekt för **ECB:s utrymme för bedömning**. När ECB har utnyttjat detta bedömningsutrymme har nämndens omprövning i enlighet med EU-domstolens rättspraxis varit begränsad till ett fastställande av om det bestridda beslutet är resultatet av ett uppenbart misstag eller tjänstemissbruk, eller om det uppenbart överskrider ECB:s bedömningsutrymme. Nämnden har även kontrollerat om relevanta processregler har efterlevts och om de sakförhållanden som låg till grund för de bestridda besluten var korrekta.

⁴ Se artikel 26.10 i SSM-förordningen.

⁵ Den administrativa omprövningsnämnden består av fem ledamöter: Jean-Paul Redouin (ordförande), Concetta Brescia Morra (vice ordförande), F. Javier Aristegui Yáñez, André Camilleri och Edgar Meister, samt två suppleanter: René Smits och Kaarlo Jännäri (t.o.m. den 6 november 2015)/ Ivan Šramko (fr.o.m. den 3 februari 2016).

⁶ Europeiska centralbankens beslut av den 14 april 2014 om inrättandet av en administrativ omprövningsnämnd och nämndens arbetsordning (ECB/2014/16)

Frågor som varit föremål för omprövning och frågor om relevans

Den administrativa omprövningsnämnden behandlade främst följande frågor under sin granskning av beslut: den konsoliderade tillsynens omfattning (t.ex. ECB:s befogenheter i förhållande till holdingbolaget som moderbolag i en bankgrupp, samriskföretags ställning i bankgrupper), regler om bolagsstyrning, i synnerhet beträffande åtskillnaden mellan kontroll- och ledningsfunktionerna i kreditinstitut.

I sin behandling av dessa frågor har nämnden kunnat notera en **brist på harmonisering i genomförandet av EU-lagstiftningen på nationell nivå** när det t.ex. gäller bankkonsolidering eller lämplighetskrav för ledande befattningshavare. I sin granskning av ansökningarna om omprövning noterade nämnden att dessa skillnader gör det svårt att granska ECB:s beslut på ett enhetligt sätt, eftersom de skapar ett betydande tolkningsutrymme för kreditinstituten.

Den administrativa omprövningsnämnden fick slutligen tillfälle att understryka **vikten av en god intern styrning** i kreditinstitut, i synnerhet när det gäller ledningsorganets ansvar att säkra en första kontroll inom kreditinstitutet.

1.3 Rekrytering till ECB:s banktillsynsfunktion

1.3.1 Personalrekrytering under 2015

Rekryteringen till ECB:s banktillsynsfunktion var framgångsrik. En kritisk massa av nya medarbetare rekryterades så att funktionen kunna inleda sin verksamhet i november 2014. I slutet av 2014 hade omkring 85 procent av de 1 073,5 heltidsekvivalenter⁷ som godkänts för 2015 rekryterats, varav 769 godkända tjänster till de **fem enheter som arbetar med banktillsyn** och 304,5 heltidsekvivalenter till de gemensamma serviceenheterna⁸. Under 2015 fortsatte rekryteringen för resterande tjänster och i slutet av året hade omkring 96 procent av de godkända tjänsterna tillsatts. Förutom ovannämnda heltidsekvivalenter, som avser fasta anställningar eller visstidsanställningar, hade ECB:s banktillsynsfunktion 40,5 heltidsekvivalenter på korttidskontrakt.⁹

⁷ Varav 984,5 heltidsekvivalenter avser fasta anställningar och 89 heltidsekvivalenter avser visstidsanställningar.

⁸ Enheter som IT, HR, budget, rättsfrågor, statistik, kommunikation och administration som tillhandahåller tjänster för banktillsynsfunktionen på samma sätt som för ECB:s övriga funktioner.

⁹ Korttidskontrakt kan löpa i högst tolv månader och får inte förlängas. Syftet med sådana kontrakt är i regel att ge ECB möjlighet att hantera akuta och kortsiktiga behov.

Diagram 1

Godkända tjänster för ECB:s banktillsynsfunktion den 31 december 2015 – fördelning på heltidsekvivalenter

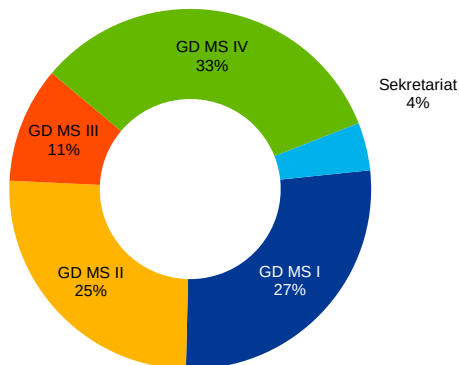

Diagram 1 visar hur de godkända tjänsterna fördelade sig på de fem enheter som arbetar med banktillsyn den 31 december 2015.

Sedan rekryteringen till ECB:s banktillsynsfunktion inleddes 2013 har sammanlagt 113 rekryteringsomgångar genomförts som resulterat i mer än 25 000 ansökningar.

Rekryteringen skedde genom öppna, allmänna uttagningar. De högsta befattningshavarna rekryterades först, så att de därefter kunde sätta ihop sina egna team. Syftet med uttagningarna var att få fram de bästa kandidaterna i fråga om duglighet, effektivitet och integritet. Under den mycket krävande rekryteringsprocessen fick alla kandidater inte bara visa

att de hade de solida fackkunskaper som krävs utan även lämplig social kompetens och i lämpliga fall ledarskapsförmåga. En rad verktyg och tekniker användes för att bedöma vilka kompetenser som krävdes för utlysta tjänster, inklusive online-tester, skriftliga övningar, presentationer och strukturerade intervjuer.

Målet under rekryteringsprocessen är att säkerställa en blandning av nationaliteter, åldrar, kön och yrkeserfarenhet. Av de personer som anställdes var 38 procent kvinnor och 62 procent män. De nyanställda har en brokig yrkesmässig bakgrund, men de flesta kommer från centralbanker eller tillsynsmyndigheter.

Könsfördelningen framgår av tabell 1:

Tabell 1

Könsfördelning inom ECB:s banktillsynsfunktion

% kvinnor av personalen totalt	38 %
% kvinnor i icke-ledande befattningar	40 %
% kvinnor i ledande befattningar	31 %

1.3.2 Översyn av resurserna för ECB:s banktillsynsfunktion (beslut fattade 2015 som ska genomföras 2016)

En bästa möjliga uppskattning av antalet anställda på ECB:s banktillsynsfunktion gjordes ursprungligen 2013. Då befann sig organisationen emellertid fortfarande i en uppstartsfas och de direkta erfarenheterna av verksamheten var begränsade. När ECB efter nästan ett år av verksamhet fått större kunskaper om de banker som står under dess tillsyn stod det klart att det krävdes fler resurser än planerat för flera av de grundläggande uppgifterna.

Det var t.ex. nödvändigt att öka antalet anställda som arbetar med den direkta tillsynen av betydande banker, i synnerhet små och medelstora betydande banker och bankgrupper, för att säkerställa en lägsta engagemangsnivå i programmet för

tillsynsgranskning, och ta hänsyn till bankernas riskprofiler. För alla banker som står under direkt tillsyn, oavsett storlek men med beaktande av kvalitativa kriterier, krävs det dessutom resurser för bl.a. metoduppggraderingar, ii) inspektioner på plats, och iii) granskning av interna modeller.

I september 2015 beslutade ECB-rådet öka antalet anställda under de kommande två åren. År 2016 ska tjänsterna på de tillsynsrelaterade enheterna öka med 160 (fasta anställningar och visstidsanställningar) heltidsekvivalenter¹⁰. När det gäller den (förmodligen betydligt mindre) ökningen 2017 ska man ta ställning till detta och fatta ett beslut under innevarande år.

Rekryteringsfasen för 2016 har redan startat och de första lediga tjänsterna utannonserades i oktober 2015 så att de kan tillsättas så snart som möjligt. Rekryteringsomgångarna sker genom öppna, allmänna uttagningar och börjar med chefs- och rådgivarbefattningar. Syftet med uttagningarna är att få fram de kandidater som är bäst i fråga om duglighet, effektivitet och integritet. I linje med ECB:s normala rekryteringsförfarande måste alla kandidater inte bara visa att de har de solida fackkunskaper som krävs utan även lämplig social kompetens och i lämpliga fall ledarskapsförmåga.

1.3.3 Andra initiativ som rör bemanning

ECB har ändrat sitt praktikantprogram, så att personer med en universitetsexamen nu kan praktisera på upp till två nationella behöriga myndigheter utöver sin praktikantperiod på ECB. Att praktikanter kan flytta mellan institutionerna inom SSM ger dem möjlighet att skaffa arbetslivserfarenhet från hela Europa, vilket främjar den gemensamma europeiska banktillsynskulturen och skapar en pool av unga begåvningar för hela systemet. SSM:s första praktikantprogram sattes 2015 i syfte att främja samarbetet inom SSM. I april 2016 kommer 38 praktikanter, som valts ut bland omkring 1 000 sökande, att börja sin praktikanttjänstgöring.

1.4 Tillämpning av uppförandekoden.

Enligt artikel 19.3 i SSM-förordningen ska ECB-rådet upprätta och offentliggöra en [uppförandekod](#) för medarbetare och chefer på ECB som arbetar med banktillsyn. Den 1 januari 2015 trädde ECB:s reviderade etiska ramverk i kraft och en byrå för efterlevnad och organisationsstyrning inrättades för att se till att ramverket genomförs och för att ge ECB-anställda råd i etiska frågor.

Under 2015 inkom mer än 1 300 förfrågningar från ECB:s medarbetare till byrån för efterlevnad och organisationsstyrning. De handlade om bl.a. privata ekonomiska

¹⁰ Varav 125 fasta anställningar och 35 visstidsanställningar. Andelen visstidsanställningar i förhållande till fasta anställningar för de nya befattningarna är 24 procent, vilket är betydligt mer än andelen på 8 procent för den befintliga godkända personalstyrkan. Ytterligare resurser godkändes för de gemensamma serviceenheterna, nämligen 43 tjänster (varav 29 fasta anställningar och 14 visstidsanställningar).

transaktioner, gåvor och representation, samt aktiviteter utanför tjänsten). Byrån för efterlevnad och organisationsstyrning upptäckte ett fåtal fall där det reviderade etiska ramverket inte hade följts, varav en tredjedel gällde chefer och medarbetare som arbetade med banktillsyn. I inget av dessa fall – som främst rörde (eventuella) intressekonflikter – handlade det om medveten oaktsamhet från banktillsynspersonalens sida.

När det gäller chefer och medarbetare som lämnade sina befattningar inom banktillsynen under 2015 var det i ett fall aktuellt med en karantänsperiod i enlighet med det reviderade etiska ramverket.

För att uppfylla höga etiska krav inom alla delar av SSM antog ECB-rådet i mars 2015 en [riktlinje](#) med principer för det etiska ramverket som ska gälla för både ECB och de nationella behöriga myndigheterna. En särskild arbetsgrupp hjälper ECB-rådet att tillämpa dessa principer för att säkra en god etikkultur inom hela SSM.

En etikkommitté på hög nivå som också inrättades 2015 för att vägleda medlemmar av ECB:s organ, som är involverade i beslutsfattande, utfärdade SSM-relaterade råd vid två tillfällen. I båda fallen gällde det aktiviteter utanför tjänsten.

1.5 Tillämpning av principen om åtskillnad mellan det penningpolitiska uppdraget och tillsynsuppdraget

Principen om att det penningpolitiska uppdraget och tillsynsuppdraget ska hållas åtskilda påverkade under 2015 främst utbytet av information mellan dessa två politikområden¹¹. I enlighet med [beslut ECB/2014/39 om genomförandet av åtskillnaden mellan ECB:s penningpolitiska funktion och tillsynsfunktion](#) skedde utbytet av information på behovsbasis, dvs. funktionerna måste bevisa att den begärda informationen var nödvändig för att deras uppdrag. De flesta fallen gällde inte uppgifter om enskilda banker och tillgång till konfidentiell information beviljades direkt av den ECB-funktion som hade informationen. Direktionen behövde inte ingripa för att lösa eventuella intressekonflikter.

Direktionen behövde dock ingripa med stöd av beslut ECB/2014/39 i ett fåtal fall för att möjliggöra ett utbyte av icke-anonymiserade FINREP- och COREP-data¹², samt andra rådata. Dessa utbyten av information gällde främst kreditinstitut i programländer. Tillgången till data beviljades tillfälligt för att garantera att kravet om behovsbasis uppfylls vid varje relevant tidpunkt.

¹¹ Beslut ECB/2014/39 innehåller även bestämmelser om organisatoriska aspekter.

¹² FINREP (finansiell rapportering) och COREP (enhetlig rapportering) ingår i EBA:s tekniska genomförandestandarder (ITS). Syftet med den finansiella rapporteringen är att inhämta information från banker. Rapporteringen sker i ett standardiserat format av bankernas årsredovisningar (balansräkning, resultaträkning och detaljerade bilagor). Den enhetliga rapporteringen går ut på att inhämta, också i ett standardiserat format, information angående Pelare 1-beräkningar, dvs. detaljerad information om kapitalbas, avdrag och kapitalkrav (kredit- och marknadsrisk samt operativ risk) liksom stora exponeringar.

Åtskillnaden på beslutsnivå fungerade utan problem och medlingspanelen¹³ behövde därför inte ingripa.

1.6 Ramverk för datarapportering och informationshantering

1.6.1 Utveckling när det gäller ramverket för datarapportering

Datakvalitet och förmåga att aggregera och rapportera risker på institutnivå är en grundläggande förutsättning för att bankerna ska kunna fatta bra och riskbaserade beslut. Det är dessa två saker som tillsammans avgör kvaliteten på riskstyrningen. Mot denna bakgrund och i linje med SSM:s tillsynsprioriteringar för 2015 utarbetades betyg och metoder för att mäta datakvalitet. De gör det lättare att tillämpa de principer om riskdataaggregering och riskrapportering som fastställts av Baselkommittén för banktillsyn.

För att tillgodose behovet av aktuella och detaljerade data av hög kvalitet använder SSM en "**sekventiell metod**", där de nationella behöriga myndigheterna är det första ledet när det gäller insamling och kvalitetskontroll av data. Erfarenheterna under 2015 visade att harmoniserade rutiner i alla SSM-jurisdiktioner är en förutsättning för data av hög kvalitet och ett helt nödvändigt första kvalitetsfilter. ECB och de nationella behöriga myndigheterna har därför inlett arbetet med att öka harmoniseringen inom ramen för den sekventiella metoden.

Det har dessutom inrättats ett andra **kvalitetsfilter** på ECB. Dessa kontroller gör det lättare att tillämpa samma datakvalitetsstandarder på alla institut som står under tillsyn. De ger även tillsynsansvariga en tydlig bild av de datakvalitetskontroller och processer som har utförts av de uppgiftslämnande instituten själva i enlighet med kraven i CRD IV.

I detta sammanhang utvidgades även anslutningen till **SUBA (Supervisory Banking data system)** för att förbättra kommunikationen med nationella behöriga myndigheter. För att täppa till luckor i den regelbundna rapporteringen inleddes ett projekt om datainsamling i en rörlig miljö (Agile Collection Environment) och STAR-projektet (Stress Test Accounts Reporting). Målet är att uppfylla ECB:s framtida behov av data för både makro- och mikrotillsyn. För att väga behovet av en fullständig, enhetlig och regelbunden rapportering mot vikten av att undvika onödiga rapporteringbördor kommer nya krav att införas för att säkra proportionalitetsprincipen, vilka kommer att meddelas en rimlig tid i förväg.

ECB:s förordning om rapportering av finansiell tillsynsinformation.

ECB:s förordning om rapportering av finansiell tillsynsinformation (ECB/2015/13) antogs den 17 mars 2015. I enlighet med SSM-förordningen blev förslaget till

¹³ Inrättad genom [förordning ECB/2014/26](#) för att se till att det penningpolitiska uppdraget är åtskilt från tillsynsuppdraget i enlighet med artikel 25.5 i SSM-förordningen.

förordning föremål för ett offentligt samråd 2014. Förordningen innebär att några av luckorna i tillsynsrapporteringen täpps till på ett permanent och harmoniserat sätt. Framför allt utvidgas den harmoniserade regelbundna rapporteringen av finansiell information till att även omfatta bankers konsoliderade rapporter enligt nationella redovisningsregler och även rapporter om enskilda institut, t.ex. för tillsynsobjekt som inte är grupper.

Principen om **proportionalitet** beaktas i förordningen genom att man skiljer mellan olika grupper av uppgiftslämnare beroende på om de är betydande eller mindre betydande, om de rapporterar på konsoliderad eller på individuell basis och om deras sammanlagda tillgångar överstiger eller understiger ett tröskelvärde på 3 miljarder euro.

Förordningen påverkar inte de **redovisningsstandarder** som tillsynsobjekt använder i sin konsoliderade redovisning eller årsredovisning. Den påverkar heller inte de redovisningsstandarder som används för tillsynsrapporteringen.

I förordningen används mallar utformade av EBA som ingår i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 680/2014. Det finns framför allt särskilda nationella mallar för redovisning enligt god redovisningssed ("GAAP") som harmoniserar tillsynsobjektens rapportering enligt dessa redovisningsstandarder samtidigt som de respekterar deras skillnader i förhållande till IFRS. ECB samarbetar dessutom med de nationella behöriga myndigheterna för att ge nationella GAAP-rapporterande banker ytterligare vägledning och underlätta deras rapportering.

1.6.2 Utveckling inom informationshantering

SSM:s verksamhet förutsätter att det finns IT-verktyg som kan hjälpa tillsynstjänstemän på både ECB och de nationella behöriga myndigheterna i deras dagliga arbete. De system som infördes innan SSM officiellt började fungera den 4 november 2014 spelade en avgörande roll under den första tillsynscykeln. Särskilt **IMAS-systemet (Information Management for SSM)** har varit avgörande för att stödja centrala SSM-processer och skapa en harmoniserad tillsynsmetod i alla euroländer.

Under 2015 har IMAS förbättrats avsevärt. Det har framför allt integrerats i en tillsynsportal som fungerar som en gemensam inkörsport till alla informationsresurser och IT-verktyg som används inom SSM.

2 Tillsynens bidrag till finansiell stabilitet

Under 2015, då de största riskerna för banker i euroområdet hade att göra med deras affärsmodeller och lönsamhetsfaktorer, förbättrades bankernas lönsamhet, vilket främst berodde på ett stabilare makroekonomiskt läge och låga upplåningskostnader. En del av förbättringen berodde emellertid även på vinster av engångskaraktär. För ett stort antal banker i euroområdet var lönsamheten dessutom fortfarande lägre än den uppskattade kostnaden för eget kapital.

Grekland hamnade återigen i blickpunkten när politisk osäkerhet ledde till kraftiga likviditetsbegränsningar för grekiska banker. Även om bankernas likviditetsställning säkrades genom akut likviditetsstöd försämrades även deras solvens under 2015. För att begränsa krisens effekter vidtogs flera tillsynsåtgärder. Bl.a. genomfördes en samlad bedömning av de fyra betydande instituten i Grekland. Det kapitalunderskott som framkom efter översynen av tillgångarnas kvalitet (AQR) och i grundscenariot täcktes av privata investerare, men i vissa fall behövdes ytterligare statligt stöd för att täcka kapitalbehov som framkom i det negativa scenariot.

Under 2015 gjordes stora framsteg i harmoniseringen av den europeiska banktillsynen genom att det infördes en harmoniserad metod för översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP). För första gången bedömdes alla betydande institut i euroområdet efter samma måttstock. Den harmoniserade ÖUP kommer definitivt att spela en avgörande roll för att öka bankernas motståndskraft. ECB bidrog även till fastställandet av en ram för krishantering inom bankunionen. Ramen baseras på direktivet om återhämtning och resolution av banker (krishanteringsdirektivet) och den gemensamma resolutionsmekanismen (SRM). Den ska se till att potentiella bankfallissemang hanteras effektivt och att kriser i möjligaste mån förebyggs.

När det gäller makrotillsynen var 2015 det första hela år då ECB utövade sina befogenheter på detta område. Med tanke på det rådande konjunkturläget såg ECB-rådet dock inget behov av att vidta allmänna konjunktursåtgärder under 2015.

2.1 Kreditinstitut: huvudrisker och allmänna resultat 2015

2.1.1 Huvudrisker 2015

Bland de viktigaste risker som euroområdets banksektor stod inför 2015 rankades **ohållbara affärsmodeller och dålig lönsamhet** som de största¹⁴. Övriga risker varierar i betydelse mellan euroländerna. I detta avsnitt sammanfattas några av de viktigaste riskerna 2015, varav de flesta kommer att vara relevanta även 2016.

¹⁴ ECB:s banktillsynsfunktion bedömer de viktigaste risker som kreditinstitut är exponerade för i nära samarbete med de nationella behöriga myndigheterna med hjälp av information från de gemensamma tillsynsgrupperna, ECB:s övriga funktioner och Europeiska systemrisknämnden (ESRB).

Under 2015 ställdes både bankernas affärsmodeller och deras lönsamhet inför hårda prövningar, särskilt på grund av de stora nedskrivningarna och den långa perioden med låga räntor. Lönsamheten fortsatte att stå under hårt tryck och den genomsnittliga avkastningen på eget kapital var fortsatt lägre än kapitalkostnaden. En låg lönsamhet kan påverka hållbarheten på medellång sikt i vissa bankers affärsmodeller och göra det svårare för dem att anskaffa kapital och finansiera sig på de finansiella marknaderna. Det fanns flera faktorer som drog ned banksektorns lönsamhet. Den viktigaste är den låga nominella tillväxten och det låga ränteläget, som påverkar traditionell bankverksamhet (t.ex. utlåning till privatpersoner och mindre företag) som bygger på löptidstransformering. Mängden ackumulerade problemtillgångar var en annan faktor som drog ned lönsamheten.

Kreditrisk gav inte anledning till oro i alla euroländer, men är fortfarande ett problem i de flesta av de länder som drabbades hårdast av krisen. Till kreditrisker räknas bl.a. försämrade kreditkvalitet på utlåningen till små och medelstora företag, bolag och hushåll, och sänkta kreditkrav.

Det finns en risk i det nuvarande läget med historiskt låga riskpremier och investerare som jagar avkastning att de globala riskpremierna plötsligt kan förändras. Detta kan påverka bankerna på flera sätt. För det första kan deras värdepappersinnehav behöva omvärderas, vilket kan leda till förluster för särskilt tillgångar som värderas till verkligt värde. För det andra kan lägre tillgångspriser leda till högre krav på säkerheter, vilket kan drabba banker som har en betydande finansiering mot säkerhet. För det tredje leder högre riskpremier sannolikt till högre finansieringskostnader för banker som är starkt beroende av upplåning på den institutionella marknaden. För banker med en betydande aktivitet på kapitalmarknaden kan högre volatilitet slutligen försämma lönsamheten. En indikator för pressade riskpremier är den riskjusterade avkastningen på statsobligationer. Denna avkastning har minskat sedan 2006, vilket tyder på att investerare accepterar en lägre avkastning till samma risk. Andra tecken på att investerarna accepterar en lägre avkastning var att avkastningskurvan blev flackare och att CDS-spreadarna (credit default swap) mellan högavkastande obligationer och obligationer av hög kvalitet (*investment grade*) krympte.

Uppförande- och styrningsrisker – även sådana som rör moraliska och etiska standarder – har också lyfts fram som stora risker. På senare år har flera banker i eurområdet dragits inför domstol för överträdelser av regler, lagar och standarder, vilket har fått följder för deras lönsamhet och anseende. En del rättsprocesser pågår fortfarande och kan skapa osäkerhet kring de berörda bankernas framtida kostnader. Uppmärksammade fall som rör brott mot uppföranderegler har bl.a. handlat om vilseledande försäljning, marknadsmanipulation, penningtvätt, skattebedrägerier och överträdelser av USA:s sanktioner.

Geopolitiska spänningar i Ryssland och Ukraina, samt växande sårbarheter i Kina och tillväxtekonomierna, utgjorde risker inte bara via bankernas direkta exponeringar utan även genom spridningseffekter. De direkta exponeringarna är begränsade till ett fåtal betydande institut, medan indirekta effekter till följd av finansiella eller makroekonomiska kopplingar kan skada eurområdets banksystem som helhet.

Program för kostnadsnedskärningar och ett ökat beroende av alltmer komplexa IT-lösningar påverkar säkerheten i bankernas IT-system och gör dem sårbara för **cyberkriminalitet**. De risker som detta ger upphov till kan orsaka affärsförluster, skada bankernas anseende och leda till störningar i verksamheten. Dåliga IT-system kan indirekt försämra kvaliteten på ledningens rapportering och förmåga att anpassa sig till nya krav. Ett annat problem är att **datakvaliteten** i den interna och externa rapporteringen kan vara undermålig, vilket kan ge en felaktig bild av riskerna i institutens verksamhet.

2.1.2 Betydande bankers allmänna resultat 2015

Tabell 2

Betydande banker i euroområdet

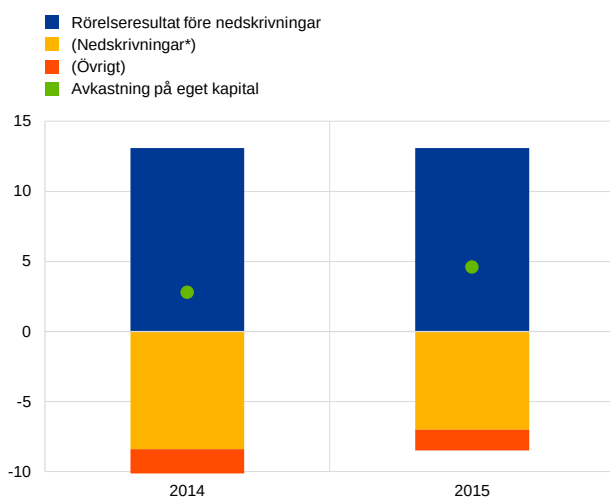
	Samlade tillgångar (i miljarder euro)	Riskvägda tillgångar (i miljarder euro)	Kärnprimärkapital (CET1) (i miljarder euro)	Kärnprimärkapitalrelation (i procent)	Kostnads-/intäktskvot (i procent)
Systemviktiga institut inom SSM	21 573	8 046	1 027	12,77	61,50
G-SIBs i SSM-området	11 247	3 980	474	11,92	63,88
GSIBs inom EU, totalt	17 669				
G-SIBs globalt	41 929				

Anm. Alla siffror per slutet av september 2015; med G-SIBs avses globala systemviktiga banker (för SSM-området: BNP Paribas, Deutsche Bank, BBVA, Groupe BPCE, Groupe Crédit Agricole, ING Bank, Santander, Société Générale och Unicredit Group).

Diagram 2

Minskade nedskrivningar fortfarande en av de viktigaste orsakerna till betydande bankers ökade lönsamhet 2015

(Alla poster är vägda genomsnitt i procent av eget kapital)

* 3 kv 2015 data uppräknade till årstakt

Källa: FINREP-ramen (101 betydande institut som rapporterar IFRS-uppgifter på högsta konsolideringsnivå).

Under 2015 förbättrades betydande bankers lönsamhet, även om det skedde från mycket låga nivåer: preliminära siffror visar att avkastningen på eget kapital för ett representativt urval av 101 institut uppgick sammantaget till 4,6 procent vid slutet av 2015, vilket var en ökning från 2,8 procent från föregående år (se diagram 2) men väl under riktvärdet för kostnader för eget kapital (8 procent enligt senaste estimeringar, se [ECB:s Financial Stability Review](#) november 2015).

Förbättringen berodde framför allt på att det makroekonomiska läget stabiliserades, vilket minskade kreditförlusterna, nedskrivningarna på lån och andra finansiella tillgångar från 7,7 procent av det samlade kapitalet 2014 till 5,9 procent 2015. Även om denna förbättring märktes i hela euroområdet varierade kreditförlusterna fortfarande mycket mellan olika jurisdiktioner. Samtidigt har nedskrivningar av icke-finansiella tillgångar, t.ex. goodwill, ökat från 0,7 procent till 1,0 procent av aggregerat eget kapital mellan 2014 och 2015 då banker fortsatte sina strävanden att anpassa värderingar för krisen till rådande marknadsförhållanden.

Räntenettot, som är den viktigaste intäktskällan för betydande banker, var trots det låga ränteläget ganska motståndskraftigt 2015: lägre finansieringskostnader uppvägde till fullo de låga räntornas negativa inverkan på ränteintäkterna. Ränteinkomsterna fick viss draghjälp av en måttlig tillväxt i lånestocken avseende lån till hushåll och företag (+2,6 procent) koncentrerat på de största instituten. framför allt tack vare den ökade utlåningen till kunder). På samma sätt ökade avgiftsintäkter i absoluta termer tack vare tillgångsförvaltning och private banking.

Kostnader ökade i linje med intäkter, kostnads-/intäktskvoten var fortsatt stabil på 63,3 procent.

Slutligen berodde bankernas förbättrade lönsamhet på marknadsvärderade vinster och realisationsvinster från försäljning av obligationsinnehav och engångsvinster som kanske inte upprepas under kommande kvartal.

2.2 Deltagande i krishantering

2.2.1 Engagemang när det gäller den grekiska krisen, inbegripet den samlade bedömningen av Greklands betydande institut

I början av december 2014 ledde politisk osäkerhet i Grekland till allvarliga likviditetsbegränsningar för landets banker. Bakgrunden var: i) ett betydande utflöde av insättningar, ii) att upplåning med kort löptid på den institutionella marknaden (mot och utan säkerhet) inte förlängdes, iii) ett ökat likviditetsbehov hos utländska dotterinstitut och filialer, och iv) stora exponeringar mot låntagare inom den offentliga sektorn som i det rådande läget ansågs mindre hållbara. Följden blev att de grekiska bankerna tog emot mer akut likviditetsstöd under första halvåret 2015 och att situationen stabiliserades först i slutet av juni 2015 sedan bankerna hållits stängda och kapitalkontroller införts.

De fyra betydande grekiska institutens solvens försämrades också under 2015, framför allt under andra kvartalet då stora avsättningar gjordes i avvaktan på resultatet av den samlade bedömningen.

Samlad bedömning av Greklands fyra betydande institut

Mot denna bakgrund gjorde ECB en samlad bedömning av de fyra betydande grekiska instituten för att fastställa deras långsiktiga kapitalbehov. Den samlade bedömningen gjordes på begäran av ECB i dess tillsynsfunktion sedan ett samförståndsavtal undertecknats den 19 augusti 2015 mellan Europeiska stabilitetsmekanismen, Grekland och Bank of Greece. Den bestod av en översyn av tillgångarnas kvalitet (AQR) och ett stresstest och genomfördes mellan början av juli och slutet av oktober 2015.

Översynen av tillgångarnas kvalitet (AQR) innebar att man kontrollerade att det bokförda värdet av bankernas tillgångar den 30 juni 2015 var korrekt och fungerade

som en utgångspunkt för stresstestet. I AQR var de grekiska bankerna tvungna att ha en minsta kärnprimärkapitalrelation (CET1-relation) på 9,5 %. **Stresstestet** innebar att bankernas solvens bedömdes på längre sikt i två hypotetiska scenarion: i grundscenariot skulle bankerna ha en CET1-relation på minst 9,5 procent och i det negativa scenariot en CET1-relation på minst 8 procent.

När det gäller den metod som användes baserades AQR på enhetliga och harmoniserade definitioner som överensstämde med gällande redovisnings- och tillsynsföreskrifter. Den överensstämde även med den AQR-metod som tillämpades i den samlade bedömning för hela euroområdet som genomfördes 2014. På vissa områden baserades ECB:s metod på ytterligare antaganden för att ta bättre hänsyn till marknadsförhållandena, t.ex. vad som utlöser nedskrivningar, beräkningen av enskilda särskilda avsättningar och värdering av säkerheter. Stresstestet gjordes centralt utifrån datamallar och informationsfiler som lämnats av bankerna. Beräkningarna gjordes av ECB. En tillsynsdialog fördes genom möten med var och en av de fyra bankerna under vilka de preliminära resultaten av den samlade bedömningen meddelades och diskuterades.

Slutresultaten användes som underlag för **rekapitaliseringsprocessen** i slutet av 2015, vilken omfattade samtliga underskott som konstaterats i den samlade bedömningen. Resultatet av den samlade bedömningen 2015, som blev offentligt i slutet av oktober, visade att de fyra betydande grekiska instituten hade ett samlat kapitalunderskott på 4,4 miljarder euro i stresstets grundscenariot (där gränsen låg på 9,5 procent CET1) och 14,4 miljarder euro i det negativa scenariot (där gränsen låg på 8,0 procent CET1).

Tabell 3

Resultat av den samlade bedömningen av Greklands fyra betydande institut

	ursprunglig CET1-relation före AQR	ursprunglig CET1-relation efter AQR	CET1-relation i grundscenariot ¹	CET1-relation i negativt scenario	Maximalt kapitalunderskott (negativt scenario)	
					(i punkter)	(i miljarder euro)
Alpha Bank	12,7 %	9,6 %	9,6 %	2,1 %	590	2,74
Eurobank	13,7 %	8,6 %	8,7 %	1,3 %	670	2,12
National Bank of Greece	11,6 %	8,1 %	7,3 %	-0,2 %	822	4,60
Piraeus Bank	10,8 %	5,5 %	5,2 %	-2,3 %	1 035	4,93
Totalt	12,1 %	7,9 %	7,6 %	0,1 %		14,40

1) CET1-relationerna som anges i grundscenariot och det negativa scenariot är relationerna i december 2017 och utgör, när det gäller grundscenariot, inte nödvändigtvis de lägsta relationerna under stresstets tidsperiod på 2,5 år.

För att tillgodose de kapitalbehov som konstaterats i den samlade bedömningen uppmanades bankerna överlämna en kapitalplan till ECB som visade hur de skulle täcka sina kapitalunderskott. De åtgärder som föreslogs i planerna skulle genomföras före den 11 december 2015. Två institut lyckades skaffa tillräckligt mycket kapital från privata investerare för att täcka hela sitt underskott, medan de andra två instituten fick ytterligare statligt stöd enligt reglerna om "förebyggande" rekapitalisering i direktiv 2014/59/EU om inrättande av en ram för återhämtning och resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag (krishanteringsdirektivet). Det statliga stödet inriktades på att täcka de kapitalbehov som framkommit i stresstets

negativa scenario. De behov som framkom under översynen av tillgångskvaliteten och/eller stresstestets grundscenario hade redan täckts av den privata sektorn.

Noggrann övervakning av det grekiska banksystemet och tillsynsåtgärder för att begränsa krisens effekter

Vid sidan om den samlade bedömningen var tillsynsarbetet under 2015 fortsatt inriktat på tre sinsemellan kompletterande aktiviteter:

1. Noggrann övervakning av de största riskerna i det grekiska banksystemet.
2. Fortlöpande utbyte av information och rapportering till parter som var berörda av problemen i de grekiska bankerna.
3. Åtgärder för att begränsa krisens effekter.

Tillsynsverksamheten fortsatte att vara mycket intensiv under 2015 och kräva noggrann övervakning av de gemensamma tillsynsgrupperna (som bestod av tjänstemän från ECB och Bank of Greece) i samarbete med ECB:s avdelning för krishantering. I sin övervakning av mindre betydande institut hade ECB:s generaldirektorat för mikrotillsyn III även ett nära samarbete med Bank of Greece, som gjorde en samlad bedömning av dessa banker.

För att underlätta utbyte av information och ett smidigt samarbete etablerade ECB:s banktillsynsfunktion nära kontakter med alla relevanta aktörer: de grekiska myndigheterna, däribland Bank of Greece och Hellenic Financial Stabilisation Fund, Europeiska bankmyndigheten (EBA) och tillsynsmyndigheter i värdstater (t.ex. i Storbritannien, Bulgarien, F.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Rumänien, Serbien och Turkiet).

Under 2015 vidtogs flera tillsynsåtgärder för att hantera den grekiska banksektorns svåra situation och begränsa krisens effekter. Det fattades t.ex. beslut om att skydda de fyra betydande institutens likviditetsställning genom att bl.a. begränsa vissa investeringar och verksamheter, och det gjordes ansträngningar att se till att krisen inte skulle sprida sig till grekiska bankers dotterinstitut och filialer i utlandet genom att särskilt fokusera på deras likviditet.

2.2.2 Bidrag till EU:s nya ramverk för krishantering

Under 2015 bidrog ECB:s banktillsynsfunktion till inrättandet av ett ramverk för krishantering på grundval av krishanteringsdirektivet och den gemensamma resolutionsmekanismen (SRM).

EU:s ramverk för krishantering innebär att tillsyns- och resolutionsmyndigheter är skyldiga att samarbeta med varandra. ECB ska som behörig myndighet ha ett nära samarbete med **den gemensamma resolutionsnämnden (SRM)** när det gäller upprättandet av återhämtningsplaner, tidiga ingripanden och bedömning av banker

som fallerar eller sannolikt kommer att falla. SRM ska å sin sida samarbeta med ECB när det gäller upprättandet av resolutionsplaner och bedömningen av möjligheterna att försätta en bank i resolution, samt när det gäller genomförandet av resolutionsåtgärder.

Ett nära samarbete inleddes med SRB, som inrättades i januari 2015 och fr.o.m. den 1 januari 2016 har övertagit resolutionsansvaret för institut och grupper som står under ECB:s direkta tillsyn samt andra gränsöverskridande grupper inom bankunionen. ECB har i detta sammanhang permanent observatörsstatus i SRB:s styrelsemöten och plenarmöten. ECB började även bjuda in SRB:s ordförande Elke König att delta som observatör i mötena i ECB:s tillsynsnämnd när frågor behandlas som är relevanta för SRB. Ett [samförståndsavtal mellan ECB och SRB](#) undertecknades vidare i slutet av 2015 (se även avsnitt 4.1.1).

Ett inslag i EU:s ram för krishantering är att varje institut måste upprätta och ha en återhämtningsplan som visar vilka åtgärder som institutet ska vidta för att återställa sin finansiella ställning om denna försämras kraftigt. Under 2015 började betydande institut inkomma med sina [återhämtningsplaner](#) till ECB:s banktillsynsfunktion för en fullständig bedömning. ECB bedömer om planerna är heltäckande och på ett trovärdigt sätt snabbt kan återställa ett instituts överlevnadsförmåga under perioder av stress.

Om ett instituts finansiella situation försämras och tidiga ingripanden övervägs kommer informationsutbytet mellan den relevanta gemensamma tillsynsgruppen på ECB:s avdelning för krishantering och SRB att intensifieras. Om inga tillsynsåtgärder eller privata åtgärder kan återställa bankens soliditet kan ett beslut fattas om att institutet "fallerar eller sannolikt kommer att falla". När det gäller betydande institut är det ECB som fattar detta beslut efter samråd med SRB. Europeiska kommissionen och andra externa intressenter, t.ex. värdstatens tillsyns- och resolutionsmyndigheter, relevanta insättningsgarantisystem eller behöriga ministrar, ska informeras. När det har slagits fast att ett institut "fallerar eller sannolikt kommer att falla" samordnar ECB nödvändiga uppföljningsåtgärder med SRB, t.ex. tillstånd för brobanker och återkallande av tillstånd för "gamla" institut.

I samband med krishanteringsarbetet deltog SSM under 2015 i gränsöverskridande institutspecifika forum, t.ex. krishanteringsgrupper, och bidrog även till policyarbetet i internationella forum som Financial Stability Board (FSB) för att minska problemen med institut "som är för stora för att få gå omkull" och förbättra bankernas soliditet och den finansiella stabiliteten.

2.3 De "regelbundna" samlade bedömningarna

2.3.1 Uppföljning av bedömningen 2014, inbegripet införandet av kapitalplaner

Innan ECB börjar utöva sina tillsynsbefogenheter ska en samlad bedömning göras av den relevanta banken i form av en översyn av tillgångarnas skvalitet (AQR) och

ett stresstest. I stresstestet granskas bankens solvens i två hypotetiska scenarion: ett grundscenario och ett negativt scenario.

Under 2014 gjorde ECB en samlad bedömning av 130 banker som en förberedelse inför det banktillsynsuppdrag som den skulle börja fullgöra fr.o.m. november 2014. [Resultaten](#) av denna omfattande bedömning offentliggjordes i oktober 2014 (när det gäller uppföljande åtgärder, se [Årsrapporten om tillsynsverksamheten för 2014](#)). I april 2015 uppskattade ECB att av de [samlade justeringarna](#) av bokförda tillgångsvärden som fastställdes genom översynen av tillgångarnas kvalitet (AQR) för betydande institut (42 miljarder euro) hade omkring två tredjedelar tagits upp i bankernas redovisningar för 2014, medan den resterande tredjedelen behandlades som tillsynskrav. Under de första nio månaderna 2015 genomförde de banker som står under ECB:s direkta tillsyn dessutom mer än 75 procent av de åtgärder som var nödvändiga enligt de kvalitativa resultaten. I några fall var det nödvändigt att sätta igång projekt som ska löpa på medellång och lång sikt, och framstegen inom dessa projekt övervakas noggrant inom SSM.

När översynen av tillgångarnas kvalitet kombinerades med stresstestet visade det sig att 25 banker hade ett [samlat kapitalunderskott](#) på 24,6 miljarder euro. Av dessa hade tolv banker redan vidtagit kapitalåtgärder innan resultaten av den samlade bedömningen blev offentliga. Bara 13 banker behövde därför vidta ytterligare kapitalåtgärder för att täcka ett underskott på 9,5 miljarder euro. Alla banker med kapitalunderskott var i princip tvungna att lägga fram en [kapitalplan](#) till ECB i vilken de förklarar hur de ska täcka underskottet. Underskott som upptäcktes vid översynen av tillgångarnas kvalitet eller i stresstets grundscenario måste täckas inom sex månader. Underskott som upptäcktes i stresstets negativa scenario måste täckas inom nio månader.

För de resterande tretton bankerna inkluderade en del av kapitalplanerna åtgärder som vidtogs omedelbart för ett av följande tre skäl:

1. Det fanns inget eller praktiskt taget inget kapitalunderskott enligt det dynamiska balansräkningsantagandet¹⁵.
2. Banken hade försatts i resolution¹⁶.
3. Banken hade vidtagit åtgärder för att förbättra den strukturella lönsamheten tillräckligt mycket för att täcka kapitalunderskottet¹⁷.

Resterande kapitalplaner granskades av tillsynsnämnden och genomfördes därefter av bankerna. Bankernas åtgärder omfattar bl.a. avyttringar, anskaffning av nytt kapital, omstrukturerings och förbättringar av riskhanteringen.

¹⁵ Detta var fallet med Eurobank och National Bank of Greece och togs upp i [rapporten om den samlade bedömningen](#) på s. 10.

¹⁶ Detta var fallet med Dexia och togs upp i [rapporten om den samlade bedömningen](#) på s. 10.

¹⁷ Detta var fallet med Nova Ljubljanska Banka och Nova Kreditna Banka Maribor. Vinsten före avsättningar i båda bankerna visade att de hade förmåga att omstrukturera sin kostnadsbas.

Den kombinerade uppföljningen av den samlade bedömningen 2014 har på det hela taget uppnått det uttalade målet att stärka bankernas balansräkningar, öka insynen och stärka förtroendet.

Detta stöds av det faktum att CDS-spreadarna minskade betydligt mellan oktober 2014 och juli 2015 för de 25 banker som underkändes i den samlade bedömningen 2014.¹⁸

2.3.2 Samlad bedömning 2015 av nya betydande institut

Eftersom en samlad bedömning utförd av ECB är ett krav för alla banker som står eller sannolikt kommer att stå under ECB:s direkta tillsyn blev nio banker som inte omfattades av bedömningen 2014 föremål för en liknande bedömning 2015. ECB:s direkta tillsyn av fem av dessa banker började redan i november 2014 i och med starten av SSM¹⁹, medan den för de resterande fyra bankerna började i januari 2016.

Tabell 4

Banker som omfattades av den samlade bedömningen 2015

Bankens namn	Land	Direkt tillsyn inleds
Sberbank Europe AG	Österrike	4 november 2014
VTB Bank (Austria) AG	Österrike	4 november 2014
Banque Degroof S.A.	Belgien	4 november 2014
Kuntarahoitus Oyj (Municipality Finance plc)	Finland	1 januari 2016
Agence Française de Développement	Frankrike	1 januari 2016
J.P. Morgan Bank Luxembourg S.A.	Luxemburg	1 januari 2016
MediFin Holding Limited	Malta	1 januari 2016
Novo Banco SA	Portugal	4 november 2014
Unicredit Slovenia	Slovenien	4 november 2014

Bedömningen 2015 gjordes enligt samma metod som 2014 och bestod även den av en översyn av tillgångarnas kvalitet (AQR) och ett stresstest. Gränsvärdena för kapitalunderskott var desamma som 2014: en CET1-relation på 8 procent i översynen av tillgångarnas kvalitet och stresstestets grundscenario, och en CET1-relation på 5,5 procent i stresstestets negativa scenario.

Översynen av tillgångarnas kvalitet (AQR) resulterade i justeringar av bokförda tillgångsvärden på totalt 453 miljoner euro för alla banker som ingick i översynen, vilket huvudsakligen berodde på upptäckten av ytterligare oreglerade exponeringar

¹⁸ Se S. Steffen, "Capital shortfalls in SSM banks: How much progress has been made?", framlagd på begäran av Europaparlamentets utskott för ekonomi och valutafrågor, oktober 2015.

¹⁹ Sberbank Europe AG, VTB Bank (Österrike) AG och Banque Degroof S.A. omfattades inte av bedömningen 2014 eftersom det då listan över banker upprättades ansågs att kriteriet enligt vilket de senare skulle betraktas som betydande (stor andel gränsoverskridande tillgångar och skulder) ännu inte helt hade definierats i den rättsliga ramen. Unicredit Slovenia ingick inte eftersom detta kreditinstitut vid denna tidpunkt ännu inte hade klassificerats som det tredje största i Slovenien. Novo Banco SA existerade inte som ett institut när den samlade bedömningen 2014 inleddes eftersom det upprättades först 2014 till följd av de resolutionsåtgärder som vidtogs av Banco Espírito Santo.

som krävde ökade avsättningar. AQR-resultaten tjänade som utgångspunkt för det **stresstest** som prognostiserade hur bankernas kapitalställningar skulle utvecklas över en treårsperiod (2015–2017). I det negativa scenariot²⁰ sjönk de deltagande bankernas kärnprimärkapitalrelationer med ett vägt genomsnitt på 6,1 procentenheter.

Ingen bank hade efter översynen av tillgångarnas kvalitet en CET1-relation som låg under gränsvärdet på 8 procent. Översynen av tillgångarnas kvalitet i kombination med stresstestet ledde dock till att fem banker hade en CET1-relation som var lägre än gränsvärdet på 5,5 procent i det negativa scenariot. Det samlade **kapitalunderskottet** uppgick till 1,74 miljarder euro. En del av detta hade redan täckts av kapitaltillskott och andra godkända åtgärder som bankerna hade vidtagit sedan januari 2015.

Precis som i bedömningen 2014 var bankerna tvungna att täcka de resterande underskotten inom nio månader från det att resultaten av den samlade bedömningen offentliggjordes den 14 november 2015. De var därför tvungna att inkomma med **kapitalplaner** inom två veckor efter offentliggörandet med uppgifter om vilka åtgärder de planerade genomföra eller redan hade genomfört. Genomförandet och övervakningen av dessa åtgärder anpassas till den årliga översyns- och utvärderingsprocess som görs av de gemensamma tillsynsgrupper som ansvarar för tillsynen av de berörda bankerna. De korrigerande åtgärder som krävs handlar inte bara om att täcka kapitalunderskott utan även om de kvalitativa resultaten av AQR, t.ex. brister i bankernas system och processer.

2.4 Genomförandet av SSM:s tillsynsmodell

2.4.1 Genomförandet av SSM:s metod för översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP)

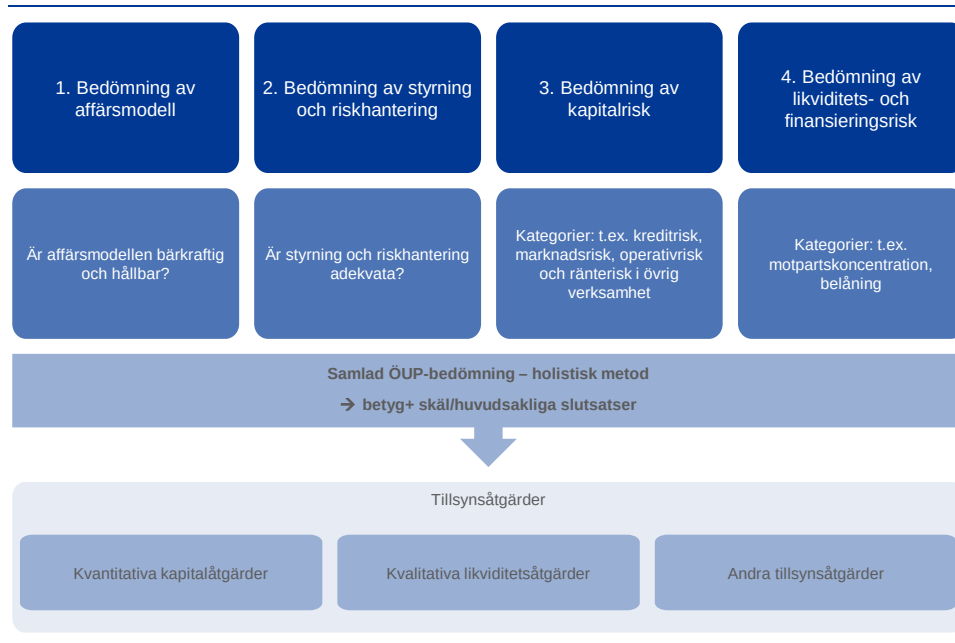
De gemensamma tillsynsgrupperna, som består av tjänstemän från ECB och de nationella behöriga myndigheterna, är själva hörnstenen i SSM:s tillsynsmodell. Som de operativa enheter som är ansvariga för den direkta tillsynen av betydande institut är det de som står för den löpande tillsynsverksamheten. Denna verksamhet ger tillsammans med resultaten av tematiska granskningar, inspektioner på plats och arbetet med interna modeller viktig information för översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP).

Under 2015 genomförde SSM för första gången någonsin översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP) enligt en gemensam metod för de då 123 största bankgrupperna i euroområdet. Syftet med översyns- och utvärderingsprocessen är att skapa ett motståndskraftigt banksystem som kan tillhandahålla en säker och fortlöpande finansiering för euroområdets reala ekonomi. Tidigare finanskriser har

²⁰ I det negativa scenariot ingick ett antal makrofinansiella risker, bl.a. en höjning av globala obligationsräntor, en ytterligare försämring av kreditkvaliteten i sårbara länder, avbrutna reformer och att banker inte reparerar sina balansräkningar på det sätt som krävs för att de ska kunna få marknadsfinansiering till skälig kostnad.

delvis orsakats av alltför våghalsiga och samtidigt underkapitaliserade banksystem, som stoppade utlåningen när krisen slog till för att banta sina balansräkningar (*deleverage*) och därmed försvårade en hållbar ekonomisk tillväxt. De positiva effekterna på sikt av ett välkapitaliserat banksystem uppväger med stor marginal eventuella kostnader för de berörda bankerna på kort sikt.

Figur 2
SSM:s ÖUP-metod

Den metod som illustreras i figur 2 utarbetades av ECB i nära samarbete med de 19 nationella tillsynsmyndigheterna. Den beaktar EU-lagstiftningen och EBA:s riktlinjer²¹ och utgår från bästa praxis inom SSM och enligt internationella organs rekommendationer. En [metodhandbok för SSM:s översyns- och utvärderingsprocess \(ÖUP\)](#) offentliggjordes den 19 februari 2016.

Att utarbeta och genomföra den nya gemensamma metoden på så kort tid krävde mycket stora ansträngningar inom SSM i fråga om samordning, analys, kalibrering, fälttester och utbildning.

Översyns- och utvärderingsprocessen 2015 bedömde följande fyra delar, mestadels utifrån grundläggande information som lämnades av de gemensamma tillsynsgrupperna:

- **Affärsmodeller** – granskning av om institutens affärsmodeller är bärkraftiga och deras lönsamhet hållbar.

²¹ Riktlinjer om gemensamma förfaranden och metoder för översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP) (EBA/GL/2014/13), EBA, 19 december 2014.

- **Styrning och riskhantering** – granskning av institutens verksamhets- och organisationsstruktur och av deras övergripande riskhanteringsram.
- **Kapitalrisker** – bedömning av kapitalrelaterade risker och riskkontroller, av behovet av ytterligare kapitalkrav och av kapitaltäckningen.
- **Likviditets- och finansieringsrisker** – analys av institutens likviditets- och finansieringsställning, relevanta riskkontroller och behovet av ytterligare likviditetsbuffertar.

Varje del bedömdes enligt en byggstensmodell där riskerna värderades nedifrån och upp och delades in i kategorier och underkategorier. I bedömningarna användes olika perspektiv: den nuvarande situationen eller ett mer långsiktigt perspektiv.

Kvantitativa och kvalitativa delar slogs samman genom s.k. begränsade expertutlåtanden (utlåtanden som gjordes inom bestämda parametrar). Därmed säkras enhetlighet samtidigt som hänsyn tas till institutens särdrag. Det blev även möjligt att för första gången göra jämförelseanalyser och tväranalyser i stor skala.

Sammantaget gjorde den harmoniserade översyns- och utvärderingsprocessen det möjligt att få en helhetsbild av institutens situation och bärkraft på sikt och med respekt för proportionalitetsprincipen. Att alla institut bedömdes på samma sätt främjade en ytterligare integrering av den inre marknaden för bankverksamhet. Som ett resultat av översyns- och utvärderingsprocessen 2015 har kapitalnivåer och likviditetskrav för banker som står under ECB:s direkta tillsyn fastställts utifrån dessa bankers riskprofiler. I nödvändiga fall har andra tillsynsåtgärder vidtagits.

De genomsnittliga kapitalkraven inom pelare 2²² för banker höjdes med 30 punkter från 2015 till 2016. En del av dessa 30 punkter beror på euroområdet position i konjunkturcykeln, som gör det nödvändigt att bibehålla och i vissa fall förstärka kapitalet i banksystemet. Många banker har ännu inte återhämtat sig från finanskrisen och brottas fortfarande med risker och motgångar.

Ytterligare 20 punkter av kapitalkraven är en följd av infasningen av systembuffertar. Dessa buffertar har kommit till stånd p.g.a. en av de viktigaste lärdomar av krisen som beaktats i EU-lagstiftningen: vikten av att begränsa de systemomfattande externa effekter som i synnerhet härrör från globala systemviktiga banker (s.k. G-SIBs) och nationella systemviktiga banker (s.k. D-SIBs) och som påverkar hela det finansiella systemet och i slutändan även euroområdet reala ekonomi. För att begränsa dessa effekter och i enlighet med EBA:s relevanta riktlinje har systembuffertar (för antingen G-SIBs eller D-SIBs, eller systemriskbuffertar) lagts till kraven inom pelare 2. Systembuffertarna kommer att fortsätta att fasas in som planerat fram till 2019.

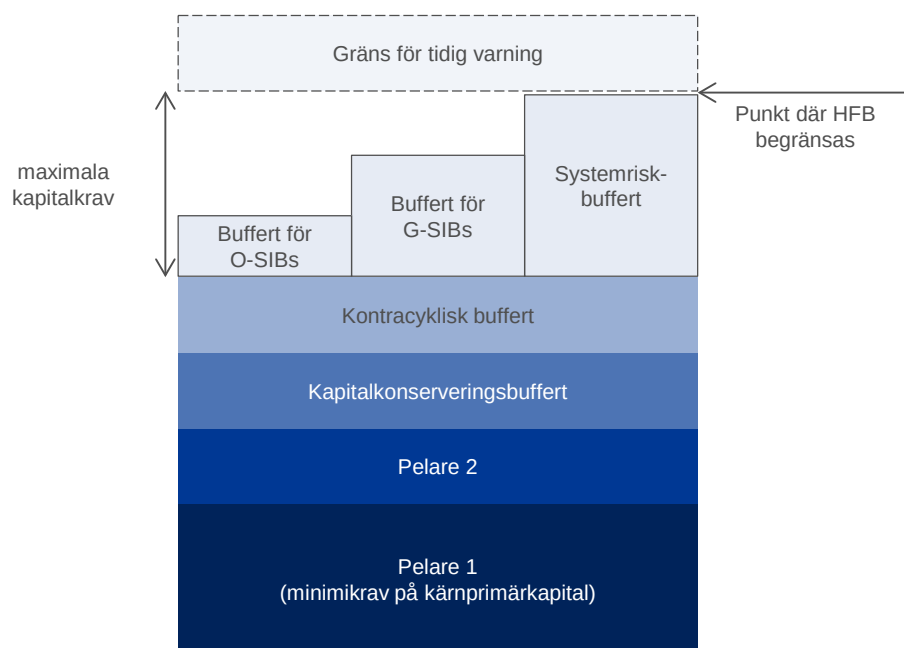
När det gäller tillämpningen av reglerna om högsta förfogandebelopp utgår SSM från det yttrande som EBA offentliggjorde den 18 december 2015. Denna policy kan emellertid komma att förändras till följd av utvecklingen på regleringsområdet i

²² Kapitalkraven inom pelare 2 är krav som ställs av behöriga tillsynsmyndigheter – utöver kraven på minimikapital – på grundval av resultaten av ÖUP.

Europa och internationellt eller tillämpningen av EBA:s riktlinjer för att säkerställa enhetlighet och harmonisering på den inre marknaden.

Figur 3

De olika kapitalkraven

Nivån på kapitalkraven kontrollerades noggrant för betydande banker och hänsyn togs i synnerhet till de helt infasade CET1-kraven. När det gäller globala systemviktiga institut har flera saker beaktats i kalibreringen av infasningen och de helt infasade kapitalkraven, bl.a. vikten av att främja en enhetlig ram för alla institut som står under ECB:s tillsyn, globala och nationella systemviktiga instituts systemomfattande inverkan, samt en allmän jämförelse med globala systemviktiga institut i andra jurisdiktioner.

SSM:s mål är att skapa en sammanhållen ram som är lämplig för det specifika sammanhanget. Det banklandskap som SSM ansvarar för är mycket skiftande. Jämfört med andra jurisdiktioner omfattar SSM betydligt fler sinsemellan olika institut i olika länder som fortfarande har delvis heterogena rättssystem. SSM-metoden kommer därför att vidareutvecklas vid behov

- för att ta hänsyn till utvecklingen på regleringsområdet, t.ex. tillsynsreglering, EBA:s rekommendationer och riktlinjer, samt Baselkommitténs grundläggande principer,
- för att integrera bästa praxis, förbättringar och ytterligare förbättringar.

ECB:s banktillsynsfunktion står i direkt kommunikation med bankerna för att ge dem de förklaringar och den visshet kring tillsynskraven som de behöver för sin kapitalplanering.

Under 2015 antog ECB särskilt två rekommendationer om [utdelningsregler](#) för räkenskapsåren 2014 och 2015 ([ECB/2015/49](#) och [ECB/2015/2](#)) och skickade ett [brev till bankernas verkställande direktörer om principer för rörlig ersättning](#). I dessa dokument klargjordes SSM:s förväntningar när det gäller utdelningar och utbetalningar av instituten på ett sätt som är förenligt med en linjär utveckling mot de helt infasade kraven.

Under i övrigt lika förhållanden ger även de pelare 2-krav som fastställs i ÖUP-besluten 2015 en indikation för framtiden. Framför allt kommer kapitalkonserveringsbufferten att vara infasad 2019, vilket innebär att pelare 2-kraven kommer att sänkas i motsvarande grad²³. Banker kan även planera för infasningen av CRR/CRD IV-paketet, dvs. avdragen från kärnprimärkapitalet och infasningen av systemriskbuffertarna. Även om det inte är helt känt hur Basel III-reglerna i slutändan kommer att se ut har det redan sagts att de inte kommer att vara inriktade på en betydande ökning av kapitalet i systemet, utan på att förbättra kapitalets enkelhet, jämförbarhet och transparens mellan bankerna.

2.4.2 Arbetet med andra metoder

Arbetet med interna modeller

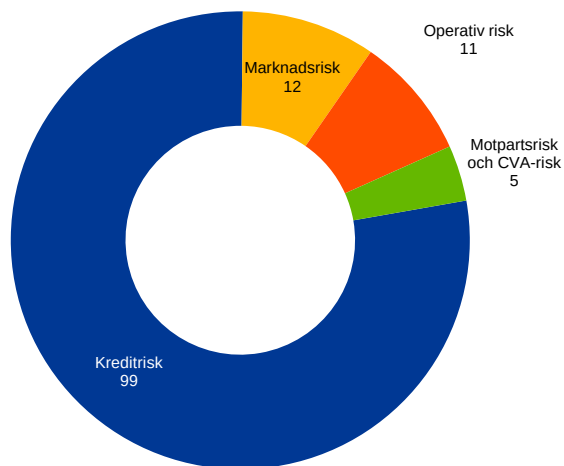
I slutet av 2015 använde 73 betydande institut åtminstone en intern modell för att beräkna kapitalbaskraven inom pelare 1.

Efter att ha utformat en SSM-omfattande godkännandeprocess och en ram för utredningar av interna modeller godkände ECB-rådet 137 utredningar av interna modeller under 2015 enligt detta nya system.

²³ ÖUP-besluten tar hänsyn till skillnaderna mellan SSM-länderna i fråga om infasning av kapitalkonserveringsbufferten för att skapa lika spelregler för alla SSM-banker.

Diagram 3

Utredningar av interna modeller 2015 fördelat på risktyp

En **enhetlig ram** för löpande övervakning av modeller inrättades. Ramen har helt integrerats i den lägsta engagemangsnivån och tillämpas i 2016 års program för tillsynsgranskning. Den gjorde det lättare för betydande institut att delta i EBA:s och Baselkommitténs benchmarking. Ett nätverk inrättades för att fastställa processen för den harmoniserade insamlingen av data för baktестning för betydande institut med marknadsriskmodeller. På denna grundval utförs en analys av övergripande och bankspecifika data som används i den löpande övervakningen av modeller.

För att främja en enhetlig tillämpning av modeller inom pelare 1 och en harmonisering av tillsynspraxis inom SSM inleddes arbetet med ett förslag om en **riktad granskning av interna modeller (TRIM)**. Ett nätverk bestående av seniora modellexperter från nationella

behöriga myndigheter och ECB har inrättats för att leda denna process. TRIM innebär att undersökningar ska göras på plats av vissa kredit-, marknads- och motpartskreditriskmodeller från 2017 till 2018 (eller 2019, om projektet förlängs för kreditrisk), medan 2016 ska ägnas åt de nödvändiga övergripande analyser som ska fastställa projektets harmoniseringsmål.

Annat viktigt arbete under 2014 **om tillsynsmetoder för interna modeller** gällde den pågående utvecklingen av riktlinjer för valideringen av interna modeller och för väsentlighetsbedömningar av utvidgningar och ändringar i motpartskreditriskmodeller.

Arbetet med metoder vid inspektioner på plats

Flera grupper bestående av experter från ECB och de nationella behöriga myndigheterna inrättades för att arbeta med ett antal risktyper och ta fram fler metoder för inspektioner på plats. Metoddokument om affärsmodeller och lönsamhet respektive intern likviditetsutvärdering (ILU) slutfördes under 2015. Andra specialiserade grupper håller på att arbeta med bl.a. kreditrisk, motpartskreditrisk, depåverksamhet, redovisning, marknadsrisk och IT-risk. Ett offentligt dokument med villkor och tillvägagångssätt vid inspektioner på plats håller också på att utarbetas.

2.4.3 Inspektioner på plats

Första omgången inspektioner på plats

Den första omgången inspektioner på plats ingick i 2015 års program för tillsynsgranskning, som godkändes i december 2014. I juli 2015 godkändes en

halvårsuppdatering av planen som ledde till ytterligare inspektioner på plats under årets andra hälft. Sammanlagt 250 inspektioner på plats godkändes för år 2015.

Tabell 5

Inspektioner på plats, fördelade på risk

Huvudsakliga riskkategorier	Totalt	Lönsamhetsrisk	Kapitalrisk	Kreditrisk	Styrningrisk	Ränterisk i övrig verksamhet	Likviditetsrisk	Marknadsrisk	Operativ risk
Antal inspektioner, totalt	250	6	20	62	55	9	29	13	56

Planeringen och avsättningen av personal för inspektioner på plats fastställs i nära samarbete med de nationella behöriga myndigheterna och ledarna för inspektionsteamerna kommer, i likhet med övriga deltagare, oftast från dessa myndigheter. I oktober 2015 hade de nationella behöriga myndigheterna skickat 906 inspektörer, som utgjorde 95 procent av resurserna på plats. Resterande 5 procent kom från ECB:s särskilda centrala avdelning för inspektioner på plats. Dessa inspektörer ledde även 26 av de besök som planerades 2015.

För att främja blandade team vid inspektioner på plats godkände tillsynsnämnden i maj 2015 ett system för utlåning av inspektörer från de nationella behöriga myndigheterna.

Tabell 6

Inspektioner på plats, fördelade på bankkluster²⁴

Kluster	Totalt	1	2	3	4	5
Antal betydande institut	118	7	7	28	27	49
Antal inspektioner, totalt	250	42	35	69	54	50

För att säkerställa ett nära samarbete med de nationella behöriga myndigheterna i alla frågor som rör inspektioner på plats anordnades sammanlagt 8 nätverksmöten under 2015 utöver de 21 särskilda bilaterala möten som hölls med 16 nationella behöriga myndigheter. Flera seminarier och workshops anordnades vidare för ledare för inspektionsteam för att främja etableringen av kontakter inom SSM-kretsen.

Löpande övervakningsaktiviteter

För att säkerställa en enhetlig tillämpning av metoden för inspektioner på plats utför ECB:s centrala avdelning för inspektioner på plats olika övervakningsaktiviteter under hela inspektionscykeln.

- Granskning av förhandsmeddelandet om inspektion under förberedelsefasen inför besöken.

²⁴ De bankgrupper som står under ECB:s direkta tillsyn delas in i fem kluster, där kluster 1 innehåller de största och kluster 5 de minsta. Antalet betydande institut (118) omfattar inte betydande institut som är dotterinstitut till ett större institut i SSM (t.ex. Deutsche Bank AG och Deutsche Bank Malta Ltd räknas som ett institut i tabellen).

- Stöd till teamet på plats under utredningsfasen.
- Kvalitetssäkring av alla inspektionsrapporter som läggs fram av ledare för inspektionsteam.

Alla aktiviteter görs via en dialogbaserad process för att främja ömsesidig förståelse och ett gemensamt synsätt med de nationella behöriga myndigheterna.

Under 2015 lade ECB fram flera riktlinjer och mallar för inspektionsrapporter i syfte att harmonisera inspektionsteamens arbete på plats.

2.4.4 Tematiska granskningar av riskstyrning och riskaptit, IT- och cybersäkerhetsrisker, samt finansiering av högt belånade förvärv (eng. *leveraged finance*)

2.4.4.1 Riskstyrning och riskaptit

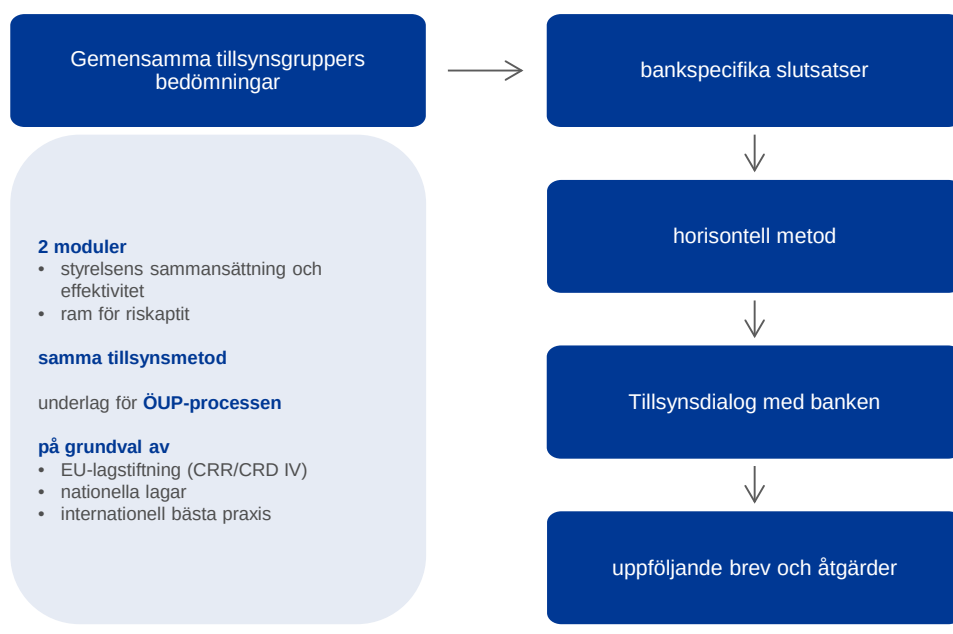
Räckvidd, metod och mål

Med tanke på bolagsstyrningens betydelse för institutens riskprofiler och hållbara verksamhet godkände tillsynsmyndigheten en tematisk granskning av riskstyrning och riskaptit på SSM-nivå 2015. Fördjupade och ingående bedömningar av i) bankernas ledningsorgan med ansvar för kontroll- och ledningsfunktioner, och ii) bankernas ramar för riskaptit utfördes av **113 gemensamma tillsynsgrupper**²⁵ och användes som underlag för ÖUP. Ett tillvägagångssätt utarbetades som tar hänsyn till enskilda instituts storlek och komplexitet. Relevanta tillsynsverktyg var bl.a. möten med nyckelpersoner, bedömning av styrelsedokumentation och protokoll och deltagande som observatörer vid styrelsemöten. Slutsatser från inspektioner på plats rörande dessa frågor beaktades också.

²⁵ Institut som håller på att avvecklas eller som har mycket specifika affärsmodeller undantogs från det totala antalet betydande institut.

Figur 4

Fördjupad bedömning av 113 betydande institut enligt samma metod

För att främja största möjliga överensstämmelse skedde bedömningen i två steg:

1. Bedömning av efterlevnad av nationell lagstiftning och EU-lagstiftning.
2. Bedömning av överensstämmelse med bästa internationella praxis.

I granskningen beaktades skillnaderna mellan nationella regelverk och att effektiva styrningsstrukturer är möjliga i vilken bolagsmodell som helst. För att utöka kontakterna med styrelser diskuterade de gemensamma tillsynsgrupperna slutligen sina slutsatser med instituten vid tillsynsdialogmöten i oktober och november 2015.

Utfall

Den tematiska granskningen gjorde det möjligt för de gemensamma tillsynsgrupperna att öka sina kunskaper och finjustera sin bedömning av styrningsstrukturen i institut som står under deras tillsyn. Den horisontella strategin främjade dessutom diskussioner mellan experter från ECB och de nationella behöriga myndigheterna, både i de gemensamma tillsynsgrupperna och i horisontella funktioner.

Den horisontella strategin har gjort det möjligt att komma fram till följande:

1. **Samlade slutsatser:** den tematiska granskningen visade att betydande institut, även om de följer den nationella lagstiftningen, fortfarande långt ifrån följer internationella bästa praxis. De viktigaste fokusområdena är styrelsens utjämningskapacitet, om riskperspektivet är integrerat i styrelsens diskussioner och samspelet mellan riskapetitram och strategi.

2. **Observerad god praxis:** den tematiska granskningen har gjort det möjligt att fastställa bästa praxis i det operativa genomförandet av internationella standarder. Detta kommer att ligga till grund för en SSM-rapport om bästa praxis som ska läggas fram senare i år.
3. **Enhetliga rekommendationer:** den tematiska granskningen var handlingsinriktad och ledde till konkreta rekommendationer till instituten för att förbättra deras styrning och riskaptitamar. Genom det horisontella tillvägagångssättet blev rekommendationerna enhetliga, så att liknande resultat ledde till liknande rekommendationer.

Som ett led i sina tillsynsaktiviteter 2016 kommer de gemensamma tillsynsgrupperna att följa upp genomförandet av åtgärderna i de individuella uppföljande brev som skickas till bankerna. Flera gemensamma tillsynsgrupper kommer att göra en utvidgad uppföljning av de aspekter som har identifierats som de viktigaste fokusområdena.

2.4.4.2 Tematisk granskning av IT- och cybersäkerhetsrisker

Räckvidd, metod och mål

IT- och cyberrisker identifierades som några av de viktigaste riskerna för euroområdet banksystem (se avsnitt 2.1.1). För att öka kunskaperna om dessa risker inrättades en expertgrupp för IT-risker inom SSM som består av experter från nationella behöriga myndigheter och ECB. Dessutom inleddes en tematisk granskning av cybersäkerhetsrisker som hade följande mål:

1. Att fastställa en särskild och gemensam SSM-ram för analys av cyberrisker.
2. Att göra individuella bedömningar av cyberriskprofiler och kontroller hos tolv betydande institut (granskning på plats).
3. Att utveckla en horisontell metod som ger en första bild av exponeringar mot cyberrisker och betydande instituts kontroller, samt möjliggör benchmarking mellan olika institut (skrivbordskontroller).

För skrivbordskontrollerna använde ECB NIST-reglerna²⁶ för förbättring av cybersäkerheten hos kritisk infrastruktur. NIST-reglerna förfinades och integrerades av ECB för att få fram ett skraddarsytt analysverktyg kallat "Frågeformulär om risk för cyberkriminalitet", som skickades till 110 betydande institut. Den information som kom in analyserades därefter för varje enskild bank och horisontellt mellan bankerna.

²⁶ National Institute of Standards and Technology – reglerna (12 februari 2014) finns på: <http://www.nist.gov/cyberframework/upload/cybersecurity-framework-021214-final.pdf>

Resultat

Den tematiska granskningen ledde fram till ett antal slutsatser om olika aspekter:

1. **Löpande tillsyn och riskanalys:** strukturerad information om cyberriskprofilen hos betydande institut samlades för första gången in för euroområdet på ett enhetligt sätt, vilket gjorde att de gemensamma tillsynsgrupperna kunde följa upp enskilda banker. Dessa ökade risker kan motverkas genom kontroller som är strängare än genomsnittet.
2. **Kontroll på plats:** Till följd av den tematiska granskningen utfördes tolv granskningar på plats som utmynnade i institutspecifika rekommendationer.
3. **Metod:** den insamlade informationen låg till grund för en vidareutveckling av SSM:s metod på plats när det gäller cyberrisker.

Förutom ovannämnda slutsatser inleddes ett parallellt arbete för att fastställa ett särskilt förfarande för hantering och kommunikation som ska följas av betydande institut som utsätts för cyberattacker. Förfarandet ska införas 2016 som ett pilotprojekt på ett begränsat antal institut.

2.4.4.3 Tematisk granskning av finansiering av högt belånade förvärv (*leveraged finance*)

Räckvidd, metod och mål

Den långa perioden med mycket låga räntor och den jakt på avkastning som blivit följden har motiverat en särskild övervakning av kreditkvaliteten. Tillsynsnämnden beslutade därför 2015 att göra en tematisk granskning av finansiering av högt belånade förvärv. Granskningen omfattade LBO-lån, högavkastande obligationer och CLO:er (eng. *collateralised loan obligations*) som alla gynnas betydligt av de fördelaktiga finansieringsvillkoren.

Tre huvudmål sattes upp:

1. Informera de gemensamma tillsynsgrupperna om den nuvarande utvecklingen på SSM-nivå och på individuell institutnivå.
2. Identifiera extremvärden när det gäller riskaptit och riskhantering, samt systemomfattande sårbarheter.
3. Ge råd om lämpliga korrigerande åtgärder inom hela samplet.

För att analysen skulle vara konsekvent gjordes ett frågeformulär som skickades till 37 banker som är verksamma inom finansiering av högt belånade förvärv. Syftet med enkäten var att kartlägga hur exponeringen mot denna typ av finansiering har utvecklats, omfattningen av de affärer som är på gång, potentiella exponeringskoncentrationer och allmän kreditkvalitet.

Utfall

Marknaden för finansiering av högt belånade förvärv har globalt upplevt en stark återhämtning sedan krisen och präglas av hård konkurrens. Det låntagarvänliga läget har lett till slappare villkor (högre belåningsgrad och införande av s.k. cov-lite-lån (med sämre skydd för långivaren) på de europeiska marknaderna) och i många fall till att bankerna visar större överseende i sin utlåningspolicy.

Både viljan att finansiera en transaktion och benägenheten att behålla delar av exponeringen har ökat i de största banker som övervakas inom SSM. Det är med tanke på denna utveckling befogat med en mer ingående granskning från tillsynsmyndigheternas sida för att kontrollera syndikeringsrisk och exponeringarnas grundläggande kreditkvalitet. Det har också konstaterats att bankernas kontrollmetoder kan förbättras i vissa avseenden.

Diagram 4

De 13 största SSM-bankerna som bedriver finansiering av högt belånade förvärv – finansieringsverksamhet och andel lån som ska avyttras eller behållas

(i miljoner EUR)

För att hantera denna oroande utveckling – som sammanfattas i rapporter om enskilda banker och i en gemensam rapport – har följande åtgärder vidtagits:

- **Brev** har skickats till vissa banker som har uppmanats att rätta till konstaterade brister.
- En särskild **dashboard** (ett diagramunderlag med ett antal indikatorer) håller på att tas fram som ska användas i den regelbundna övervakningen av bankernas exponeringar.
- **Riktlinjer** håller på att tas fram för att göra klart vilka förväntningar SSM har när det gäller finansiering av högt belånade förvärv.

2.4.5 Indirekt tillsyn av mindre betydande institut och övervakning av tillsynsverksamheten

Ramen för den indirekta tillsynen av mindre betydande institut omfattar en rad olika fortlöpande processer för det dagliga samarbetet mellan ECB och de nationella behöriga myndigheterna, samt projektbaserade initiativ om i synnerhet gemensamma tillsynsstandarder och metoder.

Fortlöpande processer inom indirekt tillsyn och övervakning av tillsynsverksamheten

Det löpande samarbetet mellan ECB och de nationella behöriga myndigheterna när det gäller tillsynen över mindre betydande institut är organiserat kring flera särskilda fortlöpande processer. Dessa processer möjliggör ett effektivt utbyte av information som gör att ECB:s generaldirektorat för mikrotillsyn III (GD MS III) kan fullgöra sin övervakande funktion och ge nationella behöriga myndigheter stöd och input i deras direkta tillsyn av mindre betydande institut.

Genom ett särskilt **anmälningssystem** inkom sammanlagt 54 förhandsanmälningar från nationella behöriga myndigheter under 2015 som bedömdes av ECB. De handlade om väsentliga tillsynsförfaranden och om utkast till beslut rörande högprioriterade mindre betydande institut²⁷ som gällde olika tillsynsfrågor (t.ex. kapital, likviditet och styrning). Anmälningarna har ofta lett till uppföljningar då ECB och de nationella behöriga myndigheterna gemensamt har diskuterat och tagit ställning till hur man lämpligast bör agera. ECB deltog också i bedömningen av gemensamma förfaranden (beviljande/återkallande av tillstånd och förfaranden när det gäller kvalificerade innehav) som rörde mindre betydande institut.

Särskilda **länderenheter** inom GD MS III förde en fortlöpande dialog med de nationella behöriga myndigheterna om utvecklingen inom sektorer och enskilda institut, i synnerhet institut som klassats som högprioriterade. Krisrelaterade åtgärder som rörde ett antal institut vars finansiella situation försämrats betydligt stod särskilt i fokus.

Till ovannämnda funktioner bidrog arbetet för att ytterligare harmonisera de nationella behöriga myndigheternas **metoder för tillsynsbedömningar**. Flera olika analyser gjordes dessutom av banker och sektorer för att upptäcka risker och sårbarheter. Resultaten av dessa analyser sammanfattades regelbundet i särskilda riskrapporter, som sedan delgavs alla tillsynsmyndigheter inom SSM.

²⁷ Prioriteringsramen för mindre betydande institut beskrivs längre fram i detta avsnitt.

Utveckling av gemensamma tillsynsstandarder, analyser och gemensamma metoder för mindre betydande institut och andra projektbaserade initiativ

Det främsta målet med den indirekta tillsynen och övervakningen av tillsynsverksamheten är att se till att högt ställda tillsynsstandarder tillämpas på ett enhetligt sätt inom hela SSM. De viktigaste verktygen i tillsynen av mindre betydande institut är gemensamma tillsynsstandarder och metoder som tagits fram tillsammans med de nationella behöriga myndigheterna. Gemensamma standarder ska vara helt i överensstämmelse med befintliga EBA-krav.

Gemensamma tillsynsstandarder som utvecklades 2015

En av de gemensamma standarder som utvecklades under 2015 handlar om **tillsynsplaneringen**, dvs. den process genom vilken nationella behöriga myndigheter prioriterar, planerar och övervakar viktiga kontroller på plats och skrivbordskontroller avseende mindre betydande institut. Den gemensamma standarden syftar till att se till att denna process är enhetlig inom hela SSM.

Att säkerställa enhetlighet är även mycket relevant när det gäller **återhämtningsplaneringen**, där bestämmelserna i direktivet om återhämtning och resolution (krishanteringsdirektivet) ger behöriga myndigheter rätt att tillämpa förenklade skyldigheter när det gäller återhämtningsplaner för icke systemviktiga institut. Ett betydande antal av de mindre betydande instituten förväntas kunna omfattas av förenklade skyldigheter. Arbete inleddes därför som fokuserade på tre grundläggande aspekter:

1. Bedömningen av om institut kan omfattas av förenklade skyldigheter och undantag.
2. Vad återhämtningsplaner som utformas enligt förenklade skyldigheter åtminstone ska innehålla.
3. Bedömningen av återhämtningsplaner.

Sparbanker och hypotekskassor utgör en betydande del av SSM:s banksystem. I vissa medlemsstater har institut inom dessa sektorer infört **institutionella skyddssystem**, dvs. arrangemang för ömsesidigt stöd som ska säkra deras likviditet och solvens. Genom kapitalkravsförordningen (CRR) ges behöriga myndigheter rätt att på vissa punkter förmånsbehandla institut som ingår i institutionella skyddssystem, t.ex. en riskvikt på 0 procent för exponeringar mot medlemmar i samma institutionella skyddssystem. I flera fall ingår både betydande och mindre betydande institut i samma institutionella skyddssystem.

För att se till att medlemmar av institutionella skyddssystem behandlas på samma sätt inom hela SSM arbetade ECB tillsammans med de nationella behöriga myndigheterna under 2015 för att ta fram en gemensam metod för tillsynsbedömning av institutionella skyddssystem. Bl.a. fastställdes gemensamma bedömningskriterier

när det gäller uppfyllandet av villkoren i kapitalkravsförordningen, samt en process för att säkra samordning mellan ECB och nationella behöriga myndigheter när både betydande och mindre betydande institut ingår i samma institutionella skyddssystem.

Analys och metoder

Proportionalitetsprincipen är av grundläggande betydelse för den indirekta tillsynen av mindre betydande institut med tanke på deras stora antal (över 3 100²⁸ den 30 december 2015) och även deras variation i fråga om storlek och affärsmodeller. Fortlöpande processer (t.ex. den samverkan mellan anmälningssystemet och länderenheterna som beskrivs ovan) och utvecklingen av gemensamma standarder och metoder baseras därför på ett **prioriteringssystem**. I detta system klassificeras mindre betydande institut som låg-, medel- och högprioriterade beroende på deras inneboende risk och potentiella inverkan på det nationella finansiella systemet. Klassificeringen gör det möjligt att anpassa tillsynens inriktning och intensitet. Den metod som ligger till grund för detta system förfinades ytterligare 2015 och tillämpas i tillsynsbyggnaden 2016.

Ett annat viktigt område i det fortlöpande arbetet handlade om utvecklingen av en gemensam metod för mindre betydande instituts **riskbedömningssystem**.

Riskbedömningssystemet är en viktig del av nationella behöriga myndigheters översyns- och utvärderingsprocess. Det överordnade målet med detta projekt är att främja konvergens i översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP) för mindre betydande institut genom att ge nationella behöriga myndigheter en gemensam ram att anpassa och finjustera sin metod och så småningom utföra ÖUP på ett sätt som gör det möjligt att bedöma risker på ett enhetligt sätt i hela euroområdet, dock utan att förlora det specifika sammanhanget för enskilda institut ur sikte. Med tanke på att det övergripande målet är att SSM ska fungera som ett enda integrerat system kommer metoden när det gäller mindre betydande instituts riskbedömningssystem att bygga på den metod som används för betydande institut. Den kommer dock att anpassas för att säkerställa proportionalitet och hänsyn till skillnaderna mellan betydande och mindre betydande institut när det gäller tillgången till tillsynsdata, samt en del inslag i s.k. god redovisningssed i vissa medlemsstater.

Projektet rörande metoden för riskbedömningssystem inleddes 2015 och fokuserade i synnerhet på affärsmodellanalyser, bedömning av intern styrning och bedömning av kapitalrisker, samt likviditets- och finansieringsrisker. Detta arbete kommer att fortsätta under 2016, då fokus kommer att ligga på kvantifiering av kapital och likviditet, samt på tester av den nya föreslagna metoden.

²⁸ Räknat på konsoliderad nivå.

Tillsynsstöd

Projekt som rör tillsynsstöd är tillfälliga initiativ som syftar till att tillgodose specifika behov av ytterligare resurser och/eller expertis som kan uppstå under nationella behöriga myndigheters fortlöpande direkta tillsyn av mindre betydande institut. Experter från ECB och eventuellt från andra nationella behöriga myndigheter lånas tillfälligt ut för att arbeta sida vid sida med myndighetens personal med ett visst projekt. Under 2015 arbetade till exempel experter från ECB:s generaldirektorat för mikrotillsyn III tillsammans med nationella behöriga myndigheters personal vid en inspektion på plats hos ett mindre betydande institut. Programmet för tillsynsstöd testades med framgång under 2015 och kommer att utvidgas 2016.

Ruta

Indirekt tillsyn – behovet av konvergens mot enhetliga höga tillsynsstandarder inom hela SSM-området

ECB ansvarar för att kontrollera att höga tillsynsstandarder tillämpas på ett enhetligt sätt i enlighet med EU-kraven, men med hänsyn till proportionalitetsprincipen.

Inom ramen för sin övervakning av tillsynen över mindre betydande institut, och för att undersöka läget vid starten av SSM, gjorde ECB en inventering av viktiga frågor rörande de nationella behöriga myndigheternas tillsyn av mindre betydande institut 2014. Inventeringen omfattade myndigheternas ansvar och organisation, deras personalresurser för tillsynen av mindre betydande institut, skrivbordskontroller och inspektioner på plats (inbegripet tillsynsbeslut och vidtagna åtgärder), samt riskbedömningsmetoder och andra tillsynsmetoder.

Även om 2014 var ett unikt år för banktillsynen i euroområdet (med tanke på inrättandet av SSM och genomförandet av den samlade bedömningen) och därför inte är helt lämpligt som basår, bekräftar denna inledande bedömning av tillsynsmetoderna innan SSM lanserades vikten av att komma fram till en gemensam terminologi och en djupare förståelse av tillsynsmetoder och av enhetliga synsätt. Stora variationer rapporterades när det bl.a. gällde

- personalresurser för varje mindre betydande institut under tillsyn,
- antal tillsynsbeslut avseende mindre betydande institut som fattas av nationella behöriga myndigheter (som visar på skillnader mellan myndigheternas beslutsprocesser),
- den genomsnittliga längden på inspektioner på plats hos mindre betydande institut,
- hur ofta och vilken typ av regelbunden interaktion som förekommer med mindre betydande institut,
- skillnader i riskbedömningsmetoder (t.ex. i fråga om frekvens, betygsättning eller aggregeringsmetod).

En del av dessa skillnader har att göra med tillfälliga faktorer, skillnader i terminologi eller att sektorerna av mindre betydande institut är av olika karaktär inom SSM-området. Andra avslöjar mer grundläggande skillnader i hur tillsynen bedrevs vid starten av SSM.

Resultaten av denna inventering bidrog till de ansträngningar som ECB gjorde redan 2015 för att uppnå det övergripande målet med SSM om tillämpning av enhetliga och höga tillsynsstandarder. Under 2016 kommer arbetet tillsammans med de nationella behöriga myndigheterna att fortsätta inom områden där det finns ett behov av konvergens, t.ex. utvecklingen av ett gemensamt riskbedömningssystem för mindre betydande institut och undersökningen av mer allmänna aspekter av översyns- och utvärderingsprocessen, samt utarbetande av gemensamma tillsynsstandarder om bl.a. inspektioner på plats. Mer generellt fortskrider arbetet med ett kompendium över gemensamma tillsynsstandarder och rättsakter som ska säkerställa enhetlighet inom de viktigaste delarna av de nationella behöriga myndigheternas tillsyn av mindre betydande institut.

2.4.6 Makrotillsynsuppdraget

År 2015 var även det första hela år då ECB utövade sina befogenheter i fråga om makrotillsyn i enlighet med artikel 5 i SSM-förordningen. ECB har två befogenheter inom detta fastställda system för makrotillsyn:

1. ECB kan ställa högre krav på relevanta kapitalbuffertar än de som sätts av nationella myndigheter och även vidta strängare åtgärder för att hantera system- eller makrorisker enligt de förfaranden som fastställs i den relevanta EU-lagstiftningen. ECB kan till exempel ställa högre krav på banker när det gäller kontracykliska kapitalbuffertar, systemriskbuffertar, extra kapitalkrav för systemviktiga institut, riskvikter för exponeringar mot fastighetssektorn och exponeringar inom finanssektorn, tak för stora exponeringar och ytterligare krav på offentliggörande av information.
2. Nationella myndigheter måste underrätta ECB om de tänker införa eller ändra en makrotillsynsåtgärd som ingår i CRR eller CRD IV. ECB tar då ställning till de planerade åtgärderna och kan komma med invändningar. De nationella myndigheterna ska beakta ECB:s synpunkter innan de fattar ett slutligt beslut. ECB har en liknande skyldighet att informera nationella behöriga myndigheter om man bestämmer sig för att ställa högre krav.

ECB-rådet har det yttersta ansvaret för makrotillsynsbeslut genom att godkänna, invända mot eller ändra förslag till beslut som läggs fram av tillsynsnämnden. ECB-rådet kan även på eget initiativ begära att tillsynsnämnden ska lägga fram ett förslag om att ställa högre krav när det gäller instrument för makrotillsyn.

Under 2015 ansåg ECB-rådet att det i den nuvarande konjunkturfasen inte fanns något behov av allmänna kontracykliska makrotillsynsåtgärder. Denna bedömning baserades även på det faktum att mer än 80 makrotillsynsåtgärder redan hade vidtagits i euroländerna för att öka banksystemets motståndskraft och förebygga eventuella obalanser, framför allt inom fastighetssektorn.

Under 2015 anmälde nationella myndigheter i de 19 SSM-länderna 48 makrotillsynsåtgärder till ECB, varav 28 rörde kontracykliska kapitalbuffertar, 18 "andra systemviktiga institut" och 2 införandet av en systemriskbuffert (se

Europeiska systemrisknämndens sammanfattning av nationella makrotillsynsåtgärder). Kontracykliska kapitalbuffertar har formellt införts i alla länder, men deras koefficient har legat kvar på noll – vilket tyder på att konjunkturutvecklingen inte har påverkat ackumuleringen av kapital. I nästan alla fall föregicks den formella underrättelsen av en informell sådan, vilket visar den samarbetsanda som råder mellan ECB och de nationella myndigheterna. När ECB-rådet fick information om beslut som fattats av nationella behöriga och utsedda myndigheter tog det ställning till åtgärderna i enlighet med artikel 5.1 i SSM-förordningen och beslutade därefter att inte inkomma med några invändningar.

För att se till att mikrotillsyns- och makrotillsynsperspektiven kombineras på ett effektivt sätt och att lämpligt analysunderlag läggs fram diskuterar ECB-rådet och tillsynsnämnden makrotillsyn vid gemensamma möten (Forum om makrotillsyn). Forumet om makrotillsyn träffades varje kvartal under 2015 för att diskutera risker i SSM-området och i enskilda SSM-länder, samt andra frågor som är relevanta ur ett makrotillsynsperspektiv.

3 Tillstånd, rapportering av överträdelser, verkställighets- och sanktionsförfaranden

Även om ECB bara utövar direkt tillsyn över betydande kreditinstitut är banken behörig myndighet när det gäller att bevilja eller återkalla banktillstånd för alla kreditinstitut i euroområdet och för att bedöma förvärv av kvalificerade innehav (det som tillsammans kallas "gemensamma förfaranden"). ECB ansvarar även för lämplighetsbedömningar av medlemmar av betydande kreditinstituts ledningsorgan och för passförfaranden. En betydande andel av de europeiska banktillsynsbesluten handlar om tillståndprocesser.

Mer än 3 000 tillståndsförfaranden – varav de flesta rör lämplighetsbedömningar och bara ett fåtal banktillstånd – anmälades till ECB 2015. Stora ansträngningar gjordes för att förbättra processerna genom att göra dem enklare och mer proportionerliga, samt för att ta fram riktlinjer i en rad frågor.

ECB fullgjorde även sin skyldighet att se till att det finns effektiva mekanismer som gör att vem som helst kan rapportera överträdelser av relevant EU-lagstiftning. Under 2015 mottogs 79 anmälningar av överträdelser, varav 51 låg inom ramen för ECB:s tillsynsuppdrag. Anmälningarna gällde huvudsakligen frågor om styrning och beräkning av kapitalbas och kapitalkrav.

3.1 Tillstånd

3.1.1 Förändring av antalet institut som står under ECB:s direkta tillsyn

Den 4 november 2014 började ECB utöva direkt tillsyn över 120 företag som klassats som betydande institut enligt kriterierna i artikel 6.4 i SSM-förordningen (dvs. institut som uppnår vissa tröskelvärden i fråga om storlek, betydelse för ekonomin och omfattning av gränsöverskridande verksamhet, som har begärt eller fått offentligt finansiellt stöd, eller som är ett av de tre mest betydande instituten i en deltagande medlemsstat). Alla andra institut klassas som mindre betydande. En första lista över betydande och mindre betydande institut offentliggjordes den 4 september 2014.

Enligt ramförordningen om SSM ska klassificeringen av tillsynsobjekt som betydande eller mindre betydande omprövas åtminstone en gång om året. Inför den årliga bedömningen ska ECB granska alla grupper under tillsyn som inte har omfattats av ett särskilt beslut om betydelse sedan föregående allmänna bedömningen för att fastställa i) om företag som för närvarande klassas som betydande fortfarande uppfyller kriterierna, och ii) om institut som för närvarande klassas som mindre betydande nu uppfyller kriterierna. ECB tar även ställning till om det finns några exceptionella omständigheter som bör beaktas.

Den årliga bedömning av betydelse som gjordes 2015 resulterade i att 129 banker och bankgrupper skulle stå under ECB:s direkta tillsyn. Den [uppdaterade listan över tillsynsobjekt](#) offentliggjordes på ECB:s webbplats för banktillsyn den 30 december 2015.

Åtta företag – sju kreditinstitut/bankgrupper och en filial – konstaterades vara betydande fr.o.m. referensdatumet den 31 december 2014:

- RCI Banque SA, den franska filialen till Barclays Bank plc, Credito Emiliano S.p.A., Kuntarahoitus Oyj (Municipality Finance Plc) och Agence Française de Développement hade samlade tillgångar som överskred gränsvärdet på 30 miljarder euro.
- De samlade tillgångarna i J.P. Morgan Bank Luxembourg S.A. översteg 20 procent av Luxemburgs BNP.
- Medifin Holding Limited och Abanka d.d. är bland de tre största kreditinstituten i Malta respektive Slovenien.

ECB konstaterade vidare att Deutsche Bank (Malta) Ltd och Unicredit Banka Slovenija d.d. ändrat sin plats i rangordningen vad gäller storlek i den nationella jurisdiktionen. Till följd av detta är dessa företag inte längre bland de tre största kreditinstituten i en deltagande medlemsstat och uppfyller därmed inte kriteriet om betydelse på undergruppsnivå. Eftersom de tillhör grupper under tillsyn som har klassats som betydande i en annan deltagande medlemsstat står de emellertid ändå under ECB:s direkta tillsyn.

Den direkta tillsynen av ovannämnda institut som klassats som betydande inleddes mellan den 1 januari–1 februari 2016 beroende på när respektive beslut om betydelse meddelades det berörda institutet.

Förutom den årliga bedömningen ledde följande händelser till att det ursprungliga antalet betydande institut (120) förändrades under 2015:

- I och med att Litauen blev en del av euroområdet den 1 januari 2015 tillkom de tre största instituten i detta land (SEB bankas, Swedbank och DNB bankas) på listan över betydande institut som står under ECB:s direkta tillsyn.
- Catalunya Banc, S.A. köptes av Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, S.A. och räknades därför inte längre som betydande på högsta konsolideringsnivå eller på enskild nivå.
- En omstrukturering inom State Street Group ledde till bildandet av ett nytt betydande tillsynsobjekt kallat State Street Europe Holdings S.a.r.l. & Co. KG, förutom befintliga State Street Bank Luxembourg S.A.

Det bör påpekas att omstruktureringar inom en bankgrupp i vissa fall ledde till att ett nytt institut på högsta gruppnivå identifierades som betydande utan att antalet betydande institut ökade totalt.

Även efter ovannämnda ändringar av antalet betydande institut fortsätter de samlade tillgångar som står under direkt tillsyn att utgöra omkring 82 procent av de samlade banktillgångarna i euroområdet.

Tabell 7

Betydande och mindre betydande institut inom SSM

	Samlade tillgångar (i miljarder euro)	Antal företag	
		på gruppnivå	på enskild nivå
Betydande institut	21 818,10	129	1 117
Mindre betydande institut	4 689,10	3 167	3 443
Institut inom SSM	26 507,20	3 296	4 560

Anm. Samlade tillgångar den 30 december 2015 med referensdatum den 31 december 2014 (eller 30 juni 2015 om uppgifter finns tillgängliga); antal mindre betydande institut med referensdatum för gruppstrukturen i slutet av september 2015.

3.1.2 Gemensamma förfaranden (tillstånd och kvalificerade innehav), lämplighetsbedömningar och passförfaranden

Stort antal förfaranden

Under 2015 anmälde deltagande nationella behöriga myndigheter omkring 3 400 tillståndsförfaranden till ECB:s banktillsynsfunktion, däribland 37 ansökningar om banktillstånd, 61 återkallanden av banktillstånd (inklusive tillstånd som löpt ut), 137 förvärv av kvalificerade innehav, 435 passförfaranden och 2 730 utnämningar till lednings- och styrelsefunktioner (dvs. lämplighetsbedömningar som rör kraven som ställs på chefer om godandel, kunskaper, kompetens och erfarenhet).²⁹ En betydande andel av de europeiska banktillsynsbesluten handlade om tillståndprocesser.

Under 2015 godkände tillsynsnämnden och ECB-rådet sammanlagt omkring 2 000 tillståndsförfaranden.³⁰ Omkring 650 tillståndsförfaranden som inte krävde något formellt ECB-beslut avslutades dessutom, däribland passförfaranden, förfallna, felaktiga och återkallade förfaranden.³¹

²⁹ Inklusive ett begränsat antal fall som gällde ytterligare styrelseledamöter (18).

³⁰ Dessa 2 000 tillståndsförfaranden behandlades i 921 ECB-rättsakter (se figur 1 i avsnitt 1.2). En del rättsakter omfattar mer än ett tillståndsförfarande (t.ex. lämplighetsbedömningar av flera medlemmar av ledningsorganen i samma institut eller förvärv av kvalificerade innehav i olika dotterinstitut som är en följd av en och samma transaktion).

³¹ Felaktiga och återkallade förfaranden är alla förfaranden som formellt lämnas in av nationella behöriga myndigheter men som av olika skäl avslutas på den nationella behöriga myndighetens begäran innan de är klara. Skäl för återkallande är bl.a. följande: i) val av fel förfarande, ii) sökanden drar tillbaka sin ansökan, iii) förfarandets slutförande ligger inom den nationella behöriga myndighetens behörighet (dvs. avslag på ansökan om tillstånd), och iv) val av annan lösning (i synnerhet om förfarandet gäller en planerad resolution) etc.

Tabell 8Tillståndsförfaranden som anmälts till ECB³²

Beviljande av tillstånd		Återkallanden och upphöranden		Kvalificerade innehav		Lämplighet		Pass	
2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
7	37	5	61	9	137	115	2 730	34	435

Omkring hälften av de gemensamma förfaranden (dvs. förfaranden för beviljande/återkallande av tillstånd och för kvalificerade innehav) som anmälades till ECB gäller betydande institut, i de flesta fall dotterinstitut till betydande institut, vilket bekräftar trenden mot en förenkling i vissa bankgrupper genom intern omorganisation.

Tillståndsförfarandenas fördelning över de deltagande medlemsstaterna var ganska varierande, vilket delvis tycks bero på att nationella bankmarknader skiljer sig i fråga om struktur.

Antalet ansökningar om banktillstånd var ganska blygsamt, även om det saknas jämförbara siffror för tidigare år. De flesta av ansökningarna om banktillstånd gällde en förlängning av gällande tillstånd eller omstrukturering av befintliga banker. Endast ett fåtal gällde helt nya institut. Ansökningar om nya banktillstånd för traditionell bankverksamhet var i regel begränsade, och ansökningarna handlade oftare om tillstånd för koncernintern verksamhet (inom fordons- eller tekniksektorn). Fyra tillstånd beviljades dessutom för brobanker 2015. Många av de anmälda förfarandena om återkallande och upphörande var följden av en sammanslagning av två kreditinstitut inom samma grupp som ledde till att det ena uppgick i det andra och därmed upphörde att existera. I sådana fall ansöker de flesta medlemsstater om att tillståndet för det institut som inte längre finns ska upphöra att gälla. Bara ett fåtal ansöker om att ECB ska fatta ett uttryckligt beslut om återkallande.

Tillståndsförfarandena blev bättre...

Handläggningen av tillståndsförfaranden kräver noggrann granskning men framför allt ett fördjupat samarbete mellan ECB:s tillståndsavdelning och de nationella behöriga myndigheterna, de gemensamma tillsynsgrupperna och tillsynsnämndens sekretariat. Lärdomar under 2015 har lett till att de processer och mallar som används för att anmäla förfaranden till ECB har förbättrats ytterligare efter de förändringar som gjordes redan 2014.

Processen för lämplighetsbedömningar har förenklats för att bli snabbare och mer effektiv. För att ta hänsyn till principen om proportionalitet infördes nya mallar som gör skillnad mellan väsentliga och icke-väsentliga dotterföretag till betydande institut. Nationella behöriga myndigheter ska hädanefter ha mer ansvar för icke-väsentliga dotterföretag. De kommer även att få större ansvar för

³² Anm. 2014 omfattar endast november och december. Stoppdatum för 2014 var dessutom 15 januari 2015. Det finns därför en begränsad överlappning mellan siffrorna för 2014 och 2015.

återutnämningssörfaranden i alla dotterföretag. När det gäller **kvalificerade innehav** har man enats om en förenklad metod för interna omorganiseringar, medan en reviderad metod infördes för förvärv av särskilda köpare, t.ex. private equity-fonder, hedgefonder och statliga investeringsfonder. Parallella förfaranden som påverkar dotterföretag inom samma grupp i flera medlemsstater har dessutom samordnats, så att ECB kan fatta enhetliga beslut.

...men problem kvarstår

Trots dessa ansträngningar var det fortfarande svårt att handlägga tillståndsprocesserna i tid. Det **stora antalet lämplighetsbedömningar** var särskilt svårt att hantera. Det berodde delvis på att alla dotterföretag till betydande institut omfattas av lämplighetsprocessen, men även på de många olika rättsordningar som är tillämpliga. Tillsammans med kapacitetsbegränsningar ledde detta efterhand till att mängden oavslutade ärenden som rörde lämplighetstester växte. Mot denna bakgrund genomfördes vissa åtgärder, bl.a. personalförstärkningar, under 2015. Dessa åtgärder bidrog tillsammans med att antalet anmälda förfaranden sjönk i slutet av 2015 till att antalet oavslutade ärenden minskade. Det krävs emellertid fortsatta ansträngningar för att få ned dem till en acceptabel nivå.

I synnerhet när det gäller bedömningar av kvalificerade innehav och, i mindre grad, tillståndsörfaranden var det svårt att klara de **korta tidsfristerna** för beslut som fastställs i ramförfordningen om SSM – 15 dagar för kvalificerade innehav och 10 dagar för tillstånd. Tiden från det att den nationella behöriga myndigheten inkommer med sitt slutliga utkast och när ett beslut ska fattas är ofta mycket kort, vilket innebär stor tidspress när ECB ska ta ställning till de slutliga utkasterna (om man även beaktar den ordinarie beslutsprocessen). En liknande tidspress uppstod när det gäller lämplighetsbedömningar i fall där tidsfristerna i den nationella lagstiftningen var alltför korta.³³ Detta ledde alltför ofta till att tillsynsnämnden fick mindre tid på sig för sin bedömning. Att främja samarbete och kommunikation med alla intressenter som är involverade från det att den första anmälan av förfarandet inkommer till den nationella behöriga myndigheten fram till inlämnandet av utkastet till ECB visade sig vara en avgörande faktor för att klara av tidspressen och tidsfristerna i lagstiftningen.

Fastställande av ståndpunkter

Under 2015 gjordes även stora ansträngningar att ta fram riktlinjer i ett antal frågor. Även om kraven i CRD IV har införlivats i den nationella lagstiftningen tolkar deltagande medlemsstater och intressenter bestämmelserna på olika sätt, vilket kan leda till variationer i resultaten. För att harmonisera tillämpningen av dessa krav definierades ståndpunkter och tillsynspraxis för euroområdet. Genom ett särskilt expertnätverk lyckades ECB och de nationella behöriga myndigheterna tillsammans

³³ Omkring 10 procent av besluten om lämplighet (för medlemsstater där det finns en tidsfrist) fattades inom den tidsfrist som fastställs i den nationella lagstiftningen.

utarbete gemensamma SSM-ståndpunkter i flera frågor om framför allt lämplighetsbedömningar och bedömning av förvärv av kvalificerade innehav.

När det gäller lämplighetsbedömningar togs ståndpunkter fram om bl.a. följande:

- Bedömning av pågående straffrättsliga och administrativa förfaranden.
- Tillräckligt tidsmässigt åtagande för att kunna fullgöra ett ledningsuppdrag.
- Sätt att räkna styrelseposter som får innehas av en medlem i ledningsorganet.
- Information om möjliga intressekonflikter och hur dessa ska beaktas.
- Bedömning av ett ledningsorgans kollektiva lämplighet.

Andra ståndpunkter fastställdes i början av 2016 som framför allt gällde intervjuer med kandidater, utvärdering av relevanta erfarenheter och kriterier för villkorade godkännanden.

När det gäller bedömningen av kvalificerade innehav har harmoniserade riktlinjer tagits fram för bedömning av planerade förvärv av kvalificerade innehav i kreditinstitut av köpare som kännetecknas av stor komplexitet eller brist på öppenhet (**särskilda förvärvare**), t.ex. private equity-fonder, hedgefonder och statliga investeringsfonder. Med dessa typer av köpare kan det vara svårt att identifiera den verkliga ägaren och bedöma dennes anseende. Sådana köpare finansierar dessutom regelmässigt förvärvet genom något slags belåning, vilket kan påverka deras soliditet och stabilitet, liksom deras engagemang på längre sikt. Den ståndpunkt som formulerades ger vägledning om dessa aspekter.

3.2 Anmälan av överträdelser, verkställighets- och sanktionsförfaranden

3.2.1 Erfarenheter av anmälan av överträdelser enligt artikel 23 i SSM-förordningen

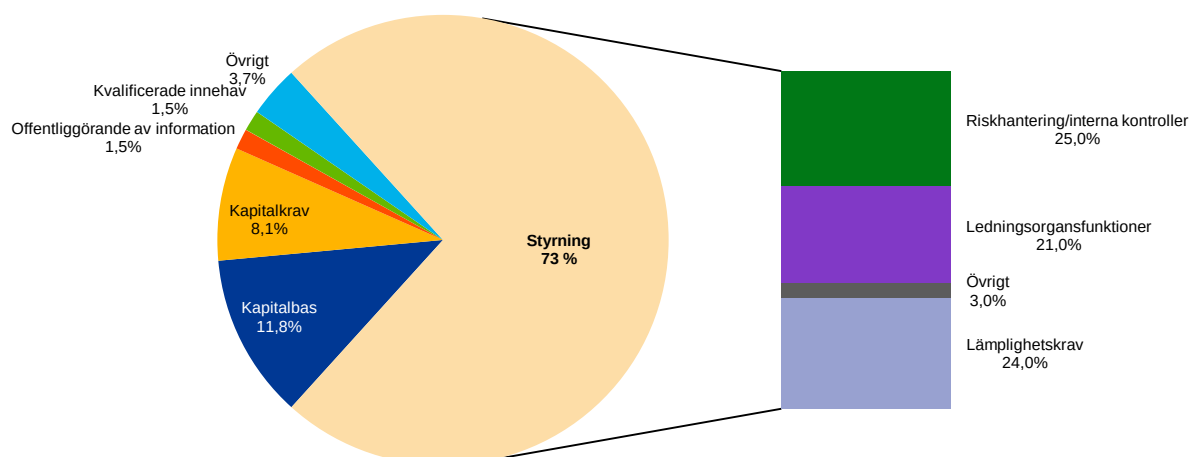
Det är ECB:s skyldighet att se till att det finns effektiva mekanismer som gör att vem som helst kan anmäla överträdelser av relevant EU-lagstiftning. För att uppfylla denna skyldighet inrättade ECB en mekanism för anmälan av överträdelser med en [förstrukturerad webbplattform](#) som kan nås via ECB:s banktillsynsfunktions webbplats.

Under 2015 mottog ECB 79 anmälningar om överträdelser. Av dessa gällde 60 påstådda överträdelser av relevant EU-lagstiftning, varav 51 ansågs ligga inom ramen för ECB:s tillsynsuppdrag. Ytterligare nio anmälningar av överträdelser föll inom ramen för de nationella behöriga myndigheternas tillsynsuppdrag. Återstoden handlade huvudsakligen om nationella frågor som inte rörde tillsynskrav och låg därför utanför syftet med mekanismen för anmälan av överträdelser (t.ex. att skydda konsumenterna). Anmälningar som föll inom ramen för ECB:s eller de nationella behöriga myndigheternas tillsynsuppdrag vidarebefordrades till den berörda

gemensamma tillsynsgruppen eller nationella behöriga myndigheten för lämplig uppföljning. Några av de vanligaste påstådda överträdelserna handlade om styrning (73 procent) och brister i beräkningen av kapitalbas och kapitalkrav (20 procent). En fullständig fördelning visas i diagram 5. De styrningsrelaterade problemen handlade främst om riskhantering och interna kontroller, ledningsorganets funktioner och lämplighetskrav. Med "riskhantering och interna kontroller" avses mekanismer eller processer som företag måste ha för att på lämpligt sätt identifiera, hantera och rapportera risker som de är eller kan bli exponerade för. Med "ledningsorgansfunktioner" avses i vilken utsträckning personer som faktiskt styr ett instituts verksamhet – eller de som har befogenhet att fastställa institutets strategi, mål och allmänna inriktning, samt att övervaka och kontrollera ledningens beslutsfattande – fullgör sina skyldigheter.

Diagram 5

Anmälningar fördelade på typ av överträdelse

Uppföljande feedback från de gemensamma tillsynsgrupperna eller nationella behöriga myndigheterna om anmälningar som mottagits sedan november 2014 visar att de viktigaste tillsynsåtgärderna som vidtagits var

- inspektioner på plats (32 procent av fallen, vilka gällde sex tillsynsobjekt),
- begäran om internrevision eller intern utredning (17 procent av fallen, vilka gällde åtta tillsynsobjekt),
- begäran om att företaget eller den anklagade personen ska inkomma med handlingar eller förklaringar (17 procent av fallen, vilka gällde nio tillsynsobjekt).

3.2.2 Verkställighet och sanktioner

Enligt SSM-förordningen och ramförordningen om SSM beror fördelningen av befogenheter när det gäller verkställighet och sanktioner gentemot kreditinstitut mellan ECB och de nationella behöriga myndigheterna på vilken typ av överträdelse

det är fråga om, vem som är ansvarig och vilken åtgärd som ska vidtas (se [årsrapport 2014](#)).

Under 2015 inledde ECB ett sanktionsförfarande som gällde misstänkta överträdelser av direkt tillämplig EU-lagstiftning av ett betydande tillsynsobjekt. ECB riktade dessutom två uppmaningar till nationella behöriga myndigheter om att de skulle inleda sanktionsförfaranden inom ramen för sin nationella behörighet.

ECB inledde även ett verkställighetsförfarande som rörde en misstänkt överträdelse av ett tillsynsbeslut av ECB av ett betydande tillsynsobjekt.

Dessa misstänkta överträdelser, som är under utredning, gäller styrning, stora exponeringar, kapitalkrav, offentliggörande av information och rapporteringsskyldigheter.

Efter SSM:s första fas, då fokus låg på att samla kunskaper om tillsynsobjektens situation, kan ECB under den kommande tillsynscykeln förväntas utöva sin behörighet när det gäller verkställighet och sanktioner i högre grad.

4 SSM som del av den europeiska och globala tillsynsstrukturen

Samarbetet inom Europa och internationellt är en viktig prioritering för ECB:s banktillsynsfunktion. ECB har därför ingått flera samförståndsavtal med andra EU-institutioner, t.ex. Europeiska bankmyndigheten (EBA) och den gemensamma resolutionsnämnden. ECB har även anslutit sig till befintliga samförståndsavtal mellan nationella behöriga myndigheter inom SSM och nationella behöriga myndigheter utanför euroområdet. ECB utarbetade även samordnings- och samarbetsarrangemang för relevanta tillsynskollegier och deltog i Internationella valutafondens FSAP-program (*Financial Sector Assessment Programme*) och i EBA:s granskningar.

ECB bidrog även till arbetet med att vidareutveckla det europeiska och internationella regelverket. Efter att ha blivit medlem av Baselkommittén för banktillsyn har ECB bidragit till flera initiativ på regleringsområdet. På europeisk nivå stödde ECB EBA:s arbete med den gemensamma europeiska regelboken. Under 2015 togs ännu ett viktigt steg mot harmoniserade bestämmelser genom att frågan om nationella alternativ och handlingsutrymmen i CRD IV, som hade lett till fragmentisering på regleringsområdet, togs upp.

4.1 Europeiskt och internationellt samarbete

4.1.1 Samarbete med andra relevanta nationella myndigheter och EU-myndigheter, och aktuellt läge när det gäller nära samarbete

Inrättandet av SSM har på intet sätt minskat vikten av samarbete inom EU, dvs. av ett bra informationsutbyte och samarbete med andra tillsynsmyndigheter inom EU.

ECB har arbetat – och kommer att fortsätta att arbeta under 2016 – för att ingå egna samförståndsavtal med nationella behöriga myndigheter i EU-länder utanför euroområdet, marknadsmyndigheter och EU-institutioner.

Myndigheter inom EU-systemet för finansiell tillsyn

Samarbetet med **nationella behöriga myndigheter utanför euroområdet** utvecklas stadigt i enlighet med EU:s lagstiftning och framför allt villkoren i CRD IV.

ECB har även anslutit sig till de samförståndsavtal som redan finns mellan nationella behöriga myndigheter i och utanför euroområdet. De särskilda bestämmelserna i dessa samförståndsavtal gäller tillsynen av betydande institut.

I enlighet med SSM-förordningen har ECB även arbetat med en mall till samförståndsavtal som ska överlämnas till nationella behöriga myndigheter utanför

euroområdet för förhandlingar. Syftet med mallen är att lägga särskild vikt vid tillsynen av globala systemviktiga institut.

Den 13 mars 2015 ingick ECB ett samförståndsavtal med EBA och andra banktillsynsmyndigheter inom EU om en EU-ram för utbyte av uppgifter om viktiga riskindikatorer för enskilda banker som EBA samlar in från behöriga myndigheter i hela EU. ECB har därmed utökat möjligheterna att göra jämförelseanalyser och benchmarking av banker till länder utanför euroområdet. Detta kommer generellt göra tillsynen i hela EU mer ändamålsenlig och effektiv.

ECB arbetade med ett samförståndsavtal med **Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma)** om både dess tillsyns- och centralbanksfunktioner som undertecknades den 27 januari 2016. När det gäller banktillsynsuppdraget omfattar samförståndsavtalet bl.a. hur myndigheterna ska samarbeta för att fullgöra sina respektive uppdrag enligt EU-lagstiftningen, bl.a. i förhållande till finansiella institut och marknader. Båda myndigheterna framhöll dessutom vikten av de kopplingar som finns mellan kreditinstituts säkerhet och soliditet och det finansiella systemets stabilitet och effektivitet.

Under 2015 har ECB även tillsammans med Esma arbetat med att slutföra en mall till ett samförståndsavtal som ECB och **nationella marknadsmyndigheter** kan ingå på frivillig basis för att säkra den lämpliga tillsyn av finansiella institut som avses i SSM-förordningen och i lagstiftningen om finansmarknaden. Mallen till ett samförståndsavtal omfattar bl.a. vilka frågor som ska omfattas av informationsutbyte och samarbete i samband med inspektioner på plats.

Tillsynskollegier

Tillsynskollegier är permanenta, men flexibla, samordningsstrukturer som sammanför behöriga myndigheter som deltar i tillsynen av gränsöverskridande bankgrupper. Dessa kollegier fortsätter att spela en viktig roll för banker inom SSM-området som är verksamma i länder utanför euroområdet.

Enligt artikel 115 i CRD IV, [kommissionens genomförandeförordning \(EU\) nr 2016/99](#) och [kommissionens delegerade förordning \(EU\) nr 2016/98](#) om tillsynskollegiers funktion ska den samordnande tillsynsmyndigheten och övriga behöriga myndigheter ha fastställt en skriftlig samordnings- och samarbetsordning som styr tillsynskollegiernas verksamhet i både fortlevnads- och krissituationer.

För varje betydande institut för vilket ett tillsynskollegium har inrättats har de gemensamma tillsynsgrupperna utarbetat en skriftlig samordnings- och samarbetsordning på grundval av en gemensam mall som upprättats av EBA.

Denna ordning ger bl.a.

- information om gruppens övergripande struktur och om medlemmar och observatörer i kollegiet,

- en beskrivning av ordningen för utbyte av information, inbegripet behandlingen av konfidentiell information och indikatorer för att i ett tidigt skede upptäcka varningssignaler, potentiella risker och sårbarheter hos banker,
- en beskrivning av ramen för planering och samordning av tillsynsverksamhet i både fortlevnads- och krissituationer.

Gemensamma resolutionsnämnden

Under 2015 inledde ECB:s banktillsynsfunktion sitt samarbete med den gemensamma resolutionsnämnden (SRB) (se avsnitt 2.2.2) och de nationella resolutionsmyndigheterna. I relevant EU-lagstiftning och nationell lagstiftning föreskrivs att ECB och resolutionsmyndigheterna ska utbyta all information som de behöver för att kunna fullgöra sina uppdrag. SSM inrättade därför förfaranden för informationsutbyte med SRB och de nationella resolutionsmyndigheterna.

Tjänstemän från ECB:s banktillsynsfunktion deltog i den gemensamma resolutionsnämndens möten och workshops om policy på hög nivå. ECB:s personal bidrog till uppbyggnaden av den gemensamma resolutionsnämnden genom sina erfarenheter från inrättandet av SSM. ECB:s experter deltog till exempel i arbetet i den gemensamma resolutionsnämndens kommittéer och bidrog till nämndens policydiskussioner och rapporter, manualer och ramverk.

Den 22 december 2015 ingick ECB och den gemensamma resolutionsnämnden ett bilateralt [samförståndsavtal](#) och fastställde allmänna regler för samarbete och informationsutbyte. Detta kommer att förhindra överlappningar i insamlingen av data och onödiga ökningar av rapporteringsbördan för banker. Samförståndsavtalet kommer att bidra till att bygga en bro mellan de relevanta pelarna i bankunionen.

Nära samarbete

Medlemsstater som inte har infört euron får delta i SSM enligt en ordning för nära samarbete. De huvudsakliga villkoren för ett sådant samarbete fastställs i artikel 7 i SSM-förordningen, medan själva förfarandet aspekterna fastställs i [beslut ECB/2014/5](#).³⁴

Ingen formell begäran om nära samarbete inkom 2015, även om en del informella utbyten av information ägde rum på teknisk nivå för att klargöra delar av förfarandet för att inleda ett nära samarbete.

³⁴ Europeiska centralbankens beslut av den 31 januari 2014 om nära samarbete med nationella behöriga myndigheter i deltagande medlemsstater som inte har euron som valuta (ECB/2014/5)

4.1.2 Internationella valutafondens FSAP-program (*Financial Sector Assessment Programme*)

Under perioden 2015–2018 planerar Internationella valutafonden (IMF) genomföra FSAP-program i tio euroländer: Belgien, Tyskland, Spanien, Irland, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Österrike och Finland.³⁵ FSAP-programmen i Tyskland, Irland och Finland inleddes 2015.

IMF:s FSAP-program är omfattande och grundliga undersökningar av ett lands finansiella sektor som har tre huvudinslag:

1. Identifiering av viktiga sårbarheter och bedömning av den finansiella sektorns motståndskraft mot allvarliga men tänkbara störningar, vilket normalt sker genom stresstester.
2. Bedömning av landets politiska ramverk för finansiell stabilitet, i synnerhet regelverket för mikro- och makrotillsyn, samt tillsynsram och tillsynspraxis, med tonvikt på uppfyllandet av Baselreglernas grundläggande principer för en effektiv banktillsyn.
3. Utvärdering av finansiella skyddsnät och det finansiella systemets kapacitet att hantera och lösa en finansiell kris, med tonvikt på överensstämmelse med vad FSB (*Financial Stability Board*) anser vara grundläggande kännetecken för effektiva resolutionsordningar för banksektorn.

FSAP-programmen avser enskilda länder och nationella myndigheter har därför en framträdande roll. Vid sidan om de nationella myndigheterna är emellertid även ECB starkt involverat i dessa program i euroländerna till följd av sitt uppdrag när det gäller mikro- och makrotillsyn.

De viktigaste målen med ECB:s deltagande är att

1. se till att den del av FSAP-programmen som rör banksektorn möjliggör jämförelser och enhetlighet mellan euroländerna,
2. dra största möjliga nytta av potentiella synergieffekter tillsammans med stresstester för banksektorerna i EU/euroområdet,
3. se till att de grundläggande inslagen i ramverket för mikro- och makrotillsyn av bankerna som är en följd av inrättandet av SSM återspeglas korrekt på nationell nivå och att områden som behöver vidareutvecklas tas upp i IMF:s rekommendationer.

Eftersom FSAP-program i första hand sker inom ramen för IMF:s länderövervakning kommer merparten av resultaten och rekommendationerna även i fortsättningen att riktas till berörda nationella myndigheter. Den nya banktillsynsstruktur som har byggts

³⁵ Dessa länder är en underkategori till de 29 jurisdiktioner vars finansiella sektorer IMF bedömer vara systemviktiga och för vilka den bedömning av det finansiella systemets stabilitet som ingår i FSAP är en obligatorisk del av IMF:s artikel iv-övervakning.

upp i euroområdet innebär dock att rekommendationer som rör SSM:s funktion i juridiskt lämpliga fall kommer att riktas till ECB. För att IMF:s övervakning och råd även i fortsättningen ska vara effektiva och relevanta måste de till fullo ta hänsyn till det nya politiska ramverket och de olika behörigheter som tillkommer medlemsstaterna, euroområdet och EU.

4.1.3 EBA:s granskningspanel

Under 2015 deltog ECB:s banktillsynsfunktion i de inbördes utvärderingar som görs på EU-nivå. ECB är medlem av EBA:s granskningspanel, som stöttar EBA i dess uppdrag. Granskningspanelen ser till att det görs inbördes utvärderingar av behöriga myndigheters tillsynsverksamhet så att den blir mer enhetlig.

Under 2015 granskade EBA:s granskningspanel bedömningar av lämpligheten hos medlemmar i ledningsorgan och viktiga befattningshavare och offentliggjorde resultaten den 16 juni 2015. Granskningspanelen har identifierat bästa praxis och vilka delar av behöriga myndigheters tillsynspraxis som kan förbättras vad gäller bedömningen av lämpligheten hos chefer och viktiga befattningshavare i kreditinstitut.

ECB har även bidragit till granskningen av genomförandet av [kommissionens genomförandeförordning \(EU\) nr 680/2014 av den 16 april 2014 om tekniska standarder för genomförande av instituts tillsynsrapportering enligt Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) nr 575/2013](#). Denna granskning, som ännu inte är avslutad, syftar till att bedöma hur behöriga myndigheter inför och tillämpar kvalitetssäkring av data som lämnas för enskilda institut, och vilken process de har för att genomföra ändringar av de tekniska genomförandestandarderna.

4.1.4 Samförståndsavtal med länder utanför EU

För att ha ett smidigt samarbete med tredjeländer (utanför EU) föreslog ECB 2015 att man skulle ansluta sig till samförståndsavtal som nationella behöriga myndigheter redan hade ingått med myndigheter i tredjeländer. Detta är möjligt enligt artikel 152 i ramförordningen om SSM och skapar kontinuitet i tillsynspraxis.

Sedan relevanta motparter gett sitt samtycke under 2015 har ECB nu anslutit sig till samarbetsöverenskommelserna som alla nationella behöriga myndigheter har med 38 myndigheter i tredjeländer.

Under 2015 arbetade ECB även med en mall till ett samförståndsavtal som skulle överlämnas till prioriterade tredjeländer för förhandling under 2016.

4.2 Bidrag till utvecklingen av det europeiska och internationella regelverket

4.2.1 Bidrag till Baselprocessen och EBA:s arbete med den gemensamma regelboken

Baselkommittén för banktillsyn och Financial Stability Board

I slutet av 2014 blev ECB:s banktillsynsfunktion medlem av **Baselkommittén för banktillsyn**. Detta innebär att ECB deltog aktivt i arbetet inom Baselkommittén och dess tillsynsorgan, dvs. gruppen bestående av centralbankschefer och chefer för tillsynsmyndigheter, under hela 2015.

Som rapporterades till G20-ledarnas toppmöte i Antalya i november 2015³⁶ gjorde Baselkommittén under det gångna året framsteg mot ett slutförande regleringsreformerna till följd av krisen och när det gällde att anpassa deras utformning till de övergripande målen om riskkänslighet, enkelhet och jämförbarhet.

ECB:s banktillsynsfunktion bidrog med expertis och synpunkter till omkring 30 arbetsgrupper under Baselkommittén. Detta samordnades av ECB:s avdelning för tillsynspolicy tillsammans med motparter från ECB:s generaldirektorat för makrotillsyn och finansiell stabilitet, samt flera andra behöriga myndigheter och nationella centralbanker i euroområdet, Europeiska kommissionen och EBA, som även de är representerade i Baselkommittén.

Ännu inte genomförda **policyreformer i Basel III-regelverket** fortsatte att vara en prioriterad fråga för ECB:s banktillsynsfunktion, som bidrog till diskussioner som utmynnade i följande:

- Samråd om: i) förslag till revideringar av schablonmetoden för kreditrisk och operativ risk, ii) utformning av ett kapitalgolv, och iii) ett reformpaket som ska förbättra möjligheterna att jämföra riskvägda tillgångar som beräknats med hjälp av en intern riskklassificeringsmetod för kreditrisk.
- Slutförandet av den grundläggande granskningen av handlingslagret (reviderat ramverk med krav på minimikapital för marknadsrisk).
- Samråd om ett förslag till avdrag för bankers investeringar i total förlustabsorberande kapacitet (TLAC).
- En kommande granskning, inklusive slutlig kalibrering, av bruttosoliditeten (med målet att den ska övergå till pelare 1 den 1 januari 2018).
- Samråd för att förbättra kapitalbehandlingen för "enkla, transparenta och jämförbara" värdepapperiseringar i kapitalramverket.

³⁶ *Finalising post-crisis reforms: an update, A report to G20 Leaders*, BCBS, november 2015, tillgänglig på: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d344.pdf>

- Ett samrådsdokument om riskhantering, redovisning av kapital och övervakning av ränterisken i bankboken.

ECB:s banktillsynsfunktion bidrog även till en kommande granskning av omfattningen av konsolideringen på regleringsområdet, samt till den fortsatta debatten om en potentiell revidering av hur exponeringar mot statspapper ska redovisas ur tillsynssynpunkt – vilket är ett område som Baselkommittén arbetar med på ett noggrant, holistiskt och gradvis sätt.

Baselkommittén förväntas ha en slutlig reformagenda i slutet av 2016. Fokus för Baselkommitténs arbete kommer efterhand att övergå till i) övervakningen av att det nationella genomförandet av reformer fortlöper planenligt och konsekvent – främst genom RCAP (*Regulatory Consistency Assessment Programme*) – och, framför allt, resultaten av dessa, samt ii) frågor som rör övervakning av verksamheten, bl.a. kollegiernas effektivitet, den andra pelarens roll i kapitalkravssystemet, stresstestmetoder och bolagsstyrning. Detta är områden som även ECB:s banktillsynsfunktion har följt noggrant och är beredd att bli mer involverad i.

En viktig händelse för ECB:s banktillsynsfunktion 2015 hade att göra med dess representation i **Financial Stability Board (FSB)**. Vid sitt möte den 26 mars i Frankfurt am Main beslutade FSB:s plenarförsamling att ge ECB:s banktillsynsfunktion en plats i den ständiga kommittén för samarbete på tillsyns- och regleringsområdet (SRC). ECB:s banktillsynsfunktion har börjat bidra till arbetet i denna kommitté, som ansvarar för viktiga stabilitetsfrågor som rör utformningen av tillsyns- och regleringspolicy (om bl.a. institut som är "för stora för att få gå omkull" och risker till följd av marknadsfinansiering) och samordningen av frågor med sektorövergripande implikationer som uppstår för finansiella myndigheter.

Bidrag till EBA:s arbete

På EU-nivå fortsatte ECB:s banktillsynsfunktion att arbeta tillsammans med EBA för att uppnå det gemensamma målet om en effektiv och enhetlig tillsyn och reglering inom hela den europeiska banksektorn.

EBA:s viktigaste uppgift är att utarbeta den **gemensamma europeiska regelboken** för bankverksamhet som är en uppsättning harmoniserade regler för kreditinstitut inom EU. EBA spelar även en viktig roll genom att främja konvergens i tillsynsmetoderna och harmonisera tillämpningen av tillsynsbestämmelser. Representanter för ECB:s banktillsynsfunktion deltog därför i omkring 50 av EBA:s arbetsgrupper och i dess viktigaste kommitté – EBA:s tillsynsstyrelse – i vilken ECB deltar utan rösträtt.

Mer allmänt främjar SSM harmoniseringen av tillsynsmetoder mellan nationella behöriga myndigheter för att se till att den gemensamma europeiska regelboken används på samma sätt. Detta uppnås genom de gemensamma tillsynsgrupper som ansvarar för den operativa tillsynen över betydande institut och den expertis som SSM:s horisontella funktioner bidrar med i tillsynscykelns alla skeden.

På regleringsområdet var EBA under 2015 främst inriktat på CRR/CRD IV-paketet, direktivet om återhämtning och resolution av banker (krishanteringsdirektivet) och revideringen av direktivet om insättningsgarantisystem.

Inom ramen för **CRR/CRD IV-reglerna**, som trädde i kraft den 1 januari 2014 och är anpassade till Basel III-reglerna, ska omkring 250 konkreta regler tas fram av EBA. Under 2015 handlade de flesta av dem om kreditrisk, marknadsrisk, likviditet och belåningsgrad.

Enligt krishanteringsdirektivet har EBA mandat att utfärda riktlinjer och förslag till tekniska tillsyns- och genomförandestandarder när det gäller **resolution**, bl.a. om resolutionskollegiernas funktion. ECB deltar i EBA:s resolutionskommitté, som inrättades den 1 januari 2015 och har till uppgift att bereda EBA:s beslut på detta område.

När det gäller tillsyn utvidgade EBA sin policy och övervakning av **tillsynskonvergens inom ramen för pelare 2** och utfärdade detaljerade riktlinjer för riskhantering inom ramen för pelare 2 som ligger till grund för den översyns- och utvärderingsprocess (ÖUP) som används inom hela SSM.

När det gäller **stresstester** ska EBA, i samarbete med Europeiska systemrisknämnden (ESRB), inleda och samordna EU-omfattande stresstester för att bedöma finansinstituten motståndskraft mot en negativ marknadsutveckling. ECB:s banktillsynsfunktion ansvarar för i) instruktioner till relevanta banker om hur testerna ska genomföras, ii) kvalitetssäkringsprocessen, och iii) tillsynsrespons.

ECB:s banktillsynsfunktion har i detta sammanhang haft ett nära samarbete med EBA i förberedelserna inför nästa EU-omfattande stresstest 2016. Utfallet av stresstestet, däribland enskilda bankers resultat, ska enligt planerna offentliggöras tredje kvartalet 2016, vilket innebär att slutfasen av detta test är anpassad till den årliga ÖUP-cykeln.

4.2.2 Tillämpningen av nationella alternativ och handlingsutrymmen i CRR/CRD IV

Nationella alternativ och handlingsutrymmen i den gemensamma europeiska regelboken: ett kvarvarande hinder för en fullständig bankunion

Syftet med CRR/CRD IV-paketet och med den gemensamma europeiska regelboken överhuvudtaget är att skapa lika spelregler inom det europeiska bankväsendet genom att minska utrymmet för regelavvikelser och skillnader mellan olika länder. Att skapa ett sammanhängande regelverk är avgörande för att etablera en gemensam integrerad bankmarknad, men rent tekniskt och politiskt en komplicerad uppgift. Lagstiftaren har därför gett medlemsstaterna en viss flexibilitet – i regel via deras tillsynsmyndigheter – när det gäller om och hur specifika regler ska tillämpas. Tanken med denna flexibilitet var att hänsyn skulle kunna tas till nationella särdrag

och olika tillsynsmetoder vid en tidpunkt då någon gemensam tillsynsmyndighet ännu inte var planerad (CRR/CRD IV-paketet blev klart 2013).

Dessa flexibla bestämmelser, som ofta kallas **"nationella alternativ och handlingsutrymmen"**³⁷ och det ojämna genomförandet av bestämmelserna i CRD IV leder till skillnader i spelregler, vilket har en negativ inverkan på den gemensamma marknadens, och själva bankunionens, funktion. Ländernas utnyttjande av nationella alternativ och handlingsutrymmen har lett till variationer i, och i många fall till en mindre sträng, tillämpning av bestämmelserna i CRR/CRD IV-paketet.

Detta får inte bara negativa följder för kreditinstitut och behöriga myndigheter, utan även för viktiga intressenter som analytiker och investerare. Skillnaderna påverkar till exempel möjligheterna att jämföra rapporterade nyckeltal och skapar osäkerhet kring bankernas faktiska kapital- och likviditetspositioner. De påverkar även enhetligheten i pelare 2-beslut, i synnerhet eftersom det har funnits betydande skillnader mellan ländernas tillämpning av övergångsbestämmelserna om kapital.

Inrättandet av en gemensam europeisk tillsynsfunktion har gjort det möjligt att främja integration genom tillsynsåtgärder, genom att se till att utnyttjandet av nationella alternativ och handlingsutrymmen i alla deltagande medlemsstater harmoniseras. Enligt SSM-förordningen ska huvudmålet vara att "bidra till kreditinstitutens säkerhet och sundhet och det finansiella systemets stabilitet [...] med fullständig hänsyn till och skyldighet att beakta den inre marknadens enhetlighet och integritet, på grundval av likabehandling av kreditinstitut i syfte att förebygga regelarbitrage". En förutsättning för detta är att alla banker inom SSM verkar enligt samma spelregler.

De nationella alternativ och handlingsutrymmen som finns i CRR/CRD IV-paketet rör alla områden av tillsynsramen och hur en mängd olika saker ska behandlas: många gäller fastställandet av kapitalbas och kapitalkrav för kredit-, motparts- och marknadsrisk, men det finns också viktiga bestämmelser om stora exponeringar, likviditet och institutens styrningsstrukturer.

Genom att sjösätta projektet om nationella alternativ och handlingsutrymmen försöker ECB angripa ovannämnda konsekvenser och främja harmonisering och integration inom banksystemet, vilket ligger helt i linje med dess mandat.

Projektet om nationella alternativ och handlingsutrymmen

Att det var så viktigt att lansera just detta projekt blev tydligt under **den samlade bedömningen 2014**, då det konstaterades att harmoniseringen av nationella alternativ och handlingsutrymmen var något som SSM måste ta itu med omgående. Efter en genomgång av effekterna av ländernas utnyttjande av övergångsjusteringar

³⁷ Det finns ingen bindande definition av nationella alternativ och handlingsutrymmen. Enligt EBA:s sammanfattning avses med "alternativ" en situation där behöriga myndigheter eller medlemsstater kan välja hur de ska följa en given bestämmelse bland olika alternativ som finns i EU-lagstiftningen. Med "nationellt handlingsutrymme" avses en situation där behöriga myndigheter eller medlemsstater kan välja om de ska tillämpa en given bestämmelse eller inte.

som i de flesta fall klassades som nationella alternativ och handlingsutrymmen och gällde definitionen av kapitalbas enligt CRR, gjordes en uppskattning i samband med den samlade bedömningen av att effekterna på kärnprimärkapitalrelationen hos alla banker i euroområdet den 1 januari 2014 uppgick till 126,2 miljarder euro³⁸. Övergångsjusteringar förbättrade den genomsnittliga³⁹ kärnprimärkapitalrelationen hos betydande institut med 1,5 procent av riskvägda tillgångar. Effekten av justeringarna varierade dock mellan länderna⁴⁰ och ledde till olika spelregler. Projektet fick även stöd från Eurogruppen, som den 24 april 2015 krävde att ECB skulle göra en samlad ansträngning att ta itu med nationella alternativ och handlingsutrymmen för att så snabbt som möjligt skapa mer lika spelregler inom bankunionen.

Nationella behöriga myndigheter bidrog till ECB:s arbete, som bestod av följande tre delar: i) kartläggning av hur omfattande alternativen och det nationella handlingsutrymmet är, ii) utformning av policyrekommendationer och specifikationer för varje alternativ eller nationellt handlingsutrymme, och iii) genomförande av den överenskomna politiken.

Räckvidd av projektet om nationella alternativ och handlingsutrymmen

På grundval av återkommande särdrag hos de 167 nationella alternativ och handlingsutrymmen som hittills har identifierats klassificerades bestämmelserna utifrån ett antal kriterier. De viktigaste kriterierna är

- den rättsakt i vilken de fastställs,
- vem som beviljas alternativet eller handlingsutrymmet (dvs. medlemsstat, behörig myndighet eller båda),
- typ av tillämpning, dvs. om alternativet eller handlingsutrymmet kan utövas på förhand och generellt på alla institut, eller om det krävs en bedömning i varje enskilt fall utifrån institutspecifika faktorer.

I slutändan tog ECB ställning till **122 alternativ och handlingsutrymmen som beviljats behöriga myndigheter**, eftersom de låg inom ramen för ECB:s direkta behörighet, med fokus uteslutande på betydande institut, vilka utövas generellt eller i från fall till fall. Bland dessa fanns tolv alternativ och handlingsutrymmen som gällde den delegerade rättsakten om likviditetstäckningsgraden⁴¹, som inte bara inkluderades därför att de är kopplade till bestämmelserna i CRR om likviditet, utan

³⁸ Detta belopp omfattar både nationella alternativ och handlingsutrymmen av övergångskaraktär och andra övergångsbestämmelser.

³⁹ Ett vägt genomsnitt används för denna beräkning.

⁴⁰ Nationella regler ska betraktas som den minimitakt i vilken banker måste fasa ut övergångsregler. Även inom ett och samma land kan banker ha en viss frihet när det gäller hur de tillämpar övergångsbestämmelserna.

⁴¹ Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 2015/61 av den 10 oktober 2014 om likviditetstäckningsgraden.

även för att ta hänsyn till ECB:s operativa behov eftersom den delegerade rättsakten trädde i kraft fr.o.m. den 1 oktober 2015.

Figur 5

Räckvidd för projektet om nationella alternativ och handlingsutrymmen

Behörighet	Omfattning	Några exempel	
Behörig myndighet [119 alternativ och handlingsutrymmen]	Alla banker (generellt beslut) [44 alternativ och handlingsutrymmen]	Alternativ och handlingsutrymmen av övergångskaraktär som gäller kapital, definition av fallissemang, redovisning av exponeringar mot offentliga företag	Projektets fokus: 110 alternativ och handlingsutrymmen i CRR/CRD IV som avser mikrotillsyn + 12 alternativ och handlingsutrymmen i den delegerade rättsakten om
	Från fall till fall (individuellt beslut) [66 alternativ och handlingsutrymmen]	Undantag från likviditets- och kapitalkraven på enskild nivå och utveckling av gemensamma specifikationer, förmånsbehandling för likviditetskrav	
	Makrotillsyn [9 alternativ och handlingsutrymmen]		
Medlemsstaterna [36 alternativ och handlingsutrymmen]	Alla banker (generellt beslut) [36 alternativ och handlingsutrymmen]	[inte inom ramen för projektet avseende alternativ och handlingsutrymmen]	
Totalt: 155 (+ 12 alternativ och handlingsutrymmen i den delegerade rättsakten om likviditetstäckningsgrad → 167)			Totalt: 122 (+ 45 utanför räckvidden → 167)

Utformning av politiken och analys av effekterna

Det andra steget i utformningen av tillsynspolicy – som har anförtratts en högnivågrupp bestående av tillsynsnämndens suppleanter och därmed kan dra nytta av det nära samarbetet mellan ECB och de nationella behöriga myndigheterna – baserades på vägledande principer på hög nivå. **Försiktighet** var den grundläggande principen vid fastställandet av ECB:s policy, eftersom en konvergerande utveckling mot den lägsta standarden inte skulle ha varit acceptabel med tanke på den finansiella stabiliteten. I linje med målen för bankunionen och försiktighetsprincipen främjades en öppen och integrerad bankmarknad.

En annan viktig fråga var uppfyllandet av **internationella tillsynsstandarder**, i synnerhet globala standarder som har fastställts av Baselkommittén för banktillsyn och de europeiska standarder som har fastställts av EBA. Även om Baselkommitténs och EBA:s standarder som var relevanta för detta arbete följdes tilläts vissa avvikelser, främst för att underlätta övergången till en ny ordning. Om Baselkommitténs standarder antingen inte gav konkret vägledning eller tillät olika genomförandemetoder valdes en lämpligt konservativ metod som var förenlig med försiktighetsprincipen.

Även principen om **lika behandling** låg till grund för policyn, dvs. att samma regler bör gälla för samma verksamhet och samma risker, även om lämplig hänsyn ska tas till fall där en annan behandling kan vara motiverad. Denna princip är viktig för att öka den finansiella integrationen. Stor uppmärksamhet fästes framför allt också vid marknadsaktörernas rättmätiga förväntningar, dvs. förväntningar som är en följd av nationella myndigheters tidigare beslut.

ECB har för alla alternativ och handlingsutrymmen inom ramen för detta projekt gjort en noggrann analys av ländernas tidigare tillämpning och praxis, däribland en kvantitativ konsekvensbedömning av vissa bestämmelser. De nationella behöriga myndigheterna deltog i mycket hög grad i detta arbete och en överenskommelse ingicks om de 122 alternativen och handlingsutrymmena.

I vissa fall kommer det att krävas ytterligare analyser för att ta hänsyn till den framtida utvecklingen i Europa och internationellt – inom EBA, Europeiska kommissionen och Baselkommittén.

Tillämpningen av policyn för alternativ och handlingsutrymmen

Efter det att tillsynsnämnden godkänt innehållet i ECB:s policy inleddes arbetet med det tredje steget, dvs. att genomföra den överenskomna policyn. Alternativen och handlingsutrymmena delades upp i ett förslag till en **förordning** och en **handbok** beroende på deras tillämpning (dvs. om de tillämpas generellt eller från fall till fall). Av de generella alternativ och handlingsutrymmen som finns i CRD IV-paketet och den delegerade rättsakten om likviditetstäckningsgrad kommer 35 att utövas direkt genom en ECB-förordning som är juridiskt bindande och direkt tillämplig. ECB har även antagit en särskild metod i en handbok rörande 82 andra alternativ och handlingsutrymmen, bl.a. de som tillämpas från fall till fall.⁴² Utkasten till förordningen och handboken var föremål för ett offentligt samråd i november och december 2015. Sedan resultatet av samrådet beaktats i deras slutliga utformning antogs de av ECB i mars 2016. Förordningen ska börja tillämpas oktober 2016.

Det vidare arbetet med alternativ och handlingsutrymmen

När projektets första fas hade avslutats inleddes en **andra fas** 2016 som syftar till att avsluta kartläggnings- och policyarbetet och som gäller ett mindre antal bestämmelser av lägre prioritet än de första eller där det krävs ytterligare arbete.⁴³ ECB:s banktillsynsfunktion håller dessutom på att bedöma i vilken grad policyn för nationella alternativ och handlingsutrymmen kan tillämpas när det gäller **mindre betydande institut** – efter motiverade justeringar beroende på deras särskilda kännetecken – för att komma ännu närmare en situation där det råder lika spelregler inom hela SSM. Ett framtida område som ska behandlas i samarbete med Europeiska kommissionen och relevanta nationella myndigheter gäller slutligen nationella alternativ och handlingsutrymmen som har utnyttjats genom **nationell lagstiftning** och som fortfarande ger upphov till asymmetri i tillsynsbehandlingen inom euroområdet.

⁴² De fem återstående alternativen och handlingsutrymmena togs inte med i förslagen till rättsakter, eftersom ECB inte utnyttjar dem.

⁴³ De bestämmelser där det krävs ytterligare arbete tas upp i avsnitt III i ECB:s handbok om alternativ och handlingsutrymme.

4.2.3 Utestående frågor som rör harmonisering av regler

Arbetet med alternativ och handlingsutrymmen är ett viktigt steg mot ett harmoniserat regelverk i euroområdet. Spelplanen i Europa är emellertid inte så jämn som den borde vara.

Det verkar vara främst två saker som ger upphov till fragmentisering. Den första är det **nationella införlivandet av CRD IV**. Eftersom CRD IV är ett direktiv står det medlemsstaterna fritt att välja hur de vill införliva EU-reglerna i sin nationella lagstiftning. Följden har blivit att flera bestämmelser i CRD IV har införlivats på olika sätt i olika euroländer. Detta är i sig inte ett problem, så länge skillnaderna motiveras av landspecifika risker. Det finns emellertid många skillnader som inte är motiverade.

Den andra källan till fragmentisering av reglerna är **tillsynsbefogenheter som fastställs i nationell lag** men inte uttryckligen nämns i CRD IV. Detta ger upphov till frågan om ECB, som en EU-institution, direkt kan utöva sådana befogenheter. Denna fråga har hittills bara kunnat besvaras från fall till fall. Det krävs en mer enhetlig hållning nu när den europeiska banktillsynen är ett faktum.

Många av variationerna i ländernas lagstiftning kan inte längre motiveras. Enligt artikel i SSM-förordningen ska ECB bedriva tillsyn "med fullständig hänsyn till och skyldighet att beakta den inre marknadens enhetlighet och integritet". I artikeln hänvisas även till "likabehandling av kreditinstitut i syfte att förebygga regelarbitrage". Ett fragmentiserat regelverk gör det svårt för ECB att uppfylla dessa krav.

Det uppstår dessutom hela tiden nya skillnader. En del nationella lagstiftare omvandlar icke bindande tillsynspraxis till bindande rättsakter, vilket gör det svårare för ECB att harmonisera denna praxis. Ett aktuellt exempel är den tyska lagen om bankaveckling. Genom denna lag delegeras rätten att utfärda föreskrifter om bl.a. intern styrning och riskhantering till finansministeriet (finansministeriet har ännu inte utnyttjat denna rättighet).

Nationell banklagstiftning som antogs efter inrättandet av SSM måste ta adekvat hänsyn till ECB:s nya uppgifter för att främja harmoniseringen av tillsynsmetoder inom bankunionen.

5 Rapportering om budgetutnyttjande

Enligt SSM-förordningen ska ECB ha tillräckliga resurser för att kunna fullgöra sitt tillsynsuppdrag på ett effektivt sätt. Dessa resurser ska dessutom finansieras genom en tillsynsavgift som tas ut av de institut som står under ECB:s tillsyn.

Utgifterna för tillsynsuppdraget redovisas i enlighet med SSM-förordningen separat i ECB:s budget. ECB:s budgetmyndighet är ECB-rådet. Detta organ antar ECB:s årliga budget på direktionens förslag och efter samråd med tillsynsnämndens ordförande och vice ordförande när det gäller SSM-relaterade frågor. ECB-rådet bistås i budgetfrågor av budgetkommittén (BUCOM), som består av representanter från alla nationella centralbanker i Eurosystemet och från ECB. BUCOM tar ställning till ECB:s rapporter om budgetplanering och budgetövervakning och rapporterar direkt till ECB-rådet.

5.1 Utgifter 2015

ECB:s utgifter för tillsynsrelaterade uppgifter utgörs främst av direkta utgifter för [ECB:s generaldirektorat för banktillsyn och tillsynsnämndens sekretariat](#).

Tillsynsuppdraget är även mycket beroende av de gemensamma serviceenheter (*shared services*) som tillhandahålls av ECB:s befintliga funktioner, bl.a. lokaler, personaladministration, administration, budgetering och kontroll, kommunikation, redovisning, rättstjänst, internrevision, statistik och IT-tjänster. Utgifterna för dessa tas upp separat i ECB:s budget.

I april 2015 antog ECB-rådet beslutet [om det totala årliga tillsynsavgiftsbeloppet för den första avgiftsperioden och för 2015](#). I detta beslut beräknades de årliga utgifterna för banktillsynsuppgifter uppgå till 296,0 miljoner euro 2015.⁴⁴ I slutet av 2015 uppgick ECB:s utgifter för banktillsynsuppgifter till 277,1 miljoner euro, dvs. 6 procent mindre än uppskattat, vilket ledde till ett överskott på 18,9 miljoner euro jämfört med det belopp som fakturerades 2015. I enlighet med den tillämpliga förordningen ska hela detta överskott avräknas mot det totala belopp som ska tas ut 2016.⁴⁵

Som förklaras i kapitel 1.3 har ECB-rådet besluta öka ECB:s resurser för tillsyn under 2016. Detta kommer tillsammans med insatser inriktade på områden som måste ägnas särskild uppmärksamhet, vilka anges i dokumentet [ECB:s banktillsyn: prioriteringar för SSM 2016](#), att leda till en ökning av de totala utgifterna för banktillsynen fr.o.m. 2016. ECB:s tillsynsutgifter kommer därför att uppnå ett jämviktsläge ("steady state") först på medellång sikt.

⁴⁴ ECB:s beslut (EU) 2015/727 av den 10 april 2015 om det totala årliga tillsynsavgiftsbeloppet för den första avgiftsperioden och för 2015 (ECB/2015/17)

⁴⁵ Artikel 9 i Europeiska centralbankens förordning (EU) nr 1163/2014 av den 22 oktober 2014 om tillsynsavgifter (ECB/2014/41).

Tabell 9**Kostnader för tillsynsfunktionen 2015**

	Faktiska utgifter 2015 i miljoner euro	Beräknade utgifter 2015 i miljoner euro	Faktiska utgifter 2014 i miljoner euro
Löner och förmåner	141,3	151,7	68,9
Hyra och underhåll	25,5	22,6	13,2
Övriga driftkostnader	110,3	121,8	74,8
Utgifter till följd av banktillsynsuppdraget, totalt	277,1	296,0	156,9

5.1.1 Löner och förmåner

Löner och förmåner omfattar alla lönerelaterade utgifter, inbegripet övertidsersättning, traktamenten och kostnader för förmåner efter avslutad anställning för tillsynspersonal och personal på de gemensamma serviceenheterna.

De faktiska utgifterna under 2015 för löner och förmåner uppgår till 141,3 miljoner euro, dvs. 93 procent av de beräknade utgifterna och 51 procent av de totala utgifterna för banktillsynsuppgifter. Skillnaden på 10,4 miljoner euro mellan de beräknade och de faktiska utgifterna beror till största delen på att tillsättningsgraden var lägre än väntat. Den 31 december 2015 hade omkring 96 procent av de tjänster som rör banktillsyn tillsatts.

Utgifterna för löner och förmåner kan förväntas bli högre till följd av ECB-rådets beslut att öka ECB:s tillsynsresurser 2016, vilket beskrivs i kapitel 1.3.

5.1.2 Hyra och underhåll

I slutet av 2015 uppgick de faktiska utgifterna för hyra och underhåll, inbegripet avskrivningar på lokalrelaterade tillgångar, till 25,5 miljoner euro, dvs. 113 procent av de beräknade utgifterna. De faktiska utgifterna, som var 2,9 miljoner euro högre än beräknat, berodde främst på högre avskrivningsrelaterade avgifter för lokalrelaterade investeringar.

Under 2015 renoverades de lokaler i Eurotower dit ECB:s banktillsynsfunktion ska flytta. Enligt den nuvarande projektplanen ska flytten ha genomförts senast i mitten av 2016. Tillsammans med den planerade förstärkning av tillsynspersonalen som beskrivs ovan kan utgifter för hyra och underhåll därför förväntas stiga fr.o.m. 2016.

5.1.3 Övriga driftkostnader

I kategorin "övriga driftkostnader" ingår kostnader som konsulttjänster, IT-tjänster, statistiktjänster, avskrivningar av anläggningstillgångar (utom lokaler), resor och utbildning.

Budgetutfallet i denna kategori är sammantagit lägre än de utgifter på 110,3 miljoner euro som beräknades i april 2015 och som motsvarade en förbrukningsgrad på 91 procent. Detta var huvudsakligen en följd av att resurser omprioriterades till akuta uppgifter med anknytning till den finansiella stabiliteten, vilket ledde till lägre kostnader för affärsresor, utbildning och relaterade kostnader. Att tillsättningsgraden blev lägre än väntat var en annan bidragande orsak till underutnyttjandet.

I de faktiska kostnaderna 2015 ingår det externa stöd som anlitas för ECB:s arbete med uppgifter som rörde den finansiella stabiliteten, nämligen den samlade bedömningen av grekiska betydande institut, den "regelbundna" samlade bedömningen 2015 och inspektioner på plats, vilka alla beskrivs närmare i kapitel 2.

5.2 Avgiftssystem: november 2014–december 2015

ECB:s förordning om tillsynsavgifter utgör tillsammans med SSM-förordningen det regelverk enligt vilket ECB tar ut en årlig tillsynsavgift för sina kostnader för tillsynsuppdraget. I avgiftsförordningen fastställs metoderna för att i) fastställa totalbeloppet för den årliga tillsynsavgiften, ii) beräkna det belopp som ska betalas av varje bank under tillsyn och iii) debitera den årliga tillsynsavgiften.

Under 2015 skickade ECB för första gången individuella avgiftsavier till alla institut som står under tillsyn för de faktiska kostnaderna i november och december 2014 (ECB började fullgöra sitt banktillsynsuppdrag i november 2014) och för hela året 2015.

5.2.1 Avgiftsuttag, totalt

ECB:s avgiftsuttag för att täcka kostnaderna för tillsynen av banksektorn i euroområdet under åren 2014–2015 uppgick till 326 miljoner euro.

Av detta belopp avsåg

- 30 miljoner euro kostnader som uppstod de sista två månaderna 2014 och som redovisas i ECB:s årsredovisning 2014,
- 296 miljoner euro de beräknade utgifterna för hela år 2015, vilka meddelades av ECB i april 2015.

Det belopp som ska tas ut genom årliga tillsynsavgifter delas in i två delar beroende på tillsynsobjektens status (betydande eller mindre betydande) och den grad av tillsyn som ECB kommer att utöva. Denna uppdelning fastställs på grundval av de kostnader som uppstår för ECB:s enheter som ansvarar för tillsynen av betydande institut och de som övervakar tillsynen av mindre betydande institut.

Tabell 10
Tillsynsavgifter

	Faktiska inkomster 2015 miljoner €	Avgiftsuttag 2015, totalt miljoner €	Avgiftsuttag 2014, totalt ⁴⁶ miljoner €
Tillsynsavgifter	277,1	296,0	30,0
varav:			
Avgifter för betydande enheter eller grupper	245,6	264,1	25,6
Avgifter för mindre betydande enheter eller grupper	31,5	31,9	4,4
Inkomster från banktillsynsuppdraget, totalt	277,1	296,0	30,0

Överskottet på 18,9 miljoner euro mellan de faktiska utgifterna 2015 och avgiftsuttaget för 2015 kommer, som förklaras i avsnitt 5.1 ovan, till fullo att avräknas mot det totala avgiftsuttaget 2016 och fördelas mellan betydande och mindre betydande institut i enlighet med de faktiska kostnaderna 2015 för relevanta funktioner.

5.2.2 Individuella tillsynsavgifter

På banknivå beräknas avgifterna på grundval av bankens betydelse och riskprofil med hjälp av årliga avgiftsfaktorer som alla banker som står under tillsyn har lämnat och med den 31 december föregående år som referensdatum. Den beräknade tillsynsavgiften för varje bank ska sedan betalas sista kvartalet varje räkenskapsår.

Tillsynsavgiften är satt på högsta konsolideringsnivå inom de medlemsstater som deltar i SSM. Den är summan av en minimiavgiftskomponent för alla banker som baseras på 10 procent av det belopp som ska tas ut⁴⁷ och en rörlig avgiftskomponent för fördelningen av resterande 90 procent av det belopp som ska tas ut.

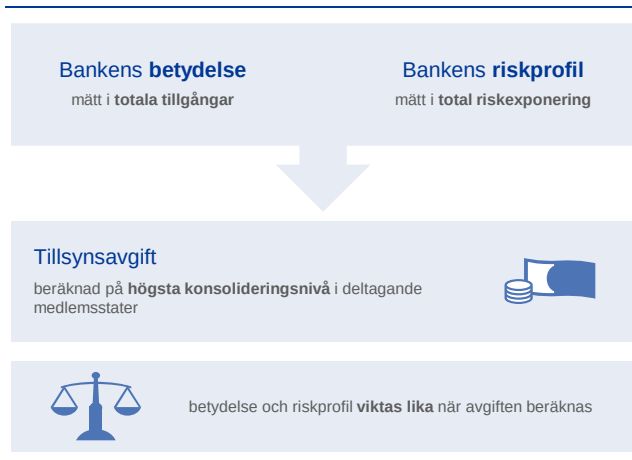
Inför beräkningen av de årliga tillsynsavgifter som skulle betalas 2015 i fråga om varje tillsynsobjekt hade de avgiftsskyldiga senast den 1 juli 2015 lämnat information till nationella behöriga myndigheter om avgiftsfaktorerna med den 31 december 2014 som referensdatum. Den 30 juli 2015 lät ECB de avgiftsskyldiga få tillgång till uppgifterna om avgiftsfaktorer och uppmanade dem att inkomma med synpunkter inom fem arbetsdagar om de ansåg uppgifterna vara felaktiga. ECB beräknade därefter den enskilda avgiften för varje bank och bankgrupp.

⁴⁶ För 2014 täckte ECB sina kostnader för banktillsyn via tillsynsavgifter för den period som började i november 2014, då ECB började fullgöra sitt tillsynsuppdrag.

⁴⁷ För de minsta betydande bankerna, vars samlade tillgångar uppgår till högst 10 miljarder euro, halveras minimiavgiftskomponenten.

Figur 6

Hur avgörs den rörliga avgiftskomponenten?

De årliga tillsynsavgifter som skulle betalas 2015 överensstämde till största delen med de preliminära beräkningar som ECB lämnade i det offentliga samrådet i början av 2014. I enlighet med den preliminära konsekvensanalysen skulle nästan 50 procent av de betydande företagen betala en årlig tillsynsavgift på mellan 700 000 euro och 2,0 miljoner euro för hela året 2015. För de mindre betydande instituten visade den preliminära konsekvensanalysen att nästan 75 procent av dem skulle betala en avgift på högst 7 000 euro. Enligt den årliga avgiftsberäkningen 2015 hamnade 70 procent av tillsynsobjekten i denna kategori.

Som förklaras i kapitel 3.1 har ECB godkänt flera ändringar rörande enskilda bankers situation. Enligt artikel 7 i avgiftsförordningen kräver följande ändringar som rör ett tillsynsobjekt på högsta konsolideringsnivå att den individuella tillsynsavgiften ändras:

- Ändring av tillsynsobjektets tillsynsstatus, dvs. att det omklassificeras från betydande till mindre betydande, eller tvärtom.
- Ett nytt tillsynsobjekt får tillstånd.
- Ett befintligt tillstånd återkallas.

I dessa fall ska ECB fatta ett nytt beslut för att göra en återbetalning till eller ta ut en högre avgift från tillsynsobjektet.

Ett litet antal ansökningar om ändringar enligt bestämmelserna i artikel 7 har inkommit till ECB sedan avgiftsavierna skickades ut. De belopp som ska återbetalas eller tas ut enligt denna bestämmelse ska avräknas mot det totala belopp som ska tas ut.

5.2.3 Den första faktureringen och avgiftsuppbörden

I oktober 2015 skickade ECB ut två olika avgiftsavier till tillsynsobjekten. Den ena gällde de faktiska utgifter som uppstod under de två sista månaderna 2014 och som redovisas i ECB:s årsredovisning för 2014, och den andra de förväntade utgifterna för hela år 2015.

En avgiftsavi som skickas till en grupp under tillsyn omfattar tillsynsavgifterna för hela gruppen. En separat avgiftsavi skickas till enskilda tillsynsobjekt som inte är en del av en grupp.

I slutet av december 2015 hade ECB tagit ut mer än 99 procent av avgifterna för banktillsynsuppdraget. ECB vidtar alla nödvändiga åtgärder för att få in utestående belopp från tillsynsobjekten. Under innevarande avgiftsperiod har ECB tagit ut dröjsmålsräntor från tillsynsobjekt till ett värde av 0,05 miljoner euro. I enlighet med

avgiftsförordningen ska detta belopp beaktas vid fastställandet av det totala belopp som ska tas ut 2016.

Mer information om [tillsynsavgifter](#) finns på ECB:s webbplats om banktillsyn. Dessa sidor uppdateras regelbundet med användbar, praktisk information och publiceras på alla officiella EU-språk.

6 Rättsakter om banktillsyn som antagits av ECB

I tabellen nedan anges de rättsakter om banktillsyn som antogs av ECB under 2015 och offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning och på ECB:s webbplats. Rättsakterna har antagits i enlighet med artikel 4.3 i förordning (EU) nr 1024/2013 och andra relevanta rättsakter.

ECB-förordningar

Nummer	Titel
ECB/2015/13	ECB:s förordning (EU) nr 2015/534 av den 17 mars 2015 om rapportering av finansiell tillsynsinformation (EUT L 86, 31.3.2015, s. 13)

Andra ECB-rättsakter än förordningar

Nummer	Titel
ECB/2014/59	ECB:s förordning (EU) nr 2015/433 av den 17 december 2014 om inrättandet av en etikkommitté och kommitténs arbetsordning (EUT L 70, 14.3.2015, s. 58)
ECB/2015/2	ECB:s rekommendation av den 28 januari 2015 om utdelningsregler (EUT C 51, 13.2.2015, s. 1)
ECB/2015/4	ECB:s beslut (EU) 2015/656 av den 4 februari 2015 om villkoren för att kreditinstitut ska få inräkna delårs- eller årsöverskott i kärnprimärkapitalet i enlighet med artikel 2 i förordning (EU) nr 575/2013 (EUT L 107, 25.4.2015, s. 76)
ECB/2015/7	Europeiska centralbankens beslut (EU) 2015/530 av den 11 februari 2015 om metoder och förfaranden för att bestämma och insamla uppgifter avseende avgiftsfaktorer som används för att beräkna de årliga tillsynsavgifterna (EUT L 84, 28.3.2015, s. 67)
ECB/2015/8	ECB:s beslut av den 12 februari 2015 om ändring av beslut ECB/2004/2 om antagande av arbetsordningen för Europeiska centralbanken (EUT L 114, 5.5.2015, s. 11)
ECB/2015/12	ECB:s riktlinje (EU) 2015/856 av den 12 mars 2015 om principerna för det etiska ramverket för den gemensamma tillsynsmekanismen (EUT L 135, 2.6.2015, s. 29)
ECB/2015/16	ECB:s beslut (EU) 2015/811 av den 27 mars 2015 om allmänhetens tillgång till Europeiska centralbankens handlingar som innehas av nationella behöriga myndigheter (EUT L 128, 23.5.2015, s. 27)
ECB/2015/17	ECB:s beslut (EU) 2015/727 av den 10 april 2015 om det totala årliga tillsynsavgiftsbeloppet för den första avgiftsperioden och för 2015 (EUT L 115, 6.5.2015, s. 36)
ECB/2015/21	ECB:s beslut (EU) av den 27 april 2015 om fastställande av de kreditinstitut som är föremål för en samlad bedömning (EUT L 132, 29.5.2015, s. 88)
ECB/2015/36	ECB:s beslut (EU) 2016/3 av den 18 november 2015 om principerna för feedback om det arbete som utförs av de nationella behöriga myndigheternas delsamordnare i de gemensamma tillsynsgrupperna inom den gemensamma tillsynsmekanismen (EUT L 1, 5.1.2016, s. 4)
ECB/2015/38	ECB:s beslut (EU) 2015/2218 av den 20 november 2015 om ett förfarande för att undanta anställda från presumptionen att de har väsentlig inverkan på riskprofilen för ett kreditinstitut som står under tillsyn (EUT L 314, 1.12.2015, s. 66)
ECB/2015/49	ECB:s rekommendation av den 17 december 2015 om utdelningsregler (EUT C 438, 30.12.2015, s. 1) Beslut av den 23 november 2015 om huruvida instrument som ska emitteras av National Bank of Greece S.A. (tillsynsobjektet) uppfyller kriterierna för kärnprimärkapitalinstrument i enlighet med artikel 31 i förordning (EU) nr 575/2013, offentliggjort på ECB:s webbplats för banktillsyn under "Letters to banks" Beslut av den 23 november 2015 om huruvida instrument som ska emitteras av Piraeus Bank S.A. (tillsynsobjektet) uppfyller kriterierna för kärnprimärkapitalinstrument i enlighet med artikel 31 i förordning (EU) nr 575/2013, offentliggjort på ECB:s webbplats för banktillsyn under "Letters to banks" Samförståndsavtal mellan den gemensamma resolutionsnämnden och ECB om samarbete och utbyte av information, 22 december 2015

Bankunionen: En av de byggstenar som krävs för att fullborda Ekonomiska och monetära unionen. Den består av ett integrerat finansiellt ramverk med en gemensam tillsynsmekanism, en gemensam resolutionsmekanism och en gemensam regelbok, inbegripet harmoniserade insättningsgarantisystem, som kan komma att leda till en gemensam europeisk insättningsgaranti.

Betydelse: Det kriterium som avgör om tillsynsansvaret ska vila på ECB eller nationella behöriga myndigheter inom den gemensamma tillsynsmekanismen. Kreditinstitutens betydelse fastställs på grundval av kriterierna i SSM-förordningen och är närmare specificerade i ramförordningen om SSM.

CRR/CRD IV: Kapitalkravsförordningen och kapitalkravsdirektivet: [Förordning \(EU\) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag \(CRR\)](#) och [direktiv 2013/36/EU om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag \(CRD IV\)](#). "CRD IV" används ofta som samlingsnamn för dessa rättsakter.

ECB:s tillsynsbeslut: En rättsakt som ECB antar vid utövandet av sina uppgifter och befogenheter enligt SSM-förordningen. Det riktar sig till ett eller flera tillsynsobjekt eller till en eller flera andra personer och är inte en allmänt tillämplig rättsakt.

Europeiska bankmyndigheten (EBA): EBA är en oberoende EU-myndighet som inrättades den 1 januari 2011 för att säkerställa en effektiv och enhetlig reglering och tillsyn för den europeiska banksektorn. Dess viktigaste uppgift är att utarbeta den gemensamma europeiska regelboken för banker, vars syfte är att fastställa ett antal harmoniserade tillsynskrav som ska gälla i hela EU. EBA spelar även en viktig roll genom att verka för konvergens när det gäller tillsynsmetoder inom hela EU och har i uppdrag att bedöma risker och sårbarheter inom EU:s banksektor.

Fallerar eller sannolikt kommer att falla: ett av de tre kumulativa villkor som avgör om resolutionsmyndigheterna ska försätta ett kreditinstitut i resolution. I artikel 32.4 i direktivet om återhämtning och resolution av banker (*krishanteringsdirektivet*) definieras när ett kreditinstitut ska anses falla eller sannolika komma att falla (ett beslut som fattas av en tillsyns- eller resolutionsmyndighet).

Förfarandet med implicit godkännande: den normala beslutsprocess som infördes genom SSM-förordningen för ECB:s tillsynsverksamhet. Tillsynsnämnden antar utkast till beslut, som därefter överlämnas till ECB-rådet för godkännande. Beslut betraktas som antagna om inte ECB-rådet invänder mot dem inom en bestämd tidsperiod på högst 10 arbetsdagar.

Gemensam tillsynsgrupp: En grupp som består av tillsynstjänstemän från ECB och nationella behöriga myndigheter och som utövar tillsyn över ett betydande tillsynsobjekt.

Gemensamma regelboken: Syftet med den gemensamma regelboken för banker är att fastställa harmoniserade regler som måste följas av alla kreditinstitut i EU. Vid sidan om den lagstiftning som Europaparlamentet och EU-rådet utarbetar med stöd av Europeiska kommissionen har EBA behörighet att vidareutveckla denna regelbok och övervaka dess tillämpning.

Gemensamma resolutionsmekanismen (SRM): En mekanism som togs i bruk den 1 januari 2016 genom vilken det fastställs enhetliga regler och ett enhetligt förfarande för att sätta kreditinstitut inom bankunionen i resolution. Mekanismen stöds av en gemensam resolutionsnämnd, som är europeisk resolutionsmyndighet i bankunionen och har ett nära samarbete med nationella resolutionsmyndigheter i deltagande medlemsstater. I resolutionsärenden förfogar SRM över en gemensam resolutionsfond.

Gemensamma tillsynsmekanismen (SSM): En mekanism som består av ECB och nationella behöriga myndigheter i deltagande medlemsstater och som fullgör de tillsynsuppgifter som har tilldelats ECB. ECB ansvarar för att denna mekanism, som är en del av bankunionen, ska fungera på ett effektivt och enhetligt sätt.

Högsta förfogandebelopp: överträdelser av det kombinerade buffertkravet leder till obligatoriska restriktioner av t.ex. utdelningar, kupongutbetalningar på AT1-kapitalinstrument och diskretionära bonusar). En bank som inte uppfyller sitt kombinerade buffertkrav förbjuds automatiskt att dela ut mer än det högsta förfogandebeloppet. Det högsta förfogandebeloppet motsvarar bankens utdelningsbara vinst multiplicerat med mellan 0,6 och 0, beroende på med hur mycket kärnprimärkapital det kombinerade buffertkravet understigs.

Intern kapitalutvärdering (IKU): strategier och processer som banker måste ha för att fortlöpande bedöma och bibehålla en viss mängd, typ och spridning av internt kapital som de anser vara tillräckligt för att täcka de typer av risker och risknivåer som de är eller kan bli exponerade för. De behöriga myndigheterna granskar IKU som ett led i översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP).

Intern likviditetsutvärdering (ILU): strategier, policy, processer och system som banker måste ha för att hantera och övervaka likviditetsrisk och finansieringspositioner. De behöriga myndigheterna granskar ILU som ett led i översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP).

Intern modell: varje riskvärderings- och riskhanteringsmetod som används för att beräkna kapitalbaskrav som är specifika för ett kreditinstitut och kräver föregående tillstånd från den behöriga myndigheten i enlighet med del tre i CRR.

Kvalificerat innehav: innehav i ett kreditinstitut som motsvarar minst 10 procent av kapitalet eller av röstetalet, eller som möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av kreditinstitutet.

Minimikravet på kapitalbas och kvalificerade skulder (MREL): ett krav som åligger alla kreditinstitut i EU och som syftar till att göra det möjligt för dem att absorbera förluster i händelse av fallissemang. MREL-kravet ingår i direktivet om återhämtning och resolution av banker (krishanteringsdirektivet). Syftet är detsamma

som med TLAC-kravet. De särskilda kapitalkrav som blir följden av MREL beräknas emellertid på ett annat sätt i enlighet med kriterier som har fastställts av EBA.

Nationell behörig myndighet: En offentlig myndighet eller ett offentligt organ som officiellt erkänns i nationell lagstiftning och har rätt enligt nationell lagstiftning att utöva tillsyn över institut inom ramen för den berörda medlemsstatens tillsynssystem.

Passförfaranden: Förfaranden avseende etableringsrätten och friheten att tillhandahålla tjänster i andra medlemsstater av varje kreditinstitut som är auktoriserat och underkastat tillsyn av behöriga myndigheter i en annan medlemsstat, förutsatt att verksamheterna omfattas av auktorisationen (i enlighet med artiklarna 33 till 46 i CRD IV).

Program för tillsynsgranskning (SEP) I enlighet med artikel 99 i CRD IV-direktivet antar ECB:s banktillsynsfunktion varje år ett program för tillsynsgranskning av de institut som står under dess tillsyn. I programmet fastställs för varje betydande institut vilka huvudsakliga tillsynsaktiviteter som kommer att genomföras för att övervaka risker och åtgärda brister. Det anger vilka institut som kommer att bli föremål för skärpt tillsyn. Programmet för ett betydande institut omfattar fortlöpande tillsynsaktiviteter, inspektioner på plats och utredningar av interna modeller.

Ramförordningen om SSM: Regelverk som fastställer de praktiska arrangemangen för samarbetet mellan ECB och de nationella behöriga myndigheterna inom den gemensamma tillsynsmekanismen på det sätt som föreskrivs i artikel 6 i SSM-förordningen.

SSM-förordningen: Den rättsakt genom vilken en gemensam tillsynsmekanism för kreditinstitut i euroområdet och eventuellt andra EU-medlemsstater inrättades som ett av de viktigaste inslagen i den europeiska bankunionen. Genom SSM-förordningen tilldelades ECB särskilda uppgifter rörande tillsynen över kreditinstitut.

Tillsynsmanualen: En manual som utförligt beskriver allmänna principer, processer och rutiner, samt metoden för tillsyn av betydande och mindre betydande institut, med beaktande av principerna för SSM:s funktion. Den beskriver rutinerna för samarbete inom SSM och med myndigheter utanför SSM. Tillsynsmanualen är ett internt SSM-dokument. En mer kortfattad [vägledning för banktillsyn](#) som förklarar hur SSM fungerar och beskriver SSM:s tillsynspraxis mer utförligt, publicerades i november 2014.

Total förlustabsorberande kapacitet (TLAC): en standard för globala systemviktiga banker (G-SIBs) som fastställdes av Financial Stability Board i november 2015 och har utformats så att G-SIBs ska ha tillräcklig kapacitet att absorbera förluster och rekapitalisera i händelse av avveckling för att genomföra en ordnad avveckling med minsta möjliga inverkan på den finansiella stabiliteten, som säkrar kontinuitet för kritiska funktioner och med stor trovärdighet inte exponerar skattebetalarna för förluster. Det minsta TLAC-kravet mäts mot en riskvägd och icke-riskvägd benchmark. TLAC-kravet börjar tillämpas 2019.

Verkställighets- och sanktionsbefogenheter: ECB:s befogenheter att i) tvinga ett tillsynsobjekt eller en person att uppfylla tillsynskraven, och ii) bestraffa ett tillsynsobjekt för underlåtenhet att uppfylla tillsynskraven genom böter.

Översyns- och utvärderingsprocessen (ÖUP): Processen för att bedöma betydande och mindre betydande kreditinstitut och bestämma om de bör uppfylla ytterligare krav (utöver minimikraven) vad gäller kapitalbas, offentliggörande av information eller likviditet, eller om andra tillsynsåtgärder bör vidtas.

Förkortningar

Land

AT	Österrike	HU	Ungern
BE	Belgien	IT	Italien
BG	Bulgarien	JP	Japan
CH	Schweiz	LT	Litauen
CY	Cypern	LU	Luxemburg
CZ	Tjeckien	LV	Lettland
DK	Danmark	MT	Malta
DE	Tyskland	NL	Nederländerna
EE	Estland	PL	Polen
IE	Irland	PT	Portugal
ES	Spanien	RO	Rumänien
FI	Finland	SE	Sverige
FR	Frankrike	SI	Slovenien
GR	Grekland	SK	Slovakien
HR	Kroatien	UK	Storbritannien

Övriga förkortningar

AQR	översyn av tillgångarnas kvalitet
BCBS	Baselkommittén för banktillsyn
COREP	enhetlig rapportering
CRD IV	kapitalkravsdirektivet
CRR	kapitalkravsförordningen
EBA	Europeiska bankmyndigheten
ECB	Europeiska centralbanken
ESRB	Europeiska systemrisknämnden
EU	Europeiska unionen
FINREP	finansiell rapportering
FSB	Financial Stability Board
JST	Gemensam tillsynsgrupp
LSI	Mindre betydande institut
MoU	Samförståndsavtal
NCA	nationell behörig myndighet
RAS	riskbedömningssystem
SEP	program för tillsynsgranskning
ÖUP	översyns- och utvärderingsprocess
SSM	den gemensamma tillsynsmekanismen

© Europeiska centralbanken, 2016

Postadress: 60640 Frankfurt am Main, Tyskland
Telefon: +49 69 1344 0
Webbplats: www.bankingsupervision.europa.eu

Alla rättigheter förbehålls. Återgivning för undervisningsändamål och icke-kommersiella syften är tillåten, under förutsättning att källan anges.

ISSN 2443-5880
ISBN 978-92-899-2133-6
DOI 10.2866/564466
EU katalognr QB-BU-16-001-SV-N